

**MESLEKİ MÜZİK ÖĞRETİMİ YAPAN ÜNİVERSİTELERDE
BAŞLANGIÇ DÜZEYİ İÇİN KANUN ÖĞRETİM YÖNTEMİNE
İLİŞKİN SİSTEMATİK BİR YAKLAŞIM**

Pınar SOMAKCI

**DOKTORA
(MÜZİK EĞİTİMİ)**

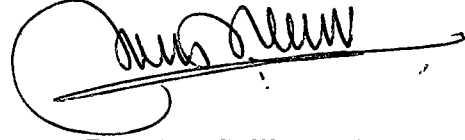
93471

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

**Eylül 2000
ANKARA**

Pınar SOMAKCI tarafından hazırlanan MESLEKİ MÜZİK ÖĞRETİMİ YAPAN ÜNİVERSİTELERDE BAŞLANGIÇ DÜZEYİ İÇİN KANUN ÖĞRETİM YÖNTEMİNE İLİŞKİN SİSTEMATİK BİR YAKLAŞIM adlı bu tezin Doktora tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Salih AKKAŞ

Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Sadettin ÜNAL

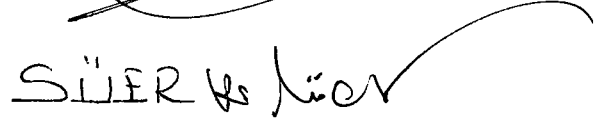
Üye : Prof. Dr. Ali UÇAN

Üye : Doç. Dr. Salih AKKAŞ

Üye : Doç. Dr. Ridvan SÜER

Üye : Doç. Cihat CAN

Bu tez Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
2. KANUN ÖĞRETİM SORUNLARI, İLKELER, AMAÇLAR VE KAYNAKLAR.....	6
2.1. Kanun Öğretim Sorunları.....	6
2.2. Konuların Düzenlenmesinde Uyulması Gereken İlkeler.....	6
2.3. Konuların Öğretilmesinde Uyulması Gereken İlkeler.....	7
2.4. Kanun Öğretimi İle İlgili Amaçlar.....	7
2.5. Kanun Öğretimi İle İlgili Amaç Davranışlar.....	8
2.6. Kanun Öğretimine İlişkin Belli Başlı Kaynaklar.....	10
2.7. Kanun Öğretimine İlişkin Yapılan Bu Çalışmada Dikkate Alınan Hususlar.....	12
3. KANUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ VE YAPISAL ÖZELLİKLERİ.....	15
3.1. Kanunun Tarihsel Gelişimi.....	15
3.1.1. Kanun Kavramı.....	15
3.1.2. Kanunun Tarihçesi.....	15
3.2. Kanunun Yapısal Özellikleri.....	18
3.2.1. Kanun Çeşitleri.....	18

3.2.1.1.	Mandallı ve Mandalsız Oluşlarına Göre Kanun Çeşitleri.....	18
3.2.1.2.	Tel Sayılarına Göre Kanun Çeşitleri.....	18
3.2.2.	Kanunu Oluşturan Parçalar.....	20
3.2.2.1.	Kanunun İskeleti.....	20
3.2.2.2.	Kanunun Ses Kutusu (Gövde).....	21
3.2.2.3.	Kanunun Ses Kafesleri.....	22
3.2.2.4.	Yanlık	23
3.2.2.5.	Balkonlar.....	24
3.2.2.6.	Burguluk (Burgu Tahtası).....	24
3.2.2.7.	Burgu.....	25
3.2.2.8.	Baş Eşik.....	26
3.2.2.9.	Tel Yatağı.....	26
3.2.2.10.	Mandal Tahtası.....	27
3.2.2.11.	Mandallar.....	28
3.2.2.12.	Filatolar.....	28
3.2.2.13.	Deri	29
3.2.2.14.	Tel Takacağı.....	30
3.2.2.15.	Eşik.....	31
3.2.2.16.	Köprü.....	32
3.2.2.17.	Tel Sürgüsü.....	32
3.2.2.18.	Tel.....	33
4.	KANUN İCRASINDA KULLANILAN GEREÇLER.....	37
4.1.	Yüksük.....	37
4.2.	Mızrap.....	38
4.3.	Akort Anahtarı.....	39
5.	KANUN AKORDU.....	41
5.1.	Kullanılan Gereçler.....	41
5.2.	Kanunun Akort Edilişi.....	41

6.	KANUNUN TUTUŞU.....	45
6.1.	Oturuş ve Tutuş Pozisyonu.....	45
6.2.	Yüksük ve Mızrabın Tutuşu ve Kullanılışı.....	46
7.	İLGİLİ ÖĞRETİM ELEMANLARINA UYGULANAN ANKETE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	50
7.1.	İlgili Öğretim Elemanlarından Alınan Bilgilere İlişkin Bulgular.....	50
8.	SESLERİN, SÜRELERİN KANUNDA ÖĞRETİMİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ.....	56
8.1.	1. Oktav Seslerle İlgili(Do ₁ -Do ₂) İlgili Çalışmalar.....	56
8.1.1.	Do ₁ Sesi, 2'lük Ölçü, Dörtlük Nota Değeri İle İlgili 4 Çalışmalar.....	56
8.1.2.	İkilik Nota Değeri İle İlgili Çalışmalar.....	59
8.1.3.	Re ₁ Sesi İle İlgili Çalışmalar.....	60
8.1.4.	Mi ₁ Sesi İle İlgili Çalışmalar.....	62
8.1.5.	Fa ₁ Sesi İle İlgili Çalışmalar.....	64
8.1.6.	Dörtlük Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar.....	66
8.1.7.	İkilik Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar.....	67
8.1.8.	Sol ₁ Sesi, 4'lük Ölçü İle İlgili Çalışmalar.....	69
8.1.9.	Sekizlik Nota Değeri İle İlgili Çalışmalar.....	70
8.1.10.	Sekizlik Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar.....	71
8.1.11.	Do ₁ -Sol ₁ Arası Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri.....	73
8.1.12.	La ₁ Sesi İle İlgili Çalışmalar.....	74
8.1.13.	Do ₁ -La ₁ Arası Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri.....	76
8.1.14.	Si ₁ Sesi İle İlgili Çalışmalar.....	79
8.1.15.	Mi ₁ -Si ₁ Arası Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri.....	81
8.1.16.	Do ₂ Sesi İle İlgili Çalışmalar.....	81

8.1.17.	1. Oktav Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri.....	85
8.2.	Onaltılık Nota Değeri İle İlgili Çalışmalar.....	88
8.3.	Onaltılık Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar.....	90
8.4.	Onaltılık Nota Değerleri İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	91
8.5.	2. Oktav Seslerle(Do ₂ -Do ₃) İlgili Çalışmalar	92
8.5.1.	Re ₂ , Mi ₂ Sesleriyle İlgili Çalışmalar	92
8.5.2.	Fa ₂ , Sol ₂ Sesleriyle ilgili Çalışmalar	93
8.5.3.	La ₂ , Si ₂ Sesleriyle İlgili Çalışmalar	94
8.6.	3. Oktav Seslerle(Do ₃ -La ₃) İlgili Çalışmalar.....	95
8.6.1.	Do ₃ , Re ₃ Sesleriyle İlgili Çalışmalar.....	95
8.6.2.	Mi ₃ , Fa ₃ Sesleriyle İlgili Çalışmalar.....	97
8.6.3.	Sol ₃ , La ₃ Sesleriyle İlgili Çalışmalar.....	98
8.7.	1., 2., 3. Oktav Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri.....	99
8.8.	3'lük Ölçü İle İlgili Çalışmalar.....	101
8.9.	3'lük Ölçü İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	102
8.10.	Küçük Oktav Seslerle(si-re) İlgili Çalışmalar.....	104
8.10.1.	Si, La Sesleriyle İlgili Çalışmalar.....	104
8.10.2.	Sol, Fa Sesleriyle İlgili Çalışmalar.....	105
8.10.3.	Mi, Re Sesleriyle İlgili Çalışmalar.....	107
8.11.	Küçük Oktav Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri.....	108
8.12.	Küçük Oktav Seslerin Fa Anahtarında Gösterilişi.....	109
8.13.	Küçük Oktav Seslerin Fa Anahtarında Gösterilişi İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	110
8.14.	Onaltılık Nota Kümeleri İle ilgili Çalışmalar.....	112
8.14.1.	Dört Onaltılık Küme İle İlgili Çalışmalar.....	112
8.14.2.	Bir Sekizlik İki Onaltılık Küme İle İlgili Çalışmalar.....	113
8.14.3.	İki Onaltılık Bir Sekizlik Küme İle İlgili Çalışmalar.....	114

8.14.4. Onaltılık Nota Kümeleri İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	115
9. NOKTALI SÜRELER, ÖLÇÜ TEKRARI, SENYÖ İŞARETİ, DOLAP İŞARETİ, UZATMA BAĞI, SENKOP,ÜÇLEME, STACCATO.....	116
9.1. Noktalı Nota değerleri İle ilgili Çalışmalar.....	116
9.1.1. Noktalı Nota Değerleri İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	118
9.2. Ölçü Tekrar İşaret ile İlgili Çalışmalar.....	121
9.2.1. Ölçü Tekrar İşareti İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	122
9.3. Senyö İşareti İle İlgili Çalışmalar.....	123
9.3.1. Senyö İşareti İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	123
9.4. Dolap İşareti İle İlgili Çalışmalar.....	125
9.4.1. Dolap İşareti İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	125
9.5. Uzatma Bağı İle İlgili Çalışmalar.....	126
9.5.1. Uzatma Bağı İle ilgili Uygulama Örnekleri.....	127
9.6. Senkop İle İlgili Çalışmalar.....	128
9.6.1. Senkop İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	129
9.7. Üçleme İle İlgili Çalışmalar.....	131
9.7.1. Üçleme İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	137
9.8. Staccato Çalışması İle İlgili Çalışmalar.....	138
9.8.1. Staccato İle İlgili Uygulama Örnekleri.....	139
10. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
KAYNAKLAR.....	144
EKLER.....	147
ÖZGEÇMİŞ.....	156

**MESLEKİ MÜZİK ÖĞRETİMİ YAPAN ÜNİVERSİTELERDE
BAŞLANGIÇ DÜZEYİ İÇİN KANUN ÖĞRETİM YÖNTEMİNE
İLİŞKİN SİSTEMATİK BİR YAKLAŞIM**

(Doktora Tezi)

Pınar SOMAKCI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Eylül 2000**

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, kanunun yapısını ve tarihsel gelişimini inceleyerek, mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretim yöntemine ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymaktır.

Bu çalışma betimsel bir çalışma olup, yöntem olarak kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca anket ve örnek örneklendirme veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır.

Bir araştırmanın yapılmasında, amaç ve amaç davranışların belirlenmesi metodolojik bir çalışma sağlamaktadır. Bu düşünceden hareketle, bu araştırma ile kanun öğretiminde amaç ve davranışlar çeşitli kaynaklar

taranarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç ve davranışların ışığında; kanunun tarihi gelişimi, yapısal özellikleri, oturuş, tutuş ve çalış tekniği, açıklamalı, uygulamalı örnek ve örnek eserlerle bunların çalışmalarına ilişkin bilgiler verilmiştir. Ayrıca başlangıç düzeyi için gereken müzikal işaretlerin kanun öğretiminde kullanımı örneklerle birlikte uygulamalı olarak gösterilmiştir.

Böylelikle bu araştırma da, kanun öğretim yöntemine ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymaya çalışılmıştır.

Bilim Kodu : 101.25.02
Anahtar Sözcükler : Kanun öğretimi, kanun öğretim yöntemi.
Sayfa Adedi : 156
Tez Yöneticisi : Doç. Dr. Salih Akkaş

**A SYSTEMATIC APPROACH TO THE TEACHING OF THE
KANUN FOR THE BEGINNERS LEVEL IN THE
DEPARTMENTS OF MUSIC EDUCATION AT UNIVERSITIES
(PhD THESIS)**

Pınar SOMAKCI

**GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
September 2000**

ABSTRACT

The main purpose of this study is to present the historical, technical and performing features of the Kanun and to propose a systematic approach to the teaching of the kanun in the beginners level of the music departments at universities.

This is a descriptive study. For data collaction, questionnaire, library research and sampling methods were used.

The aims in teaching the Kanun and the behavioral aims are determined and the historical development of the Kanun and its structural and technical features are examined. In this study also, the techniques of holding, sitting and playing are presented with examples of relevant musical works.

The study also provides examples and applications of how to use some necessary musical notes for the beginners level in teaching of the Kanun.

This study, thus, tries to present a systematic approach to the teaching of the Kanun.

Science Code : 101.25.02
Key Words : Teaching Kanun, Kanun teaching method.
Number of pages : 156
Adviser : Assoc. Prof.Dr. Salih Akkaş

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren danışmanım Doç.Dr. Salih AKKAŞ'a, yine kıymetli tecrübelerinden faydalandığım hocam Doç. Cihat CAN'a, teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1. Kanunun iskeleti.....	20
Şekil 2. Ses üst tablası(göğüs).....	21
Şekil 3. Ses alt tablası(sırt).....	22
Şekil 4. Ses kafesleri.....	23
Şekil 5. Yanlık.....	23
Şekil 6. Balkonlar.....	24
Şekil 7. Burguluk(burgu tahtası).....	25
Şekil 8. Burgu.....	25
Şekil 9. Baş eşik.....	26
Şekil 10. Tel yatağı.....	27
Şekil 11. Mandal tahtası.....	27
Şekil 12. Mandallar.....	28
Şekil 13. Filato.....	29
Şekil 14. Deri.....	30
Şekil 15. Tel takacağı.....	31
Şekil 16. Eşik.....	31
Şekil 17. Köprü.....	32
Şekil 18. Tel sürgüsü.....	32
Şekil 19. Tel.....	33
Şekil 20. Düğüm atılmış tel.....	35
Şekil 21. Kanunu oluşturan parçaların bütün olarak görünüşü.....	36
Şekil 22. Bir çift yüksük.....	37
Şekil 23. Bir çift mızrap.....	38
Şekil 24. Akort anahtarı.....	39

Şekil 25. Akort anahtarının yandan tutuş şekli.....	40
Şekil 26. Akort anahtarının önden tutuş şekli.....	40
Şekil 27. Ayaklık.....	46
Şekil 28. Yüksük ve mızrap takılmış ellerin yandan, alttan görünüşü.....	47
Şekil 29. Oturuş ve tutuş pozisyonları.....	48
Şekil 30. Kanun üzerinde mızrap vuruş şekli.....	49
Şekil 31. 26 telli kanunda seslerin oktavlar şeklinde gösterilişi.....	55
Şekil 32. 26 telli kanunda do ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	56
Şekil 33. 26 telli kanunda re ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	60
Şekil 34. 26 telli kanunda mi ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	62
Şekil 35. 26 telli kanunda fa ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	64
Şekil 36. 26 telli kanunda sol ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	69
Şekil 37. 26 telli kanunda la ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	74
Şekil 38. 26 telli kanunda si ₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	79
Şekil 39. 26 telli kanunda do ₂ sesinin kanun üzerinde gösterilişi.....	81

1. GİRİŞ

Ülkemizde kanun öğretiminin geniş bir uygulama alanı ve Cumhuriyet öncesi dönemlere dek uzanan bir geçmişi olmasına karşın, sağlıklı bir yapıya kavuşturulamadığı ve yeterince geliştirilemediği söylenebilir. Çünkü bazı dönemlerde yapılan olumlu çalışmalar, düzenlilik ve süreklilik kazanamadıklarından etkili olamamıştır. Kanun öğretimi, ancak 20. yüzyılda bazı konservatuar (İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi) ve müzik bölümlerinde (Selçuk Üniversitesi, 100.Yıl Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) uygulama alanı bulabilmiştir. Ancak, bununla birlikte kanun çalgısı modern müzik eğitiminde bazı uyum sorunları yaşamaktadır.

Çalgı öğretiminin bir gereği olan çağdaş çalgı öğretiminde hakim olan sistematikliğin, geleneksel çalgılardan biri olan kanun öğretiminde henüz bulunmaması büyük bir eksiklik olarak görülmüştür. Bu nedenle, yapılan çalışmayla bu alandaki eksikliğin giderilmesine çalışılmaktadır.

Elbette ki, mesleki müzik öğretimi yapan üniversite birimlerinde bu araştırmanın geçerliliğini deneyecek yeterli sürenin ve öğrencilerin olmayışı, böyle bir çalışmanın yapılmasına engel değildir. Kanun öğretiminde duyulan ihtiyaç, mevcut olan eğitim ve öğretimle bütünlük arz edecek şekilde ele alınmaya çalışılmıştır.

Bunun için öncelikle Batıdaki çalgı metotları(keman,piyano,gitar,blokflüt) incelenmiş, bu metotlarda görülen sistematiklik ve hakim olan felsefe ışığında kanun çalgısı için temel prensipler çıkarılmıştır. Ayrıca çalgı yakınlığından dolayı harp çalgısına ilişkin metotlardan da etüt oluşturma basamağında kanun çalma yöntemine ilişkin konularda faydalanılmıştır.

Bu araştırmanın temel amacı, kanunun tarihsel gelişiminden başlayarak ve yapısal özellikleri de dikkate alınarak, mesleki müzik öğretimi yapılan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretim yöntemine ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymaktır.

Bu amaçla cevaplandırılmaya çalışılacak sorular şunlardır:

1. Kanunun tarihsel gelişimi nasıldır?
2. Kanunun yapısal özellikleri nasıldır?
3. Kanun icrasında kullanılan gereçler nelerdir, nasıl kullanılmalıdır?
4. Kanun çalarken dikkat edilecek hususlar neler olmalıdır?
5. Başlangıç düzeyinde kanun öğretimi için nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Kanunu tarihsel gelişim süresi içerisinde inceleyen, yapısal özellikleri ve öğretim yöntemine ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymaya çalışan bu araştırma sonucu, elde edilen verilerin, kanun öğretimi ile ilgilenenlere yararlar sağlayacağı umulmaktadır.

Bu araştırmanın sayıltıları şunlardır:

1. Bu araştırma için belirlenen yöntem, gerekli verileri toplamak için uygun bir yöntemdir.
2. Araştırma için gerekli verilerin toplandığı anket ve kaynaklar yeterlidir.
3. Anket soruları araştırmada belirlenen verilerin toplanması için yeterlidir.
4. Yazılı kaynaklardan ve uygulanan anketten toplanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.

Araştırmanın sınırlılıkları ise şunlardır:

1. Bu araştırma, tarihsel gelişimi inceleme yönünden “Kanun” ile sınırlıdır.

2. Yine bu araştırma,“ mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde ilk başlangıç düzeyine uygun kanun öğretim yöntemi” ile sınırlıdır.

Bu araştırma; betimsel bir araştırma olup, kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca anket ve örnek örneklendirme veri toplama tekniklerinden de yararlanılmıştır.

Veriler;

- . Amaçlar ve kazandırılacak davranışlar,
- . Çalgı öğretiminde izlenecek yollar,
- . Kanun öğretimine ilişkin literatürde yer alan bilgiler,
- . Uygulanan ankete verilen cevaplar dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Toplanması;

Araştırma için nicel veriler; kanun öğretim elemanlarının ankete verdikleri cevaplarla, nitel veriler ise; ilgili kaynakların taranması ve örnek örneklendirilmesiyle elde edilmiştir.

Kaynak tarama; araştırmanın dayanacağı temel gerçekleri saptamak amacıyla izlenen bir yöntem olarak düşünülmüş ve gerçekleştirilmiştir. Kaynak tarama yönteminde, geçmişte veya hâlen varolan bir durumu, olduğu gibi tespit etmek söz konusudur. Bu çalışmada kanunun tarihsel gelişimi, olduğu gibi tespit edilmeye çalışılmıştır. Kanun öğretim yöntemine ilişkin görüşler ve uygulamalar büyük ölçüde literatür incelemesiyle elde edilmiştir. Bunun için kanunun tarihsel gelişimi ve öğretimi ile ilgili kaynaklar ve yöntemler incelenerek, araştırmanın amaçlarına ulaşmaya yarayacak veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Kanun öğretimine ilişkin uygun örnek örneklendirmeler ise; bazıları kaynaklardan bazıları da konulara uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Her örneğin ilgili konuyu açıklayıcı ve öğretici nitelikte olmasına özen gösterilmiştir.

Araştırma aracı;

Anket; bu araştırmanın amacına uygun bir veri toplama aracı olarak hazırlanıp uygulanmıştır. Böylece, araştırmanın amacına göre :

- . Kanun öğretiminde yaşanan sorunları saptamak,
- . Başlangıç düzeyi kanun öğretimine hangi akort(düzen), ses, nota değeri, ölçü ve teknikle başlanması gerektiği hakkında ilgili öğretim elemanların görüşlerini alarak, bu görüşlerden bazı sonuçlara varabilmek olanağı sağlanmıştır.

Anketin hazırlanması ve uygulanması;

Anket; mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde (İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 100. Yıl Üniversitesi) kanun öğretim elemanlarına uygulanmak üzere tek bir form halinde hazırlanmıştır. Açıklamalar, yönerge, soru bölümlerinin oluşturduğu ankette, öğretim elemanlarına 10 soru yöneltilmiştir.

Sorular; “kişisel bilgiler”, “başlangıç düzeyi kanun öğretimine yönelik”, “kanun öğretim sorunlarını tespit etmeye yönelik” olmak üzere

sistemleştirilmiş, çoktan seçmeli ve evet-hayır seçenekleri şeklinde düzenlenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Bulguların belirlenmesi;

Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde frekans(f) ve yüzde(%) kullanılmıştır. Bulgular önce tablolar halinde gösterilmiş ve ardından açıklanmıştır.

Tanımlar;

- . *Yöntem:* Kelime anlamı olarak genel bir ifade ile bir amaca giden yol demektir. Yani planlanmış bir hareket biçimidir(Hesapçıoğlu,1998).
- . *Öğretim Yöntemi:* Bir içeriğin sunulması için izlenen yoldur(Doğan,1997).
- . *Sistematik :*Kimi bilimsel sınıflamalarda izlenen yol ve yöntemler bütünüdür(Türk Dil kurumu Sözlüğü).

2.KANUN ÖĞRETİM SORUNLARI, İLKELERİ, AMAÇLARI VE KAYNAKLARI

2.1. Kanun Öğretim Sorunları

Mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde, kanun öğretim elemanlarına uygulanan anket sonucuna göre ortaya çıkan kanun öğretim sorunları şöyle özetlenebilir(Bkz. Tablo 8, 9, 10):

- Kanun öğretiminin temel ilkelerini belirleme sorunu,
- Program geliştirme sorunu,
- Kanun öğretimine ilişkin kaynak sorunu,
- Kanun öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaları sistemli olarak biraraya getirebilme sorunu.

2.2. Konuların Düzenlenmesinde Uyulması Gereken İlkeler

Konuların işlenmesinde; somuttan soyuta, yalından karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, çevreden evrene ilkeleri gözönünde bulundurularak kolay, anlaşılır bir yol izlenmesi uygun görülmektedir. Çünkü, bilindiği gibi kanun, başlangıçta öğrenmek isteyen kişiye zor ve karışık bir çalgı olarak görünmektedir. Bu nedenle, kanun öğrenmek isteyen kişiyi psikolojik açıdan rahatlatmak ancak yukarıda verilen ilkelere uyulması ile sağlanabilir.

Kanun öğretiminde seçilen içerik örneklerinin seçiminde ise; konuya ve öğrenci düzeyine uygunluk , çeşitlilik , kalıcılık gibi özelliklerin dikkate alınmıştır.

2.3. Konuların Öğretilmesinde Uyulması Gereken İlkeler

Öğrenmenin gerçekleşmesi, kuşkusuz bir yandan öğrencinin etkin katılımına diğer yandan da öğreticinin yerinde ve zamanında yönlendirmesine bağlıdır. Bunların gerçekleşmesi için gerek konuların verilmesinde gerekse örneklerin düzenlenmesinde görme, işitme, dokunma, ile ilgili uyarıcıların yanında bilim, duygu ve uygulama ile ilgili uyarıcıların da yerinde ve etkili kullanılması gerekmektedir.

Bilindiği gibi amaçların ve davranışların belirlenmesi, bir araştırmanın yapılmasında metodolojik bir çalışma sağlar. Bu düşünceden hareketle, kanun öğretiminde muhtemel amaç ve davranışlar çeşitli kaynaklar taranarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu amaç ve davranışlar maddeler hâlinde şu şekilde verilmiştir :

2.4. Kanun Öğretimi İle İlgili Amaçlar

Bilgiye Yönelik Amaçlar

- 1) Kanun öğretimine ilişkin temel kavram, ilke, olgu ve öğeleri belleye bilme
- 2) Kanunda seslerin yerlerini belleye bilme
- 3) Kanunda nota değerleri ve nota sürelerini kavrayabilme
- 4) Kanun öğretimine ilişkin örnek uygulamaları değerlendirebilme
- 5) Kanun öğretiminin mesleki müzik eğitimindeki yeri ve önemini kavrayabilme

Uygulamaya Yönelik Amaçlar

- 1) Kanun öğretimine ilişkin verilen uygulama örneklerini aynen yapabilme
- 2) Kanun öğretim yöntemimde kullanılan araç-gereç ve materyalleri yerinde ve doğru kullanabilme
- 3) Kanundan doğru ve temiz sesler çıkarabilme
- 5) Kanun öğretiminde kazanılan bilgi ve becerileri kullanabilme

Duyguya Yönelik Amaçlar

- 1) Kanun öğrenmekten hoşlanabilme
- 2) Kanun öğretimine ilişkin farklı uygulama ve düzenlemelere karşı ilgi duyabilme
- 3) Kanun öğretiminde karşılaşılan sorunların ve gözlenen yeni arayış ve gelişmelerin farkında olabilme

2.5. Kanun Öğretimi İle İlgili Amaç Davranışlar

Bilgiye Yönelik Amaç Davranışlar

- 1) Kanun öğretimi ile ilgili verilen bir kavramın tanımını derste geçen ifadesiyle söyleme
- 2) Kanun öğretimine ilişkin temel kavram, ilke, olgu ve öğeleri öğrenme
- 3) Kanunda seslerin yerlerini ayırtetme
- 4) Kanun öğretiminde nota değerleri ve nota sürelerini anlama

- 5) Kanunda verilen ödevleri eksiksiz yapma
- 6) Kanun öğretimiyle ilgili örnek uygulamalar araştırma
- 7) Kanun öğretimiyle ilgili elde edilen bilgileri diğer kaynaklardaki bilgilerle karşılaştırma
- 8) Türkiye'deki kanun öğretiminin genel durumunu araştırma / belirleme
- 9) Kanun öğretiminde karşılaşılan başlıca sorunları belirleme

Uygulamaya Yönelik Amaç Davranışlar

- 1) Kanun öğretiminde verilen uygulama örneklerini kanunla sürekli tekrar etme
- 2) Kanun öğretimiyle ilgili ödevleri düzenli yapma
- 3) Kanun öğretim yönteminde kullanılan araç, gereç ve materyalleri yerinde ve doğru kullanma
- 4) Birbiriyle ilişkili çalgı öğretim tekniklerinin uygulanışlarını birleştirme ve bunları becerileştirme
- 5) Kanun öğretim yöntemlerini ve bunlarda kullanılan uygun materyallerin ne olduğunu araştırma
- 6) Kanun çalarken mızrap vuruşunun doğru uygulamasına dikkat etme
- 7) Mızrap vururken eşiklerden uzak tutarak çalma
- 8) Kanun öğretimiyle ilgili kaynaklar araştırma
- 9) Kanun öğretiminde kazanılan bilgi ve becerileri kullanma

Duyguya Yönelik Amaç Davranışlar

- 1) Kanuna düşkün olma
- 2) “Kanun eğitimcisi” hitabından hoşlanma
- 3) Kanun öğretimiyle ilgili alanda yaptığı çalışmalardan dolayı doyum sağlama

- 4) Kanun öğretim derlerini sürekli ve düzenli izleme
- 5) Kanun ile ilgili kaynaklara başvurma
- 6) Kanun öğretimiyle ilgili etkinlikleri izlemekten hoşlanma
- 7) Kanun öğretim sorunlarına duyarlı olma

Bu araştırmada yukarıda belirtilen amaç ve davranışlardan hareketle, kanun öğretim modeli, aşama aşama kanunun tarihsel gelişimi , yapısal özellikleri oturuş, tutuş çalış ile ilgili teknik bilgilerin ardından teker teker konular açıklamalarıyla birlikte örneklendirilerek ele alınmıştır.

2.6. Kanun Öğretimine İlişkin Belli Başlı Kaynaklar

Kaynak sorunu, ülkemizde uygulanmakta olan kanun öğretiminin temel sorunlarından biri olarak günümüze kadar gelmiştir. Bu sorunun çözümüne yönelik çalışmalar, kanun eğitiminin uzunca bir geçmişi olmasına rağmen çok geç kalınmıştır. Bunun nedenleri kuşkusuz çok ve çeşitlidir.

Ülkemizde kanun öğretimine duyulan kaynak ihtiyacını 1976 yılında İsmail Şençalar ilk defa ele almış ve 60 sayfalık “Kanun Öğrenme Metodu” adlı kaynağını yayınlamıştır.

Bu kaynakta Şençalar, konuları bölümlere ayırmadan başlıklar halinde aynen şu şekilde vermiştir:

- Kanun’un tarihçesi
- Kanun’un şeması
- Kanun ve mandallar
- Çeşitli mızrap vuruşları
- Notalar
- Nota terazisi, bilgi ve ölçüler

- Küçük ıskalalar
- Birinci kısım ıskalalar
- İkinci kısım ıskalalar
- Usûller
- Makamlar
- Besteler
- Eski ve yeni kanuniler
- Aile albümünden fotoğraflar
- Kanun yapımcıları

Kanun öğretimi ile ilgili diğer iki kaynak ise, Ümit Mutlu'ya aittir. İlki 1985 yılında basılmış olan “Kanun Metodu-I” adlı 95 sayfadan oluşan kaynağı, diğeri ise, 1998 yılında basılmış olan, “Kanun Metodu” adlı 180 sayfadan oluşan kaynağıdır. Mutlu'nun ikinci kaynağı, ilkinin geliştirilmiş şekli olduğu için, bu kaynağın incelenmesi uygun görülmüştür.

Mutlu, bu kaynakta konuları 7 bölüm hâlinde aynen şu şekilde incelemiştir:

- Kanun hakkında bilgiler
- Genel müzik ve musiki bilgileri
- Alıştırmalar
- Makamlara giriş ve uygulamalar
- Kanunda transpozisyonlar
- Türk musıkisinde usuller
- Eserler üzerinde mandal uygulamaları

Yukarıdaki kaynaklarda görüldüğü gibi, her kaynağın yazarı konuları kendi düşüncesine göre bir sıraya koymuştur. Konular işlenirken ise, ne, neden, nasıl sorularına cevap alınamamaktadır.

Örneğin, bu kaynaklarda kanun öğretimine hangi sestten başlanacağı konusunda da henüz ortak bir nokta yoktur. Şençalar, kaynağında kanun öğretimine re ı sesinden, Mutlu, ise do ı sesinden başlamıştır. Şençalar, kaynağında kanun öğretimine re ı sesinden başlamasının nedenlerini belirtmemiş olmasına rağmen, re ı sesinden başlamanın kanun çalgısının yapısal özellikleri bakımından sakıncası vardır. Şöyle ki, kanunda mandal sayısı, her seste aynı sayıda değildir. Do ve fa seslerinde mandal sayısı diğer seslere göre daha fazladır. Bu yüzden mandal sayısı fazla olan sestten öğretime başlamak, seslerinin yerlerinin daha kolay kavranabilmesi açısından önemli olduğu için, kanun öğretimine re ı sesinden başlanması sakıncalı olabilir. Do ı sesinden başlamanın ise, hem kanunun yukarıda bahsedilen yapısal özellikleri açısından, hem de müzik öğretiminde temel ses olarak kabul edilmesi bakımından daha uygundur. Ayrıca uygulanan ankette, kanun öğretim elemanlarının % 88'i kanun öğretimine doı sesiyle başlanması gerektiğini belirtmişlerdir(Bkz.Tablo 2). Bu nedenle kanun öğretimine do ı sesinden başlanması uygundur.

2.7. Kanun Öğretimine İlişkin Yapılan Bu Çalışmada Dikkate Alınan Hususlar

Sistematik bir yaklaşımla hazırlanmak istenen bu kanun öğretim yönteminde öncelikle şu konulara dikkat edilmiştir:

1) Bilindiği gibi bir araştırmanın yapılmasında, amaç ve amaç davranışların belirlenmesi metodolojik bir çalışma sağlar. Bu düşünceden hareketle bu araştırma, belirlenen amaç ve amaç davranışlara cevap verebilecek düzeyde hazırlanmaya çalışılmıştır.

- 2) Kanun öğretimi için hazırlanan bu araştırma, belirlenen amaç ve amaç davranışlardan hareketle aşama aşama örnekler verilerek açıklamalarıyla birlikte ele alınmaya çalışılmıştır.
- 3) Araştırmada, öğretim yöntemi olarak tümevarım yönteminden hareketle, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, çevreden evrene ilkeleri doğrultusunda kolay, anlaşılır bir yol izlenmiştir.
- 4) Kanun öğretimine ilişkin uygun örneklerin bazıları kaynaklardan bazıları da tarafımdan yazılmıştır. Her örneğin ilgili konuyu açıklayıcı ve öğretici nitelikte olmasına özen gösterilmiştir.
- 5) Hazırlanan örnekler, 26 telli kanun çeşidine (küçük re-la3) göre belirlenmiştir. Çünkü bu kanun çeşidinin ses sahası diğer kanun çeşitlerine göre daha geniş olduğu için günümüzde kullanım açısından en çok tercih edilen kanun çeşididir.
- 6) Kanun öğretim modeli için hazırlanan örnekler, Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde yerinden çalınacağı anlamı taşıyan *bolahenk(*) düzeninde (akordunda)* çalınacaktır. Çünkü, kanundaki seslerin asıl yerleri öğretilmeden diğer düzenlerde (akotlarda) öğretilmesi, uygulanan öğretim yöntemine (kolaydan zora, yalından karmaşığa vb.) aykırı olur. Ayrıca uygulanan anket sonuçlarına göre, öğretim elemanlarının tamamı kanun öğretimine *bolahenk akorduyla(düzen)* başlanması gerektiğini belirtmişlerdir(Bkz.Tablo1).

(*) Herhangi bir çalgının perde veya tellerinin belirli bir sese göre düzenlenmesine düzen (akort) denir. Bolahenk düzeni (akordu), Geleneksel Türk Sanat Müziği akort çeşitlerinden birisidir. Yerinden çalınacağı anlamı taşıyan bu akort da, saniyede yaklaşık 880 hz. titreşimli ses, la sesi olarak kabul edilmiştir. Bu düzende (akordda) diyapozonun çıkardığı la sesi, re yaklaşık 440 hz. olarak kabul edilmekte ve akort buna göre yapılmaktadır.

- 7) Kanun öğretim modeli için hazırlanan örnekler, bir oktav içerisindeki seslerin(do₁-do₂) tek tek öğretilmesi, ardından kanundaki ince ve kalın seslerin birarada verilmesi ve daha sonra da başlangıç düzeyine uygun çeşitli müzik işaretleri ve tartımların öğretilmesi şeklinde bir sıra takip etmektedir.
- 8) Bu çalışmada mandal kullanımı, başlangıç düzeyi olduğu için uygun görülmemiştir. Ayrıca uygulanan anket sonuçlarında da, kanun öğretim elemanlarının tamamı aynı görüşü ifade etmişlerdir(Bkz. Tablo 6).

3.KANUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ VE YAPISAL ÖZELLİKLERİ

3.1. KANUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1.1. Kanun Kavramı

Kanun; mızraplı, çok telli ve yatık bir çalgıdır. Etimolojik olarak yunanca'da bulunan ve “kanun, kaide, kural” anlamına gelen “kanon” kelimesinden geldiği ileri sürülmektedir. Kanon terimi, “qinin” kökünden gelmekte olup, “q-n” ya da “k-n” ortak kökü üzerine kurulmuştur(Stanley,1985).

3.1.2. Kanunun Tarihçesi

Kanun çalgısının ortaya çıkışı ile ilgili çeşitli iddialar ve bilgiler vardır.

Bunlar şu şekilde belirtilebilir:

Kanunun aslen bir Türk olan, zamanın büyük filozofu ve müzik bilgini olarak tanınan Ebu Nasır Bin Uzluğû FARABÎ (870-950)' nin icad ettiği ileri sürülmektedir(Stanley,1985).

Abdülkadir Meragi (1360-1435) ise,bu çalgının bulucusu olarak Eflatun'u gösterirse de bu konuda fazla bir bilgi vermemektedir(Turan,1987).

Jules Ruanet da *Lavignac'in Enclopedie de la Musique* adlı eserinde kanunun Arap çalgısı olduğunu ileri sürmektedir. Aynı eserde Rauf Yekta ise, kanunu Farabî'nin icad ettiğini belirtmektedir.

Horasanlı İbn-i Hallikan'ın kanunu bulmuş olabileceği üzerinde durulmuş, fakat Hallikan kendi eserinde kanunu Farabî'nin buluşu olduğunu ifade etmiştir.

Corci Zeydan, *Medeniyet-i İslamiye Tarihi* adlı eserinde kanunu Farabî'nin icad edip, düzenlediğini belirtmektedir.

Her ne kadar Rauf Yekta, İbn-i Hallikan ve Corci Zeydan'ın kaynaklarındaki bilgilerden, kanunun 10. yüzyılda yaşamış olan Farabî'nin icadı olduğu ileri sürülse de, kanun gibi kesintisiz bir gelişme zinciriyle evrimleşmiş olan bir çalgının icadının, bir tek kişiye mal edilmesi bilimin egemen olduğu çağdaş dünyada tutarlı bir yaklaşım değildir.

II. Beyazıt (1458-1512) döneminde yaşamış ve sarayın fasıllarına katılmış olan kanuni Şadi, kanuni Muharrem, kanuni Muhidin, Yavuz Sultan Selim'in (1512-1566) Tebriz seferinden dönerken getirdiği Şah Meran, kanuni Şeyh Murad, III. Murad'ın (1574-1595)sarayında bulunan kanuni Sinan 16. yüzyılın önemli kanun icracılarından(Mutlu,1998).

I.Mahmud'dan (1730-1754) sonra saraydaki müzik hareketleri önemli ölçüde yavaşlatılmıştır. Rauf Yekta da Türk müziğinin en parlak devri olan III. Selim zamanında kanunu çalana rastlanmadığını belirtmektedir. Kanunun az kullanıldığı dönemlere bakıldığında Osmanlıların savaş halinde olup, gerileme dönemine rastladığı görülmektedir. II. Mahmud zamanında(1808-1839) bu çalgı Şamdan gelen Kanuni Ömer Efendi sayesinde tekrar Türklerin gözde çalgısı olmuştur(Mutlu,1998).

Ayrıca kanun çalgısı, makamsal müziğin yapıldığı ülkelerde de (İran, Irak, Arap Yarımadası gibi) kullanılmıştır.

Kanun, hem mandalsız hem de mandallı olarak icra edilmiştir. Ali Rıfat Bey, *Türk Tarihinin Anahatları* adlı eserinde kanunun bir sesindeki her üç telinin aynı sese akordlu, 25 perdeden ibaret olduğunu, 19. yüzyıla gelinceye kadar modülasyon gerektiğinde sol elin başparmağının istenilen telin üzerine basılarak, telin boyunun ayarlandığını ve daha sonra mandal sisteminin icat edilip geliştirildiğini belirtmiştir.

Rauf Yekta Bey ise, 1913 yılında yayınlanan *Milli Tedebbular* mecmuasında kanunun çalım gücüne işaret ederek şunları ifade etmiştir:

“...Bundan otuz sene evvel kanunda her telin altına iki veya üç madeni parça konulması düşünüldü. Böylece kolayca kaldırılan veya indirilen bu mandallarla istenilen sesin tizliği ve pestliği elde edilmektedir...”

Ali Rıfat Bey ve Rauf Yekta'nın kaynaklarından ise kanunun 18. yüzyılın sonlarına kadar mandalsız olarak kullanıldığı 19. yüzyıldan sonra mandal icadıyla birlikte kanunun yine evrimleşerek mandallı olarak kullanılıp günümüze kadar geldiği anlaşılmaktadır.

3.2.KANUNUN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

3.2.1.Kanun Çeşitleri

3.2.1.1. Mandallı ve Mandalsız Oluşlarına Göre Kanun Çeşitleri

1) Mandalsız Kanun

Bu kanun çeşidi 18. yüzyılın sonlarına kadar mandalsız olarak icra edilmiştir. Bu kanunda teller, ilgili makamın ses değiştirici özelliklerine göre akord edilmekte, modülasyon gerektiği zaman sol elin başparmağı ile gereken telin üzerine basılmakta ve bu yolla telin boyu kısaltılarak istenilen ses çıkartılmakta idi.

2) Mandallı Kanun

Mandallı kanun 19. yüzyılda icat edilip kullanılmaya başlanmıştır. Mandallar bakır ve nikel karışımından oluşan madeni parçacıklardır. Çalınan sesin diyez ve bemolü mandalların kaldırılıp indirilmesiyle rahatlıkla elde edilmektedir.

3.2.1.2. Tel Sayılarına Göre Kanun Çeşitleri

Kanun telleri farklı sayıda yapılmış kanun çeşitleri vardır. Bu nedenle tel sayılarına göre kanunları çeşitlendirmek mümkündür.

Bu kanun çeşitleri şunlardır:

1) 22 Telli Kanun

22 telli kanun en küçük ölçülerde yapılmış kanun çeşididir. Bir diğer adı da “kız kanunu” dur.

2) 23 Telli Kanun

Ses alanı küçük mi’den (kaba hüseyinîaşiran), fa 3’e(tiz acem) kadardır.

3) 24 Telli Kanun

Ses alanı küçük mi’den (kaba hüseyinîaşiran), sol 3’e (tiz gerdaniye) veya küçük re’den (kaba yegâh), fa 3’e (tiz acem) kadardır.

4) 25 Telli Kanun

Ses alanı küçük re’den (kaba yegâh), sol 3’e (tiz gerdaniye) kadardır.

5) 26 Telli Kanun

Ses alanı küçük do’dan (kaba kaba çargâh), sol 3’e (tiz gerdaniye) veya küçük re’den (kaba yegâh), la 3’e (tiz muhayyer) kadardır.

6) 27 Telli Kanun

Ses alanı küçük do’dan (kaba kaba çargâh), la 3’e (tiz muhayyer) kadardır.

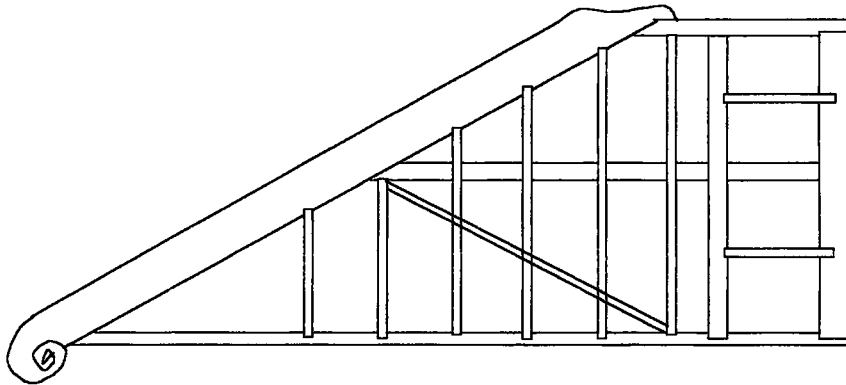
Günümüzde icracının isteğine göre 27 telin üzerinde kanun çeşitleri de yapılmaktadır ama yaygın olarak en çok 26 telli kanun çeşidi kullanılmaktadır.

3.2.2.Kanunu Oluşturan Parçalar

3.2.2.1.Kanunun İskeleti

Kanunun iskeletinin sağlam olabilmesi için çam, gürgen, ceviz gibi kurutulmuş, sert bir ağaçtan olması gerekmektedir. Tellerin düğümlendiği bölüm, ilgili kenar boyunca ortadan kesilmiş, yarım silindir şeklinde içeriye doğru oyulmuş bir biçimdedir. Kanun tellerinin geçmesi için birer cm. aralıkla eşkenar üçgenin kenar noktaları şeklinde delikler bulunmaktadır. Tellerin çekim kuvvetine dayanabilmesi için bu bölüm gürgen, ceviz veya akça ağaç gibi ağaçlardan yapılmaktadır.

Kanunun iskeleti, 39- 41 cm. uzunluğundadır. Tellerin düğüm yerlerini örtmesi için açılabilir bir sürgü ile kapatılmaktadır. Tüm kenarlarda yükseklik 4-5 cm'dir. En uzun kenar 84-86 cm, kısa kenar ise, 24-25 cm uzunluğundadır.

Şekil 1 : Kanunun iskeleti

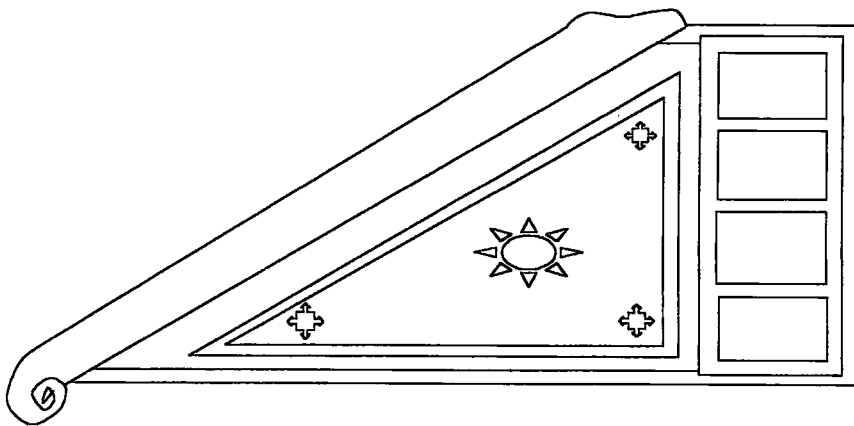
3.2.2.2.Kanunun Ses Kutusu (Gövde)

Ses kutusu; mandal tahtası ile deri arasında kalan ve üzerinde ses kafesleri bulunan kısımdır. Kanun ustalarıyla (Ejder Güleç, Mustafa Sağlam, Mehmet Yücel) yapılan görüşmelerde kanunda en iyi tınıyı çınar ağacının verdiği anlaşılmıştır.

Kanunun ses kutusundaki parçaları şunlardır:

. Ses üst tablası(göğüs)

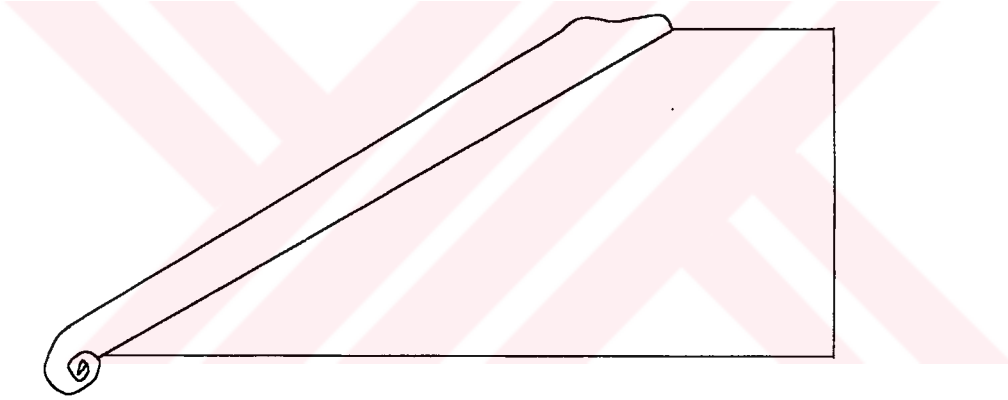
Ses üst tablasının kalınlığı 3-4 mm.dir. Kanunun göğsü çınar veya ladin ağaçlarından yapılmaktadır. Eğer göğüs çınar ağacından yapılmış ise, ağacın kuru ve geniş pullu, ladin ağacından yapılmış ise, yine ağacın kuru ve damarlarının düzgün olmasına dikkat edilmelidir.

Şekil 2: Ses üst tablası (göğüs)

. Ses alt tablası (sırt)

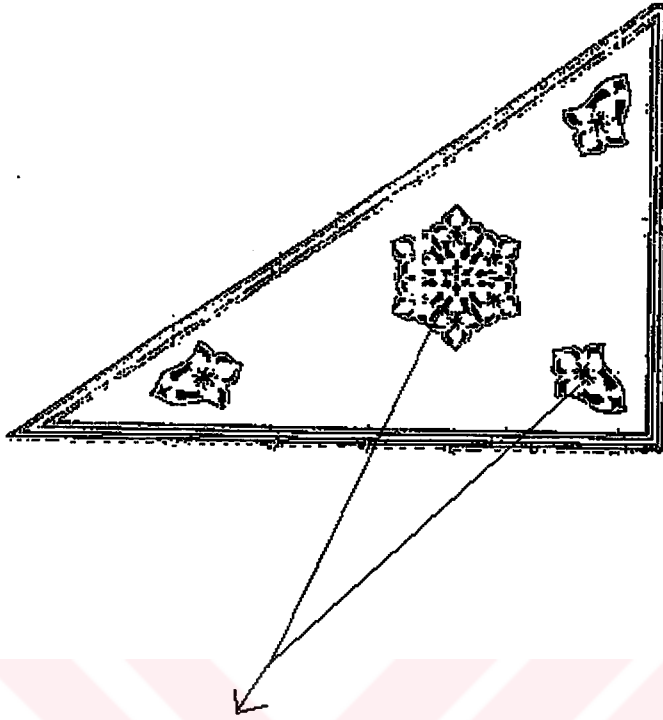
Kanunun alt tablası; eskiden ceviz, kızılğaç, ıhlamur gibi ağaçlardan yapılmaktaydı. Fakat daha sonra bu ağaçlar tellerin direnci ve hava şartlarının etkisi ile bozulmaya başlamış bunun için alt tablanın kontraplaktan yapılmasının daha uygun olduğu anlaşılmıştır. Kontraplak, kavak ağacından olabilir. Eğer kontraplak gürgen ağacından yapılmış ise, 4 mm.lik kontraplak kullanılmaktadır.

Şekil 3 : Ses alt tablası (sırt)

3.2.2.3. Ses Kafesleri

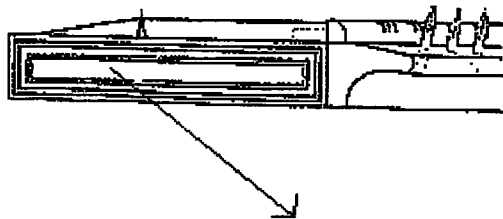
Ses kafesleri göğüs üzerine açılmış deliklerdir. Göğüs, köknar ağacından ise ses kafesleri çınardan, çınar ağacı ise kendinden kabartma yapılmaktadır. (Mutlu, 1985). Ses kafesleri değişik desenlerde olabilmektedir.

Şekil 4 : Ses kafesleri

3.2.2.4. Yanlık

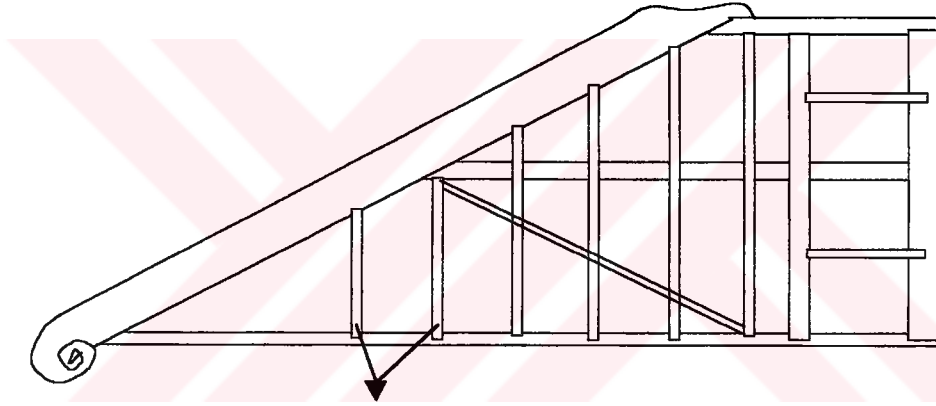
Yanlık; kanunun yan taraflarında bulunan köprüyü taşıyan bölümdür. Yanlık; gürgen, köknar, ladin, maun gibi ağaçlardan yapılmaktadır. Bu ağaçların hafif ve dirençli olması gerekmektedir. Ayrıca damarların düzgün, budaksız ve kuru olması kanunun çökmesini engellemektedir.

Şekil 5 : Yanlık

3.2.2.5. Balkonlar

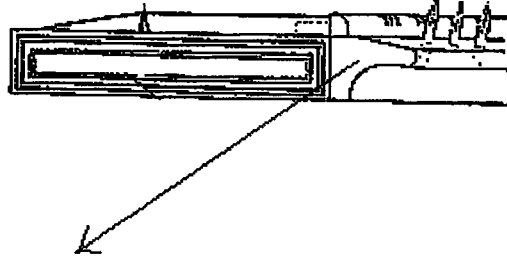
Balkonlar; göğüs tahtasının altında bulunur, kanunun çökmesini ve kabarmasını önlemeye yarar. Kanunda altı tane balkon kısmı mevcuttur. Balkonlar ladin, köknar, gürgen gibi ağaçlardan yapılmaktadır. İlk balkon, tel tahtasından 22 cm. uzaklıktan başlar, aralarındaki mesafe yedişer cm.dir. balkonların genişliği 5 mm, kalınlığı ise, 15 mm.dir.

Şekil 6 : Balkonlar

3.2.2.6. Burguluk (Burgu Tahtası)

Burguluk; kanunun yamuk kenarı boyunca dıştan tını bölgesine eklenmiş bölümdür. Uzunluğu 80-25 cm, kalınlığı gövde ile birleştiği alt tarafta 4 cm, ortada 2 cm ve dış uçta 1 cm'dir. Burgu tahtasında tel sayısı kadar üçer üçer dizilmiş burgu deliği vardır. Burguların rahat hareket edebilmesi için, burgu tahtasının ıhlamur ağacı gibi yumuşak bir ağaçtan olması gerekmektedir.

Şekil 7 : Burguluk (Burgu tahtası)

3.2.2.7. Burgu

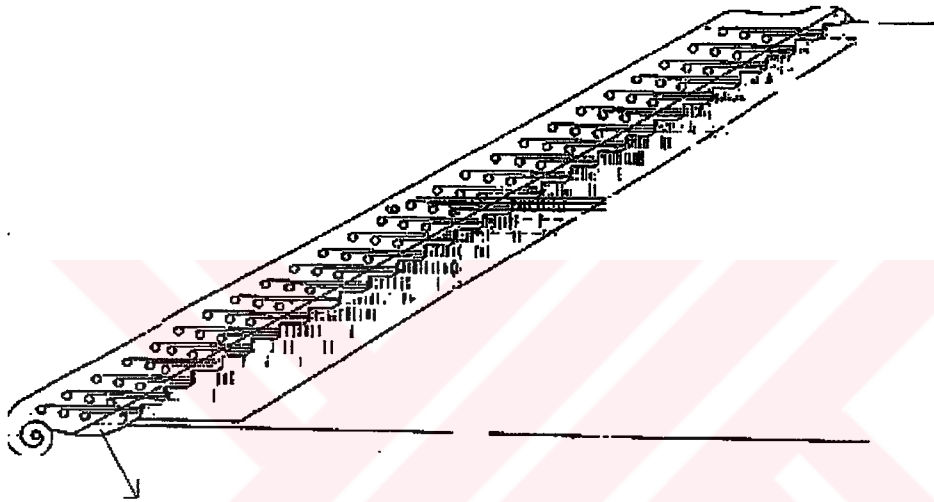
Burgu;kanunun sol tarafında bulunan akord etmek için tellerin sarıldığı çubuklardır. Burguların akort yaparken kırılmaması için burgu tahtasının aksine abanoz, kızılıçık, erik gibi sert ağaçlardan olması gerekmektedir. Burguların uzun ömürlü olması açısından piyanodaki gibi hafif madenden olması da tercih edilebilir. Burgularda telin geçmesine yarayan delik, hafif konik şeklindeki gövdenin üst kısmından 3-4 mm aşağıdadır. Delikten ortalama 1 cm geçirilen tel aşağıya doğru bükülür ve tel bunun üzerinde sağdan sola doğru döndürülür.

Şekil 8 : Burgu

3.2.2.8. Baş Eşik

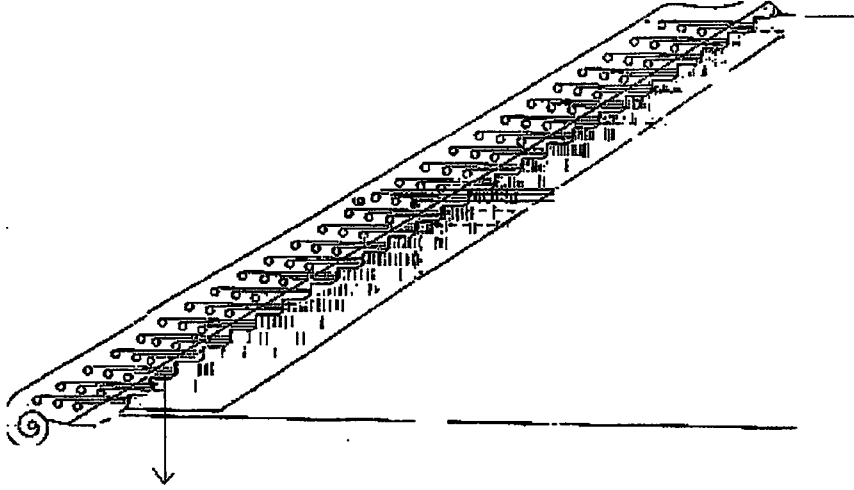
Baş eşik; burgulara sarılmış tellerin mandal üzerinde düzgün bir şekilde durmasını sağlayan bölümdür. Sağlam, esnemeyen özellikte sert ağaçlardan yapılmaktadır.

Şekil 9 : Baş eşik

3.2.2.9. Tel Yatağı

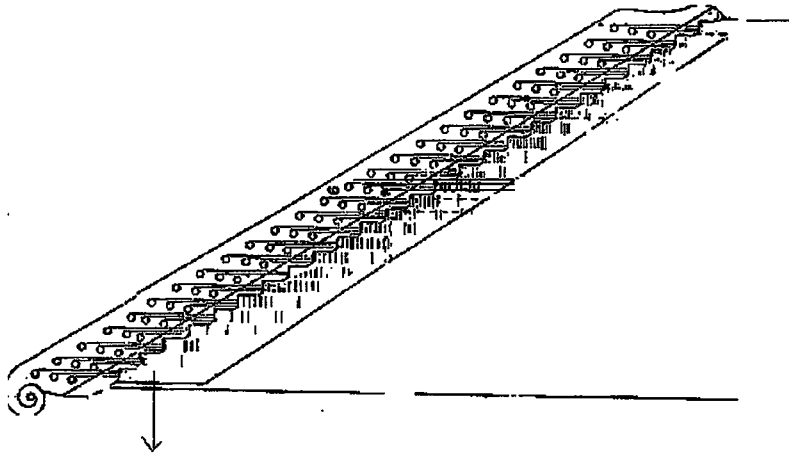
Tel yatağı; baş eşik ile mandal tahtası arasındaki bölümdür. Tel yatağı, gürgen, ceviz, okaliptus gibi ağaçlardan yapılmaktadır. Tel yatağı eğer yumuşak olursa tellerin gerilimine dayanamamakta ve kısa zamanda bozulabilmektedir. Ülkemizde gürgen ve akgürgen ağaçları fazla miktarda bulunduğu için, tel yatağı bu ağaçlardan yapılmaktadır. Tel yatağının yaklaşık uzunluğu 40 cm, genişliği 3,5 cm, yüksekliği ise 4,5 cm civarındadır.

Şekil 10 : Tel yatağı

3.2.2.10. Mandal Tahtası

Mandal tahtası; üzerinde mandalların çakılı olduğu bölüm olup, burğu tahtasının yanında sol üst köşeden itibaren sol alt köşeye doğru genişleyen bir biçimde, göğüs tahtasının sol kenarının üzerine oturtulmuştur. Genişliği sol köşe başında 3- 4 cm, uzunluğu 72-75 cm'dir. Mandal tahtasının alt kısmında iç tarafa doğru göğüsle birleştiği yere gidildikçe kapanan uzun bir üçgen prizma şeklinde 1- 1,3 cm, kadar oyuktur. Bu tahta; gürgen, ceviz gibi orta sertlikte bir ağaçtan yapılmaktadır(Mutlu, 1998).

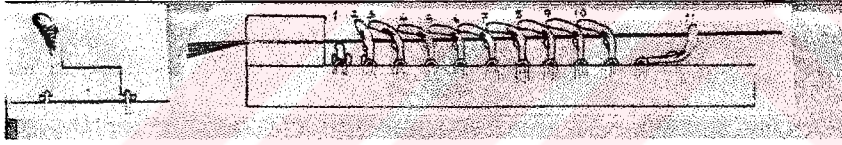

Şekil 11 : Mandal tahtası

3.2.2.11. Mandallar

Mandallar; mandal tahtasının üzerinde ve tellerin altında, sesleri inceltip, kalınlaştırmaya yarayan bakır ve nikel karışımından oluşan metal parçacıklardır. Eskiden bunlara “makara” denilirdi. Bir mandalın sapı, 11-12 mm yüksekliğinde, tellere değen kısmı ise 11 mm enindedir. Mandal ise 13 mm yüksekliğinde, kalınlığı tele değen yüzde 2,5 mm tabanda 3 mm, genişliği üst tarafta (sapın genişliği dahil)13 mm, tabanda ise 16 mm’dir.

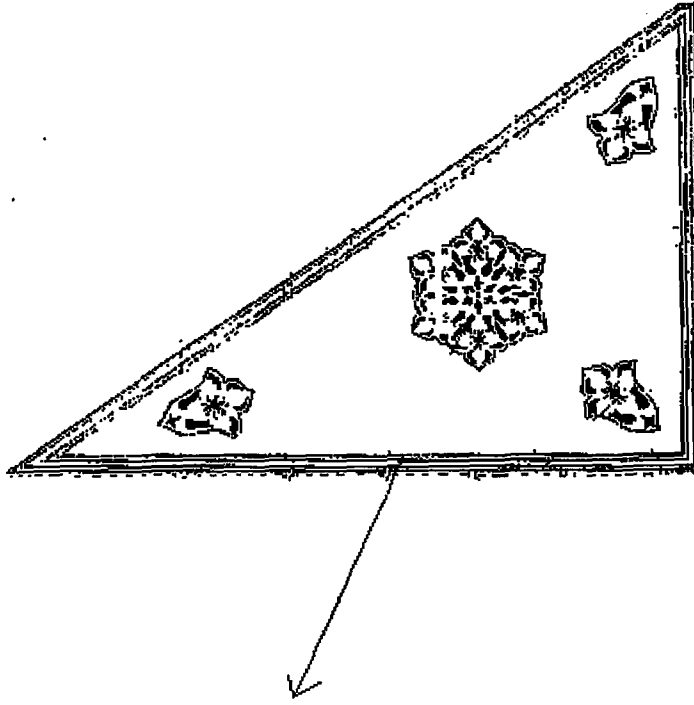
Mandalları tutan özel çiviler vardır. Mandalların başlangıcında sabit bir mandal bulunur ki buna “dip mandal” denir. Mandalların teli koparmaması için çok iyi tesviye edilmiş olmaları gerekmektedir.

Şekil 12 : Mandallar

3.2.2.12. Filatolar

Filatolar; kanunun süsleme elemanlarıdır. Kanunun ek yerlerini birbirine bağlayarak parçaların birbirinden ayrılmasını önlemektedir. Filatolar istenirse kanunun sırt kısmına da yapılmaktadır.

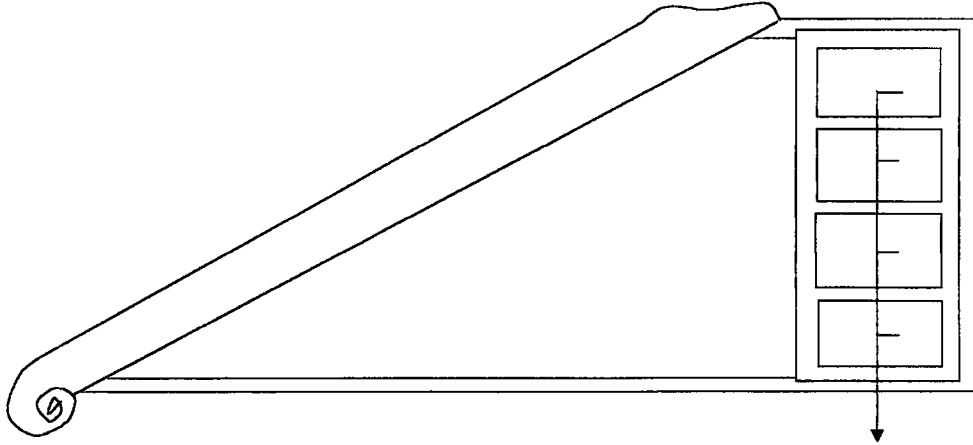

Sekil 13 : Filato

3.2.2.13. Deri

Deri; kanun tellerinin düğümlendiği sağ dik kenardan 2-3 cm içeride, 40 cm uzunlukta ve 15 cm eninde olup, yukarıdan aşağıya 9-9.5 cm' lik dört bölüm halinde yer almaktadır. Son zamanlarda beş bölümlü olarak da yapılmaktadır. Keçi, kuzu, oğlak, ceylan, balık v.b. hayvanlardan çıkartılan yağsız, esneyebilir özelliğe sahip deri kullanılmaktadır.

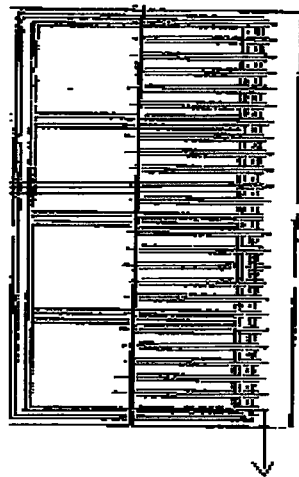
Ayrıca deve derisi, keçi derisi, röntgen filmi, cam elyafı kullananlar da rastlanmaktadır. Esneyebilir özelliğe sahip olan deri bölümü, akortlanmış tellerin yapmış olduğu yaklaşık 1000 kg'lık basıncı kontrol edebilmek için yapılmıştır.

Şekil 14 : Deri

3.2.2.14. Tel Takacağı

Tel takacağı; kanunun sağ tarafında bulunan tellerin tel sürgüsüne bağlantısını yapan küçük deliklerdir. Tel takacağı gürgeç veya çınar ağacından yapılmaktadır. Bu bölümde her telin ayrı ayrı geçmesi için birer mm eninde, 2-3 mm derinliğinde üçerli kümeler halinde yarıklar bulunmaktadır. Böylelikle tellerin bu yarıklardan geçirilerek düğümlenmesi sağlanmaktadır.

Şekil 15 : Tel takacağı

3.2.2.15. Eşik

Eşik; genellikle kelebek ağacından yapılmaktadır, fakat zaman zaman gürgen ağacından yapılanlarına da rastlanmaktadır. En iyi eşik “akağaç”tan yapılmaktadır. Eşik kanun üzerindeki akordlanmış tellerin yapmış olduğu 1000 kg’lık bir basıncı deforme olmadan taşımaya ve deriye iletmeye yarar.

Tellerin aşınmaması için eşiğin üst kenarı “abanoz” ağacından yapılmış bir şeritle kaplanır.

Kanunun ses alanı (ambitus) eşik üzerinde ikiye ayrılır ve böylelikle iki ses bölgesi oluşur.

Bu bölgeler şunlardır:

. *Uyumlu (düzenli) gerilimli bölge*

Eşikle mandallara kadar olan bölgedir.

. *Uyumsuz (düzensiz) gerilimli bölge*

Eşikle tel yuvası arasında kalan bölgedir.

Şekil 16 : Eşik

3.2.2.16. Köprü

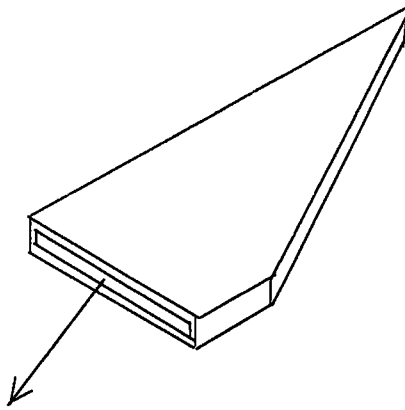
Köprü; deri üzerine oturan ve tellerin üzerinden geçtiği kısım olup, boyu kanunun dik kenarı kadardır. Köprünün deri bölümleri üzerine oturduğu kısma “patik” adı verilmektedir. Köprü, genellikle çınar ağacından yapılmaktadır.

Şekil 17 : Köprü

3.2.2.17. Tel Sürgüsü

Tel sürgüsü; tellerin düğüm atıldığı kısmı kapatan ve koruyan tahta sürgüdür.

Şekil 18 : Tel sürgüsü

3.2.2.18. Tel

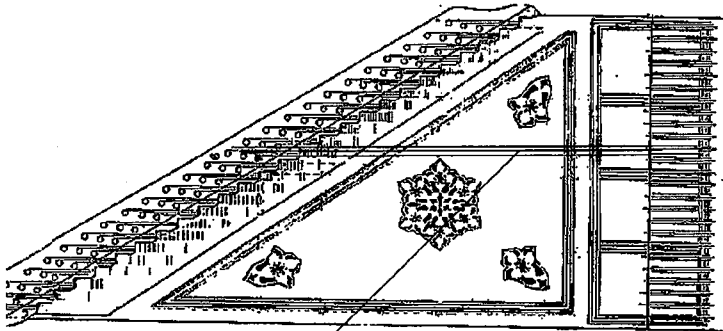
Eskiden tel olarak, “ibrişim”, daha sonraları “bağırsak” kullanılmış, ancak bu çeşit tellerin çabuk eskiyip, kopması kullanımdan vazgeçilmesine sebep olmuştur. Günümüzde çekim kuvveti daha fazla olan Avrupa yapımı özel “misinalar” kullanılmaktadır.

Tel boyları ve çapları inceden kalına doğru artar.

Bugün yaygın olarak kullanılan 78 telli kamunlarda tel kalınlıkları şöyledir:

1) La 3' den (tiz muhayyer), re 3' e (tiz neva) kadar	0,70 mm
2) Do 3' den (tiz çargâh), re 2' ye (neva) kadar	0,80 mm
3) Do 2' den (çargâh), fa 1' e (acemaşiran) kadar	0,90 mm
4) Mi 1' den (hüseynîaşiran), do 1' e (kaba çargâh) kadar	1,00 mm
5) Küçük si' den (kaba buselik), küçük sol' e (kaba rast) kadar	1,10 mm
6) Küçük fa' dan (kaba acemaşîran), küçük re' ye (kaba yegâh) kadar	1,20 mm

Tel kalınlıklarının küçük guruplar halinde değişmesi tını güzelliklerini artırmaktadır. Üç sesdaş telin zaman süreci içinde birbiriyle aynı tınıyı vermemesi tellerin yıpranmaya başladığı anlamına gelir. Bu yüzden iyi bir netice için o sese ait tellerin üçünün de değişmesi uygun olur.

Şekil 19 : Tel

Tellerin Takılışı

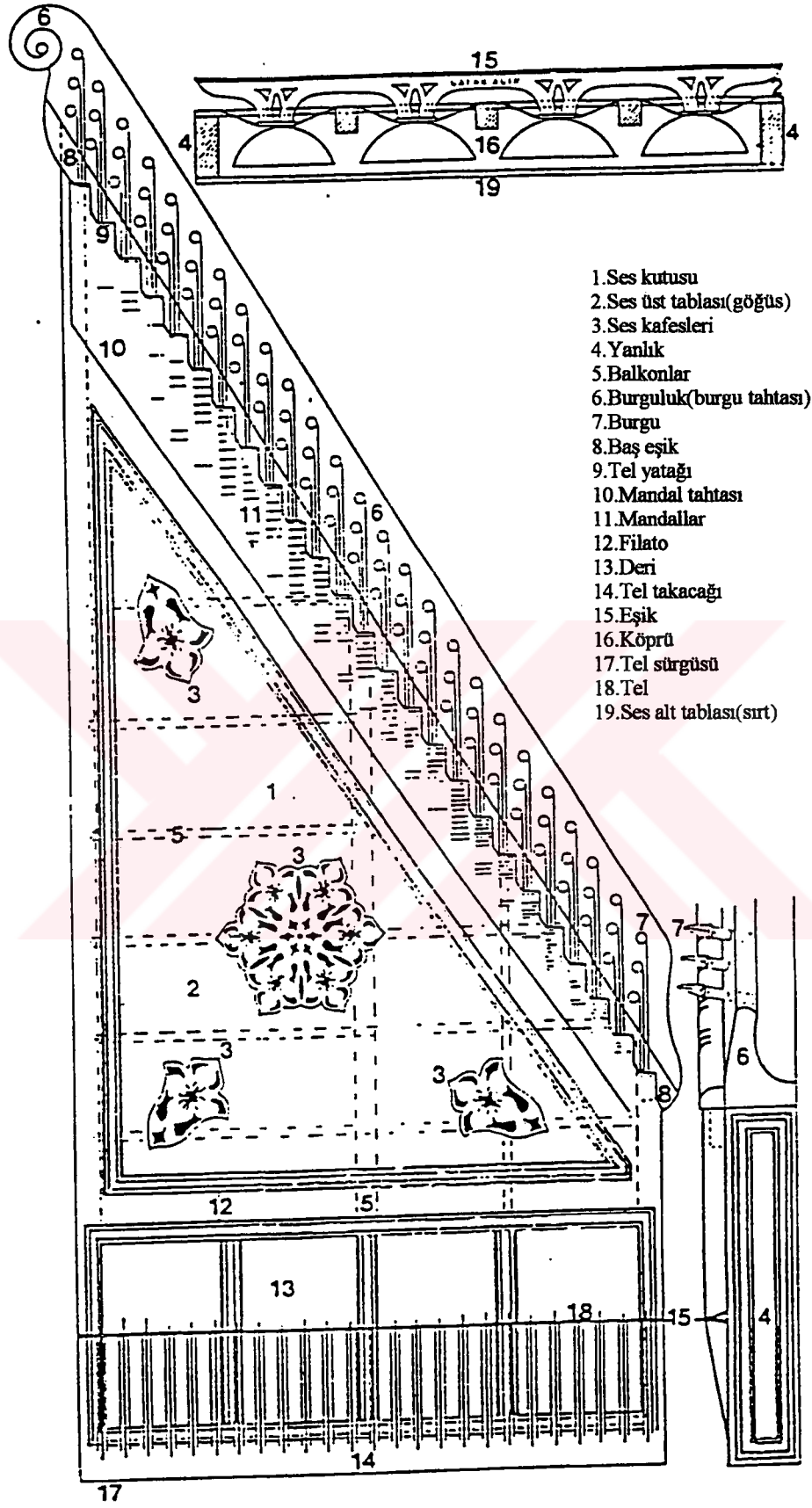
Sürekli aynı akordu muhafaza etmek için telin kanuna titizlikle ve kurallara uygun bir şekilde takılması gerekir. Bunun için sırayla şu aşamalar takip edilmelidir:

1. Kanunun sağ kenarında tellerin takıldığı kısmı örten tel sürgüsü çıkarılır.
2. Takılacak olan telin ucuna özel bir düğüm atılır. Eğer tele normal bir düğüm atılırsa tel, tel tahtasına gömülmekte ve tel değişimi sırasında, teli çıkarmak daha güç olmaktadır. Bu durumda iken tel, yuvasından çıkarılmaya çalışılırsa, tel tahtasındaki yuva genişletilmiş olmaktadır. Bu ve buna benzer problemlerin çıkmaması için, tele kanun yapımcıları tarafından belirlenen düğüm atılmalıdır (Bkz.Şekil 20).
3. Telin açık olan ucu sağ kenardaki yuvada bulunan ve o tele ait olan deliğe geçirilir.
4. Telin ucu sağ üst kenarından çıkınca çekilir ve düğüm yuvaya oturtulur.
5. Daha sonra tel, köprü üzerindeki kendisine ait olan çentiğe yerleştirilir.
6. Telin ucu burgunun deliğine geçirildikten sonra, 1cm'lik kısım burgunun alt ucu yönünde kıvrılır ve el ile tutulur.
7. Tel, bu kıvrılmış kısım üzerinde sağa doğru sarılır.

8. Burgu yuvasına yerleştirilerek akort anahtarı ile, sağa doğru gerilir.
9. Bu germe sırasında tel tam olarak gerilmeden mandal tahtasındaki yuvasına oturtulur ve daha sonra iyice gerilir(Mutlu,1998).Yeni takılan tel elastiki özelliğinden dolayı sürekli gevşer ve akordun bozulmasına sebep olur. Bunun için akorda çekilecek tel, günde bir kaç kez çalınarak istenilen sese göre gerdirilmelidir.

Şekil 20 : Düğüm atılmış tel

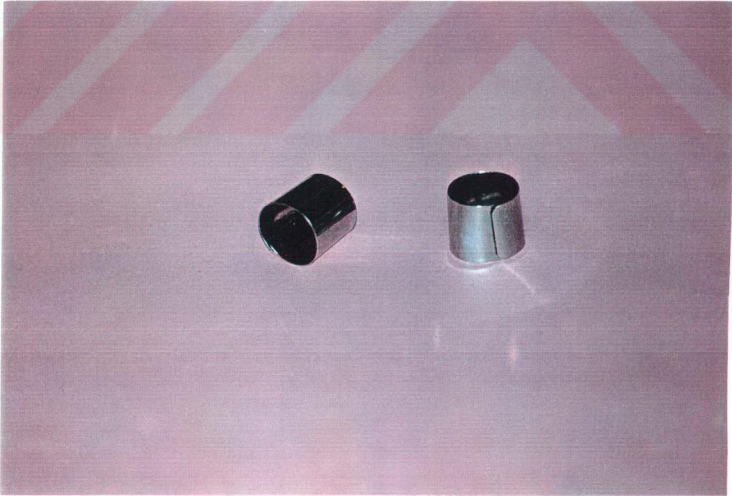
Şekil 21 : Kanunu oluşturan parçaların bütün olarak görünüşü

4. KANUN İCRASINDA KULLANILAN GEREÇLER

Kanunu çalabilmek için şu gereçlere ihtiyaç vardır:

4.1.Yüksük

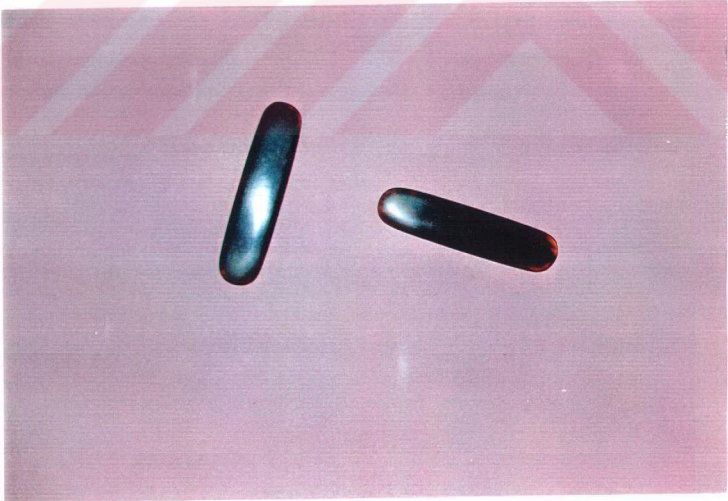
Yüksükler; mızrapların işaret parmaklarında durmasını sağlamak için kullanılan bir çift enli halkalardır. Genellikle 1 mm kalınlığında olup, alpaka, nikel, pirinç, gümüş, altın gibi plakalardan işaret parmaklarının ölçüsüne göre yapılırlar. Yüksüklerin uzunluğu; 4-6,5 cm, genişliği ise 1-1,5 cm arasında değişebilir. Yüksükler plakadan kesildikten sonra, parmakların genişliğine göre ve mızraplar takıldığında parmakların hareketini önlemeyecek ölçülerde kıvrılarak, yuvarlak haline getirilirler. Yüksükler halka haline geldikten sonra, parmağın yapısına uygun bir biçimde ayarlanabilmesi için uçlarını birbirine kaynatılmamış olması gerekir.

Şekil 22: Bir çift yüksük

4.2.Mızrap

Mızrap; kanunu çalarken kanundan pürüzsüz ve gür ses elde edebilmek için kullanılan gereçlerden biridir. Hammadde olarak, bağa (su kaplumbağası), manda boynuzu ve fildişi kemiği kullanılır. Kanunda en iyi tını en sert mızraptan elde edildiği için bağa mızrabı icracılar arasında en çok tercih edilendir. Genellikle mızrapların uzunluğu; 3,5-5 cm, genişliği; 1-1,2 cm, kalınlığı ise; 1,5-2 mm arasında değişir. Mızrapların tellere temas eden uç kısımları pürüzsüz, çok iyi tesviye edilmiş ve parlatılmış olmalıdır. Mızrapları tesviye ederken, sesin net ve parlak olması için mızrapların kalınlıklarının en uç noktalarda sıfırlanacak şekilde olması gerekir. Mızraplar, işaret parmağının alt yüzeyine yerleştirilir. Yüksükler çok sıkı olmayacak biçimde ayarlandıktan sonra işaret parmağının ikinci kıvrımına kadar itilerek parmağa oturtulur. Mızrapların boyutu, en fazla tırnak bitimini yarım cm geçmelidir. Aksi halde çalım güçlüğü çekilir(Bkz.Şekil 23).

Şekil 23: Bir çift mızrap

4.3.Akort Anahtarı

Akort anahtarı; kanunu akort etmek için kullanılan madenden yapılmış (pirinç, alpaka, nikel vb.) özel bir anahtardır. Akort yaparken akort anahtarının kontrol altında dönmesini sağlamak için, baş parmak ve orta parmak arasında işaret parmağının da desteği ile tutulması gerekir. Anahtar burguya takıldıktan sonra sağa veya sola çevrilerek kanunun akordlanması sağlanır.

Akort yaparken, anahtar saat dönüş istikametine göre sağa doğru çevrildiğinde burguya bağlı telin sesini pestleştirir(kalınlaştırır), sola doğru çevrildiğinde ise sesi tizleştirir(inceltir) (Bkz.Şekil:24,25,26).

Şekil 24 : Akort anahtarı

Şekil 25 : Akort anahtarının yandan tutuş şekli

Şekil 26: Akort anahtarının önden tutuş şekli

5. KANUN AKORDU

5.1.Kullanılan Gereçler

Kanunu akort ederken, belirli sabit bir ses alabilmek için şu gereçlerden faydalanılmaktadır: diyapazon, akort düdüğü, akort mızıkası ve elektronik aletler.

5.2. Kanunun Akort Edilişi

Akort; bir çalgıyı doğru ses vermesi için ayarlamadır. Başka bir deyişle,müzik çalgılarının seslerini ayarlama ya da düzenlemedir (Parlatır,1997). Akort yapmaya başlamadan önce, kişinin akort yaparken aldığı sesi akordlanacak tellere taşıyabilecek duyarlığa ve yeterliğe sahip olması gerekir. Akort yaparken sessiz ortamlarda ve özellikle yorgun değilken yapmak daha olumlu netice alınmasını sağlar.

Kanun, Türk müziğinin akort çalgısıdır. Toplu çalmalarda tel sayısının fazla olması sebebiyle diğer çalgılar akord edilecek sesleri kanundan alırlar.

Kanunu akort ederken dikkat edilecek hususlar şunlardır :

- 1) Kanunda her notayı veren üç teli iyice kaynaştırmak gerekir. Bunun için önce üst tel, sonra üst tel ile orta tel beraber ve yine orta tel ile alt tel kaynaştırıldıktan sonra her üç tele aynı anda vurulup kontrol edilerek, o tel takip edilen akort işlem sırası tamamlanır.
- 2) Herhangi bir şekilde burgu yuvasına sıkı olarak girmiş ve dönmüyor ise bu durumda burgunun kırılmaması için, kanunun arka tarafındaki oyuk yerinden burgunun itilmesi gerekir.

3) Eğer tellerin bir kısmı veya hepsi yeni akorda çekiliyorsa, burgular yuvasına oturmadiğundan teller devamlı olarak ses düşürür. Bu bakımdan akort gerecinin kontrolü altında teller sürekli olarak çekilmelidir. Bu işlemin birbirini takip eden günlerde yapılması ve ardından tüm tellerin sertçe mızraplanarak çalınması gerekir. Böylelikle akordun kısa zamanda oturması sağlanır.

4) Eğer üç telden bir veya ikisinin herhangi bir sebeple değişmesi gerekiyor ise, akordun sağlıklı bir biçimde tutması için tellerin üçünü birden değiştirmekte fayda vardır.

5) Kanunun akordunun bozulmaması için, kanunun bulunduğu bölgenin ne çok sıcak, ne çok soğuk, ne de rutubetli olması gerekir.

Geleneksel Türk Sanat Müziğinde 12 akort(düzen) çeşidi vardır.

Bu akort çeşitleri şunlardır:

1. *Mansur Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki düğâh sesinin, diyaazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
2. *Mansur Mabeyni Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki kürdi sesinin, diyaazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
3. *Şah Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki segâh sesinin, diyaazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
4. *Davud Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki çargâh sesinin, diyaazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
5. *Davud Mabeyni Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki hicaz sesinin, diyaazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.

6. *Bolahenk Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki neva sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
7. *Bolahenk Mabeynî Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki hisar sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
8. *Sipürde Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki hüseyinî sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
9. *Müstahsen Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki acem sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
10. *Müstahsen Mabeynî Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki eviç sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
11. *Kız Neyi Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki gerdaniye sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.
12. *Kız Neyi Mabeynî Akordu* : Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki şehnaz sesinin, diyapazonun la frekansına göre ayarlanmasından sonra yapılan akorddur.

Başlangıç düzeyinde kanun öğretimine, yukarıdaki akort çeşitlerinden biri olan bolahenk akorduyla(düzen) başlamak uygundur. Çünkü, bolahenk akordu Geleneksel Türk Sanat Müziği seslerinin yerinden çalınabilmesini sağlayan bir akort çeşididir.

Kanunun akordu, aşağıda verilen ses sırasına göre yapılırsa tellerin gerilmesiyle köprünün deri üzerine yapacağı baskı eşit olarak dağıtılmış olur:

· Kanunun önce re 2 (neva) sesi akort edilir. Çünkü bolahenk akorduna göre Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki re 2 sesi, diyapazondaki la 1 sesine denk gelmektedir. Sonra diğer tüm oktav sesler re 1, re 3, küçük re (yegâh, tiz neva, kaba yegâh); re 2 (neva) sesine göre akort edilir.

- Re₂ (neva) sesinden hareketle, la₁, la₂, küçük la sesleri (dügâh, muhayyer, kaba dügâh) akort edilir .
- Yine re₂ (neva) sesinden hareketle, sol₂, sol₁, küçük sol sesleri(gerdaniye, rast, tiz gerdaniye, kaba rast) akort edilir.
- Daha sonra la₁ (dügâh) sesinden hareketle, kanundaki mi₁, mi₂, küçük mi sesleri (hüseynîaşiran, hüseyinî, kaba hüseyinîaşiran) akort edilir.
- Sol₁ (rast) sesinden hareketle , kanundaki do₁, do₂, küçük do sesleri (çargâh, tiz çargâh, kaba çargâh) akort edilir.
- Son olarak da do₂ (çargâh) sesinden hareketle, kanundaki fa₂, fa₃, küçük fa seslerinin(acem, acemaşîran, tiz acem, kaba acemaşîran) akordu tamamlanır.

Böylelikle, tüm sesler oktav ve dörtlü aralığa göre akord edildiğinde tellerin köprü aracılığıyla deri üzerine yapacağı baskı eşit olarak dağıtılmış olur.

6.KANUNUN TUTUŞU

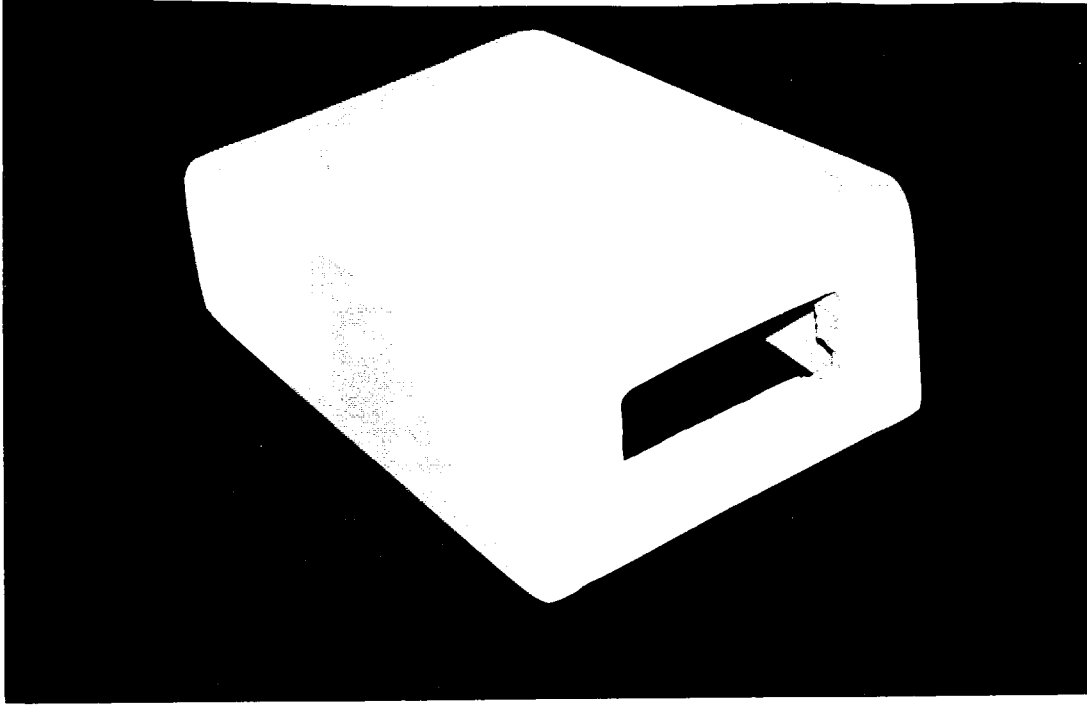
6.1. Oturuş ve Tutuş Pozisyonu

Kanun dizler üzerine konularak sağ ve sol ellerin işaret parmaklarına takılan yüksüklere tutturulan mızraplarla çalınır. Kanunun dizler üzerinden kaymaması için eğer ihtiyaç duyulursa, ayak altına “*ayaklık*”(*) konulur. Kanun icra ederken özellikle kalın seslerde kolların hareketinin sınırlanmaması için sandalyenin uç kısmına doğru oturmakta fayda vardır. Ayrıca kanunu her açıdan görebilmek için dik konumda oturmak gerekir(Bkz.Şekil 27,29).

Kollar, gövdeden hafif açık konumda, doğal bir biçimde hareket etmelidir (Bkz.Şekil 29). Ayaklar, kanunun kucakta dengeli durabilmesi için hafif açık konumda olmalıdır.

Kanun çalarken en iyi tınıyı elde edebilmek ve estetik bir görüntü sağlayabilmek için, kanunun geometrik şekline göre bir hiza takip etmek gerekir. Yani sağ el, kafes içerisindeki sağ çizgi hizasında, sol el ise, yine kafes içerisindeki sol eğimli çizgi hizasında hareket etmelidir(Bkz.Şekil 29).

(*) *Ayaklık*: Ayak altına konulan tahta yada demirden yapılmış gereç.

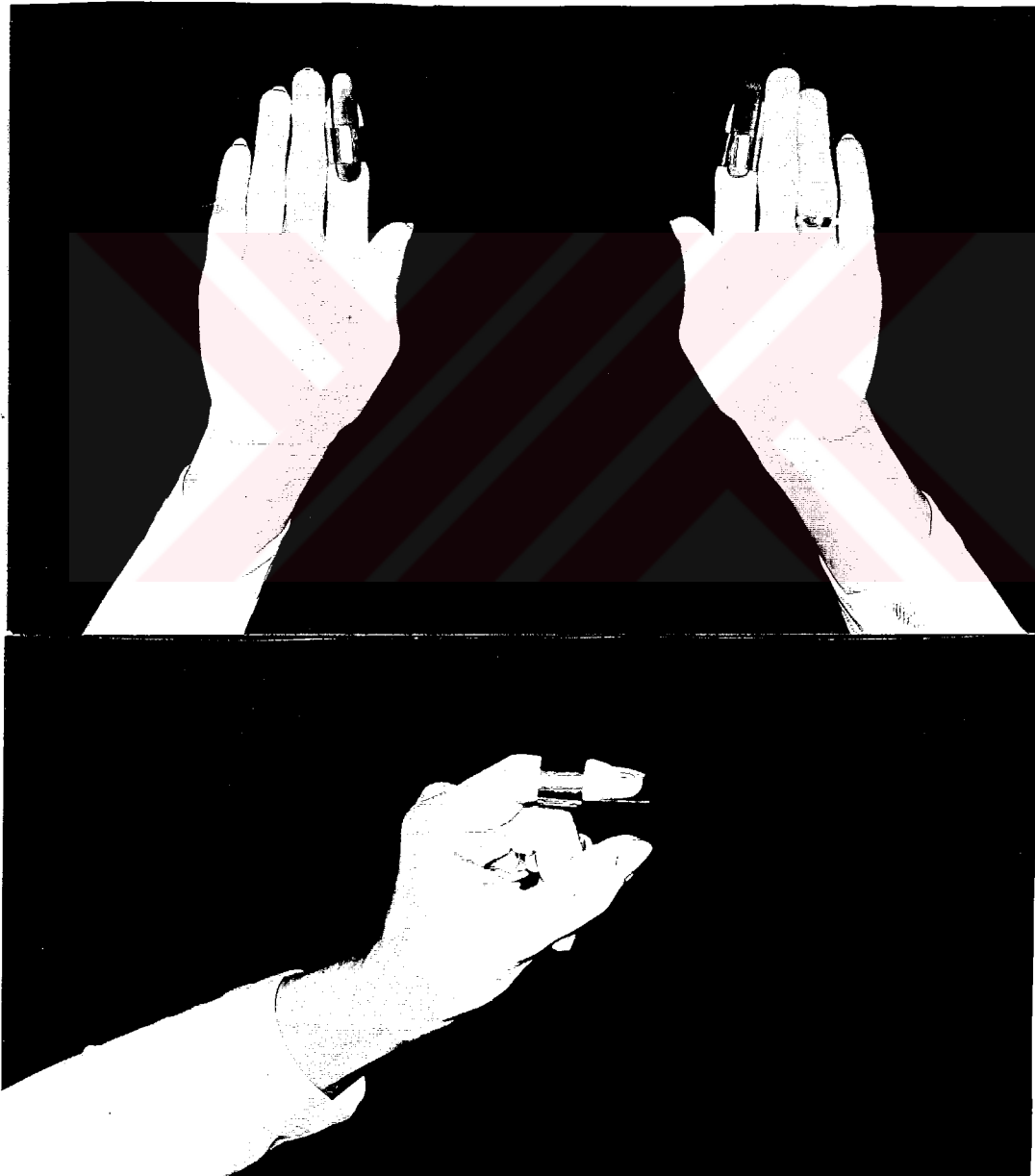
Şekil 27: Ayaklık

6.2.Yüksük ve Mızrabın Tutuşu ve Kullanılışı

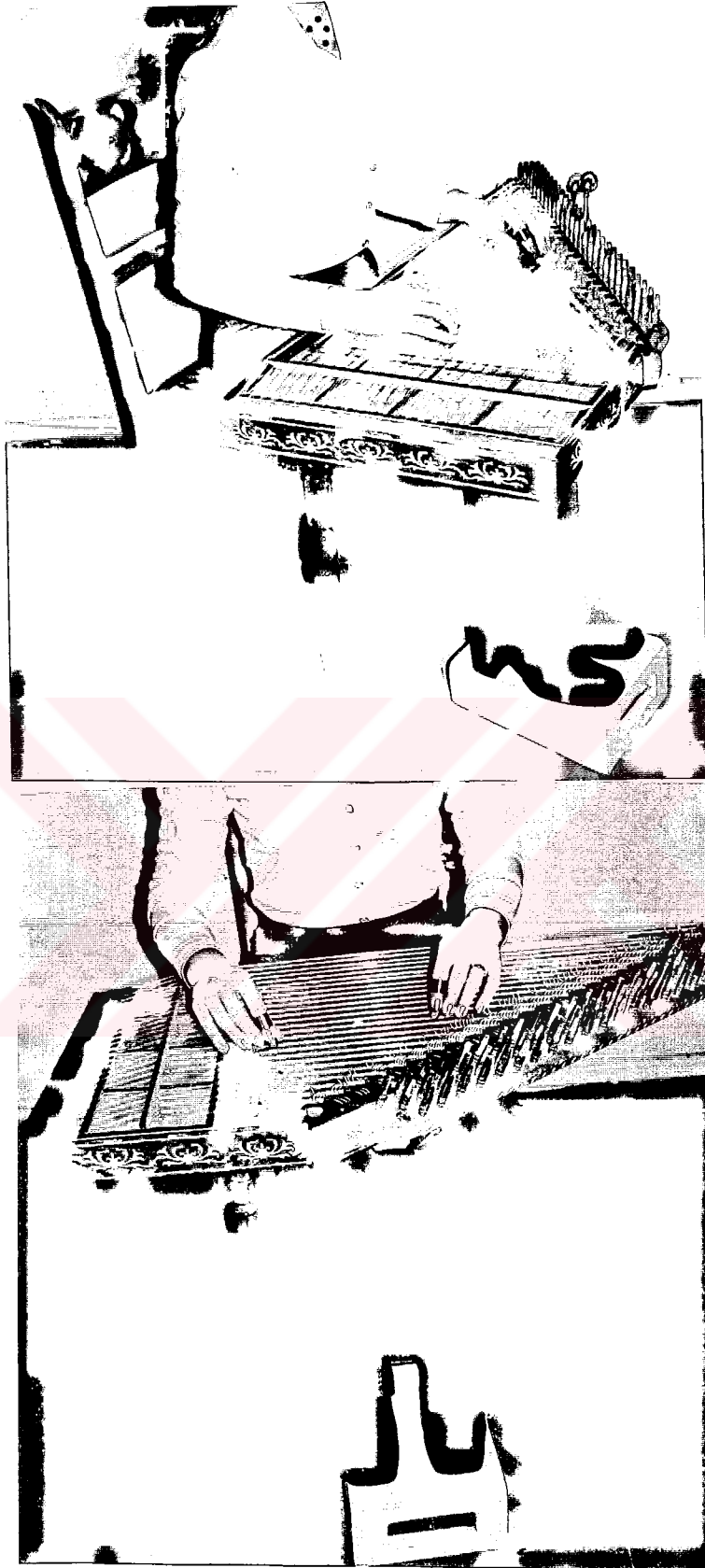
Önce yüksükler her iki elin işaret parmaklarının kalınlıklarına göre ayarlandıktan sonra takılır. Sonra parmak ile yüksük arasına (çok sıkı olmayacak şekilde) mızraplar yerleştirilir. Mızrapların yüzeyleri pürüzsüz ve parlak olmalıdır. Aksi halde mızrabın tele her dokunuşunda sürtünme sesi duyulur ve teli yıpratılabilir(Bkz.Şekil 28).

Kanundan en iyi ses renginin elde edebilmesi için, mızrapların tele bütün yüzeyi ile yukarıdan aşağıya doğru 45 derecelik bir açıyla doğal bir salınımla temas etmesi ve tele vurduğunda aynı sesi veren her üç teli de titreştirmesi gerekir(Bkz.Şekil 30). Diğer parmaklar, işaret parmağının doğrultusunda yine doğal bir biçimde toplanmalı, başparmağın uç tarafı yüksüğün önünde, işaret parmağı ile aynı noktada temas etmelidir. Bunu

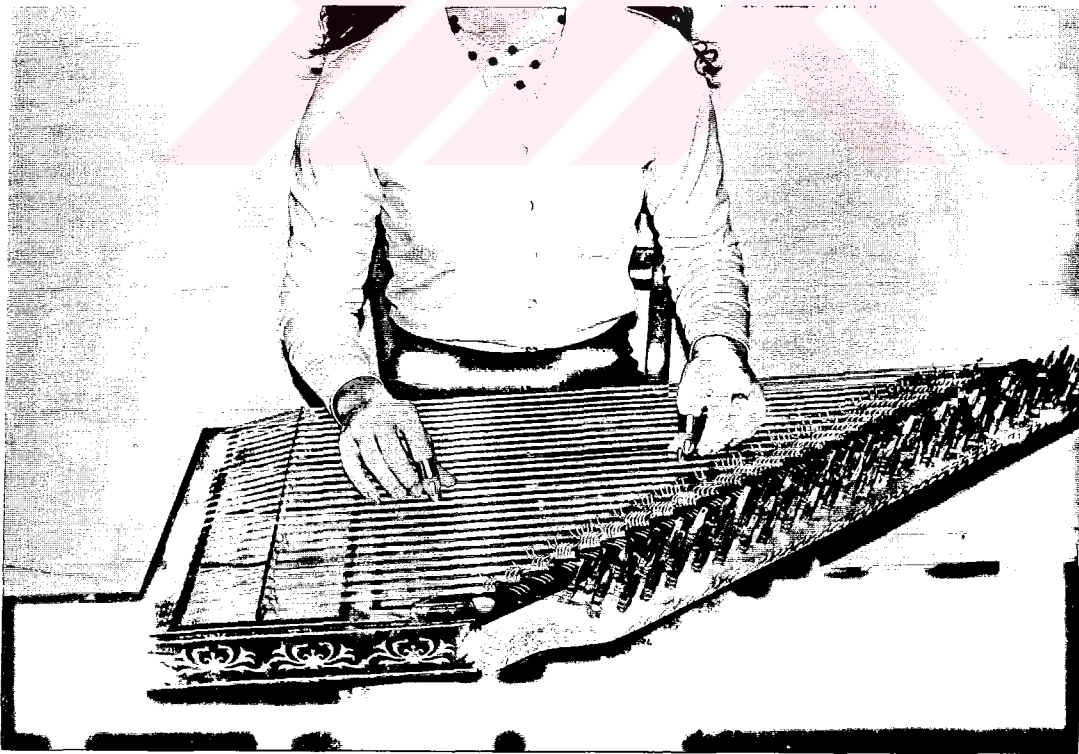
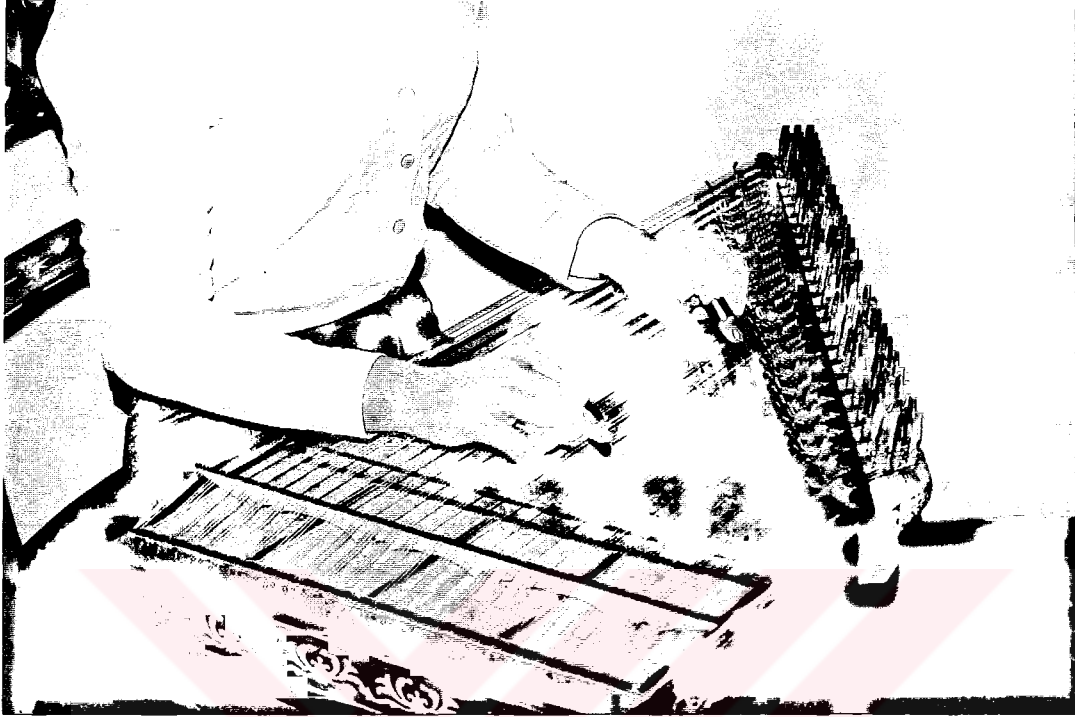
yaparken de mızrabın her iki parmağın ortasında olmasına dikkat edilmelidir. Serçe parmağın diğerlerinden ayrı olarak yukarı kalkması veya kırılması önlenmelidir. Orta, yüzük ve serçe parmağının birbirine sıkıca yapışık durumda ya da kasılmış olarak birlikte hareketi önlenmelidir. Yine orta parmağın işaret parmağı üzerine gelmemesine dikkat edilmelidir. İşaret parmağının, orta boğumdan kırılmasına ve başparmağın da arkaya doğru kıvrılmamasına dikkat edilmelidir(Bkz.Şekil 30).

Şekil 28 : Yüksük ve mızrap takılmış ellerin yandan ve alttan görünüşü

Şekil 29 : Oturuş ve tutuş pozisyonları

Şekil 30: Kanun üzerinde mızrap vuruş şekli

7. İLGİLİ ÖĞRETİM ELEMANLARINA UYGULANAN ANKETE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma için toplanan veriler çözümlenmiş ve bunun sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın amaçlarına göre yorumlanmıştır.

7.1. İlgili Öğretim Elemanlarından Alınan Bilgilere İlişkin Bulgular

Tablo 1. Kanun Öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Hangi Akortla (düzen) Başlanması Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Kız neyi akorduyla		0	
Mansur akorduyla		0	
Bolahenk akorduyla	8	100	X
Müstahsen akorduyla		0	
Başka		0	
Toplam	8	100	

Tablo 1’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 100’ü başlangıç düzeyi kanun öğretimine bolahenk akorduyla (düzen) başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 2. Kanun Öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Hangi Sesle Başlanması Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Do 1 sesi ile (kaba çargah)	7	88	x
La 1 sesi ile (dügah)	1	13	
Sol 1 sesi ile (rast)		0	
Fa 1 sesi ile (acem aşiran)		0	
Başka		0	
Toplam	8	100	

Tablo 2’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 88’i başlangıç düzeyi kanun öğretimine do 1 sesi ile, % 13’ü ise la 1 sesi ile başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 3. Kanun Öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Hangi Ölçüyle Başlanması Gerektiği hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
2’lük ölçüyle 4	8	100	x
4’lük ölçüyle 4		0	
3’lük ölçüyle 4		0	
6’lik ölçüyle 8		0	
Başka		0	
Toplam	8	100	

Tablo 3’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 100’ü başlangıç düzeyi kanun öğretimine 2’lük ölçüyle başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4. Kanun öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Hangi Nota Değeri İle Başlanması Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Birlik		0	
İkilik		0	
Dörtlük	8	100	x
Sekizlik		0	
Başka		0	
Toplam	8	100	

Tablo 4’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 100’ü başlangıç düzeyi kanun öğretimine dörtlük nota değeriyle başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 5. Kanun Öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Hangi Elle Başlanması Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Sağ elle	8	100	x
Sol elle		0	
Toplam	8	100	

Tablo 5’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 100’ü başlangıç düzeyi kanun öğretimine sağ elle başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 6. Kanun Öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretiminde Mandalların Kullanılıp, Kullanılmaması Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Evet		0	
Hayır	8	100	x
Toplam	8	100	

Tablo 6’da görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 100’ü başlangıç düzeyi kanun öğretiminde mandalların kullanılmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 7. Kanun öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Hangi Teknikle Başlanması Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Staccato	7	88	x
Legato		0	
Portato		0	
Başka	1	13	
Toplam	8	100	

Tablo 7’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 88’i başlangıç düzeyi kanun öğretimine çalma tekniği olarak *staccato* ile % 13’ü ise “başka” seçeneği içinde *tremolo* ile başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 8. Kanun Öğretim Elemanlarının Kanun Öğretimiyle İlgili Kaynak İhtiyacı Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Evet	8	100	x
Hayır		0	
Toplam	8	100	

Tablo 8’de görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının % 100’ü kanun öğretimiyle ilgili kaynaklara ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9. Kanun Öğretim Elemanlarının Kanun Öğretimine İlişkin Programa İhtiyacı Hakkındaki Görüşleri

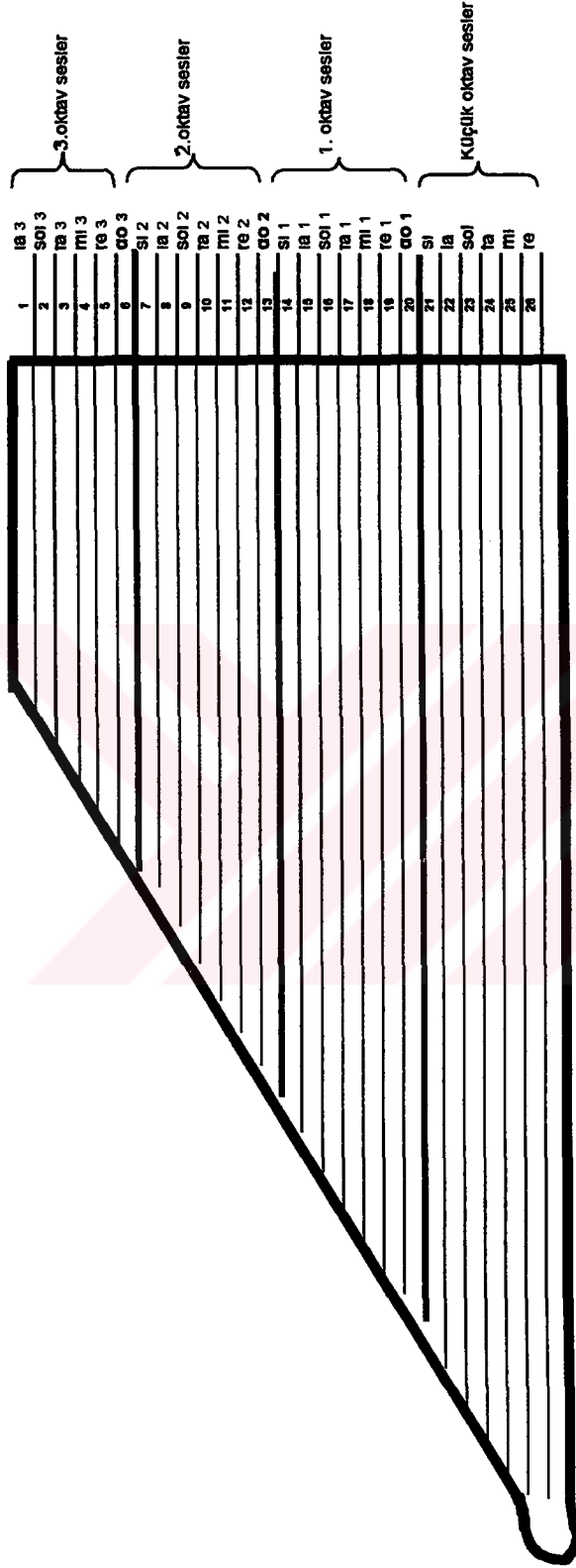
Görüş	f	%	Mod
Evet	8	100	x
Hayır		0	
Toplam	8	100	

Tablo 9’da görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının %100’ü kanun öğretimine ilişkin programa ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 10. Kanun Öğretim Elemanlarının Başlangıç Düzeyi Kanun Öğretimine Sistemik Yaklaşım İhtiyacı Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%	Mod
Evet	8	100	x
Hayır		0	
Toplam	8	100	

Tablo 10’da görüldüğü gibi, kanun öğretim elemanlarının %100’ü kanun öğretiminde sistemik yaklaşım ihtiyacı duyulduğunu belirtmişlerdir.

Şekil 31 : 26 telli kanunda seslerin oktavlar halinde gösterilişi (*)

(*) Piano'daki 880 Hz'lik la sesi, Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki Bolahenk düzeninde neva perdesi olarak kabul edilmektedir. Kanundaki oktav sesler, sistematikliği sağlamak amacıyla, piano'daki oktav seslere göre adlandırılmıştır. Kalın seslerin oktavlar hâlinde uluslar arası adlandırımı aşağıda verilmiştir (Say, 1992):

- . Küçük oktav
- . Büyük oktav
- . Kontra oktav
- . Subkontra oktav

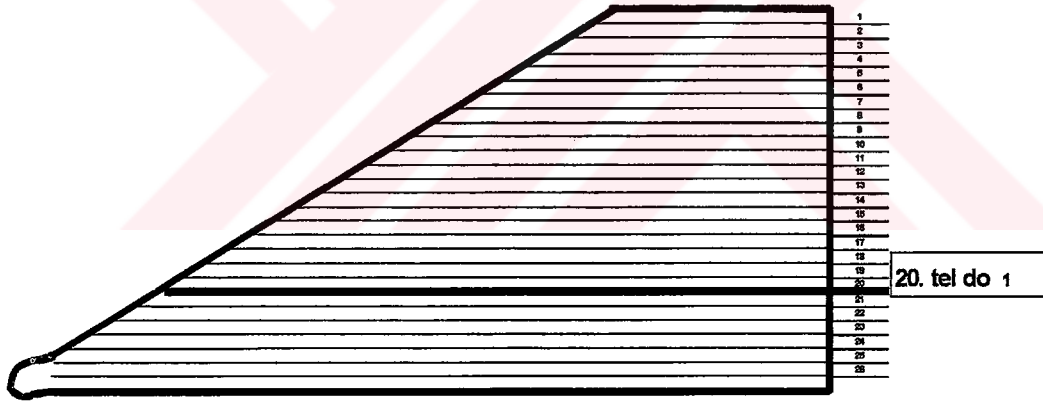
8. SESLERİN, SÜRELERİN KANUNDA ÖĞRETİMİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

8.1. 1. Oktav Seslerle(Do 1-Do 2) İlgili Çalışmalar

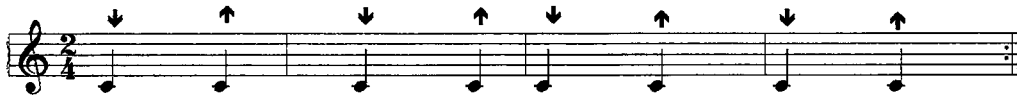
8.1.1. Do 1 Sesi, 2'lük Ölçü, Dörtlük Nota Değeri İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda do 1 sesi, yukarıdan aşağıya 20. tel gurubuna denk gelmektedir.

Şekil 32 : 26 telli kanunda do 1 sesinin kanun üzerinde gösterilişi.

Örnek :

↓ : Sağ el mızrap vuruşu

↑ : Sol el mızrap vuruşu

Yukarıdaki örnekte, 1.oktav seslerden do ı sesinin yeri, 2'lık ölçü, 4
dörtlük nota değeri ve tekrar işaret öğretilmektedir.

Başlangıç düzeyi kanun öğretiminde, kanun çalarken uyulması gereken genel kurallar şunlardır :

1. Kanun daha önce öğrenildiği gibi tutulmalıdır (Bkz.s:48). Yani sandalyenin uç kısmına doğru dik konuma yakın oturulmalı, kollar gövdeden hafif açık konumda doğal bir biçimde hareket etmeli, ayaklar kanunun kucakta dengeli durabilmesi için hafif açık konumda yere sağlam basmalıdır.
2. Mızrap vuruş tekniğine dikkat edilmelidir(Bkz.s:46,47,49). Yani mızraplar tele bütün yüzeyi ile yukarıdan aşağıya doğru 45 derecelik bir açıyla doğal bir biçimde temas etmeli ve tele her vurduğunda aynı sesi veren her üç teli de titreştirmelidir.
4. Her iki elden de aynı gürlükte ses elde edilmelidir. Gerekğinde zayıf elle alıştırma sürekli çalınmalıdır.
5. Alıştırmalardaki mızrap vuruş yönleri doğru uygulanmalıdır.(↓ sağ el vuruşu, ↑ sol el mızrap vuruşu)
6. Alıştırmadaki seslerin yerleri mandallara bakılarak takip edilmelidir. Yani alıştırma çalınırken seslerin yerleri, tellere bakılmadan mandallara bakılarak takip edilmeli ve ayrıca alıştırmalar ezberden değil notadan takip edilmeye çalışılmalıdır.
7. Konuların iyice öğrenilmesi için alıştırmalar fazla tekrar edilmelidir.

Bu örnek çalışılırken yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınmalı ve bunu yanı sıra mızrap vuruşu yapılırken ise, örnekteki yukarıdan aşağıya doğru gösterilen ok işaretinde sağ elle tele vurulmalı ve bir dörtlük nota değeri kadar beklenmeli, daha sonra aşağıdan yukarı doğru gösterilen ok

işaretinde ise, sol elle tele vurulmalı ve yine bir dörtlük nota değeri kadar beklenmelidir.

Bu çalışmada kanun öğretimine do₁ sesinden başlanmasının sebebi; kanunun yapısal özelliğinden dolayı do₁ ve oktavlarındaki mandal sayılarının(fa sesleri hariç) diğer seslerdeki mandal sayılarına göre daha fazla olmasının yanı sıra do₁ sesinin müzik eğitiminde temel ses olarak kullanılıyor olmasıdır. Ayrıca kanun öğretim elemanlarının % 88'i uygulanan anket sonucuna göre do₁ sesinden kanun öğretimine başlanması gerektiği şeklinde görüş belirtmişlerdir(Bkz.Tablo 2).

Kanun öğretimine dörtlük nota değeri ile başlamanın sebebi ise; kanunun yine yapısal özelliğiyle ilgilidir. Yani kanunda mızrap vuruşlarından sonra sesin uzun süre devam etmemesi ve “staccato” çalma tekniğine kanunun uygun olması da gözönüne alındığında dörtlük nota ile başlanmasının uygun olacağı anlaşılmaktadır. Ayrıca uygulanan anket sonuçlarına göre, kanun öğretim elemanlarının % 100'ü kanun öğretimine dörtlük nota değeri ile başlanması gerektiği şeklinde görüş belirtmişlerdir(Bkz. Tablo 4).

2'lik ölçü ile kanun öğretimine başlamanın sebebi ise; müzik öğretiminde temel, en basit ve birinci ölçü olarak kabul edilmesi ve uygulanan anket sonuçlarına göre, kanun öğretim elemanlarının % 100'ünün bu ölçüyle başlanması şeklindeki görüş birliğinden kaynaklanmaktadır(Bkz.Tablo 3).

8.1.2. İkilik Nota Değeri İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Örnek 1’de, ikilik nota değeri öğretilmektedir. Bu örnekte kanun çalarken her iki elden de aynı gürlükte ses elde edilmesine, mızrap vuruşlarının ve nota değerinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir. Bu örnek çalışırken yine mızrap vuruş yönünü gösteren ok işaretleri dikkate alınarak vurulmalı ve nota değeri kadar beklenmelidir.

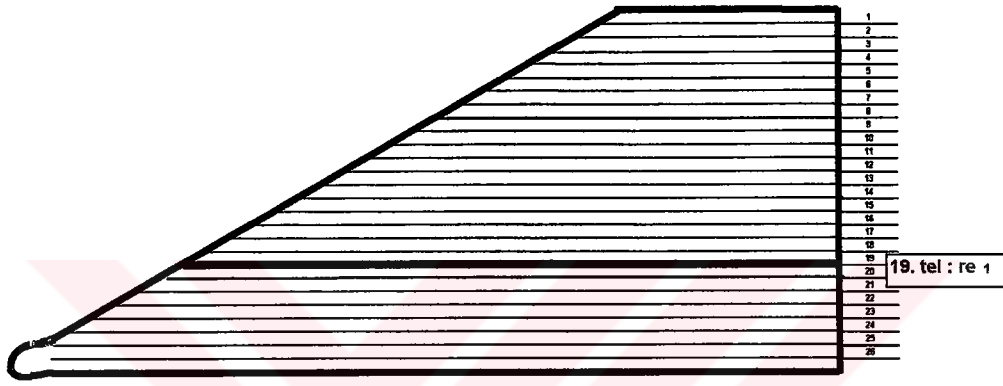
Örnek 2:

Örnek 2’de, daha önceki örneklerde açıklanan, do 1 sesinde dörtlük ve ikilik nota değerleri ve tekrar işareti ile ilgili pekiştirici bir çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken, nota değerlerinin ve tekrar işaretinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

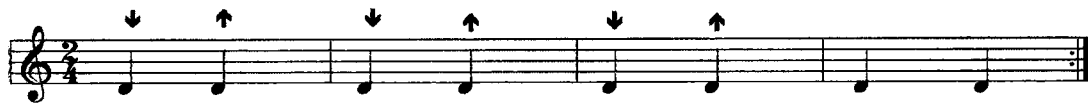
8.1.3. Re 1 Sesi İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda re 1 sesi, yukarıdan aşağıya 19. tel gurubuna denk gelmektedir.

Şekil 33 : 26 telli kanunda re 1 sesinin kanun üzerinde gösterilişi.

Örnek 1:

Örnek 1 ile kazandırılmak istenen davranış, dörtlük nota değerleriyle re 1 sesinin kanundaki yerinin kavranmasıdır. Bu örnek çalışılırken, elin yanlışlıkla do 1 sesine kayıp, çarpmamasına özen gösterilmelidir. Bu da gözün görme açısının genişletilmesiyle sağlanabilir. Bunun için çalınacak telin mandallarından itibaren eşige kadar olan bölümünün aynı anda görülmesi gerekmektedir.

Örnek 2:

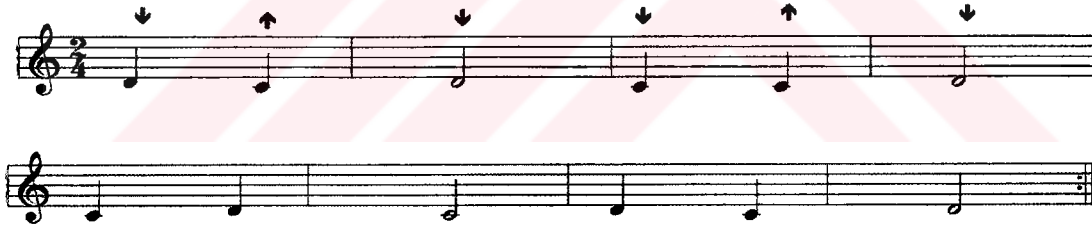
Örnek 3:

Örnek 4:

Örnek 5 :

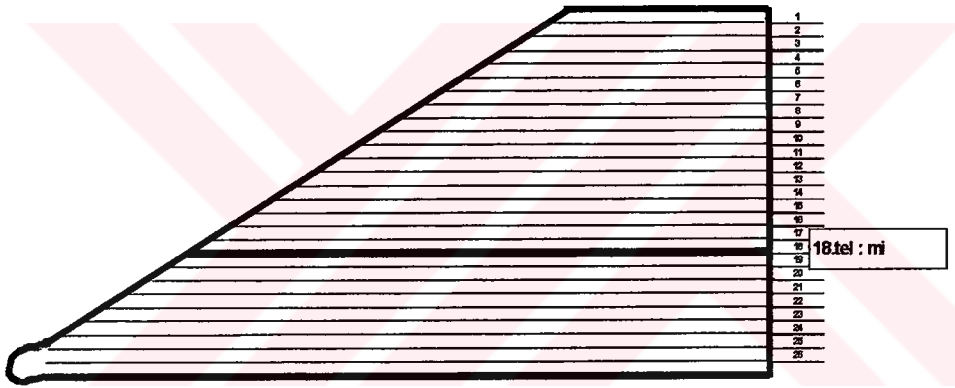
Örnek 2, 3, 4 ve 5’de görüldüğü gibi re₁ ve do₁ sesleri beraber verilerek bu iki sesin yerlerinin kavranmasıyla ilgili pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır. Bu örneklerde kanunda iki el ayrı tellerde ilk kez kullanılacaktır. Bunun için öncelikle şunlara dikkat edilmelidir:

1. Elin yanlışlıkla başka seslere kaymasını önlemek için gözün görme açısının genişletilmesi gerekmektedir. Yani çalınan telin mandallardan itibaren eşiğe kadar olan bölümünün aynı anda görülmesi gerekmektedir.

2. Her çalınan sestten sonra mızraptan sürtünme sesinin çıkmaması için elin çalınan telden hafifçe yukarıya doğru kaldırılması gerekmektedir.

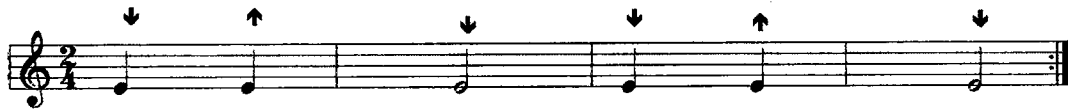
8.1.4. Mi 1 Sesi İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda mi 1 sesi, yukarıdan aşağıya 18. tel gurubuna denk gelmektedir.

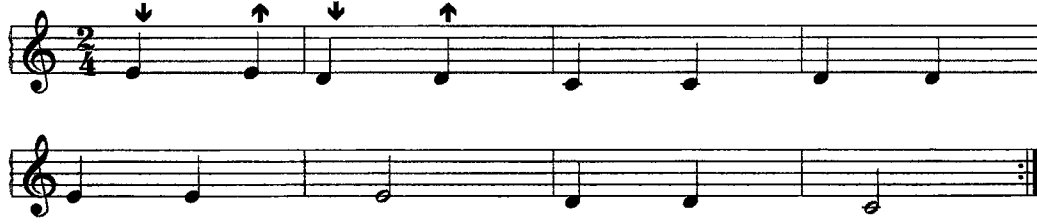
Şekil 34 : 26 telli kanunda mi 1 sesinin kanun üzerinde gösterilişi.

Örnek 1:

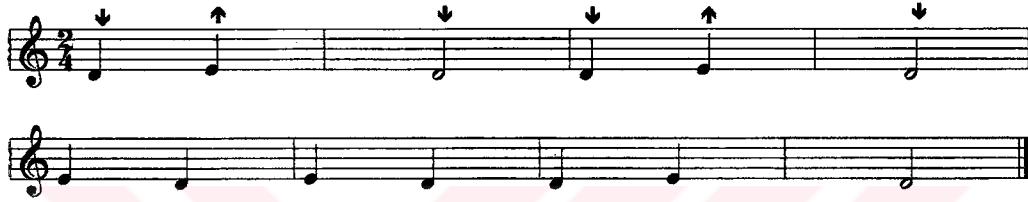

Yukarıdaki örnekte 1. oktav seslerden kanunda mi 1 sesinin yeri öğretilmektedir. Bu örnek çalışılırken kanunda oturuşa, tutuşa, mızrap vuruş yönlerine ve her iki elden de aynı gürlükte ses elde edilmesine dikkat edilmelidir.

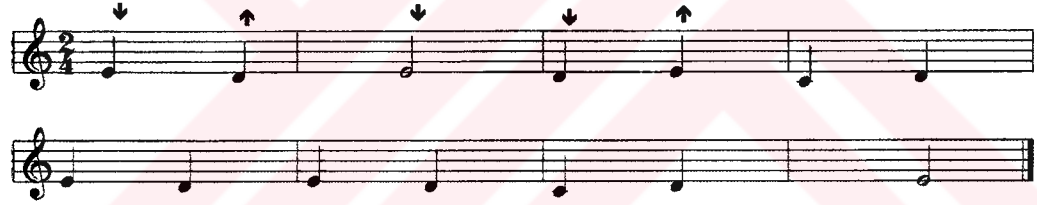
Örnek 2:

Örnek 3 :

Örnek 4 :

Örnek 2,3,4'de görüldüğü gibi kanunda daha önce öğrenilmiş olan do₁, re₁, mi₁ sesleri bir arada verilmiştir. Sesler, inici ve çıkıcı bir sıra takip etmektedir. Böylelikle kanunda sıra ses takibinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Verilen örnek ezgi çalınırken, notalarına bakılarak çalınmalı ve gözucuyla da yanlış seslerin çalınmaması için mandallara bakılarak seslerin yerleri takip edilmelidir.

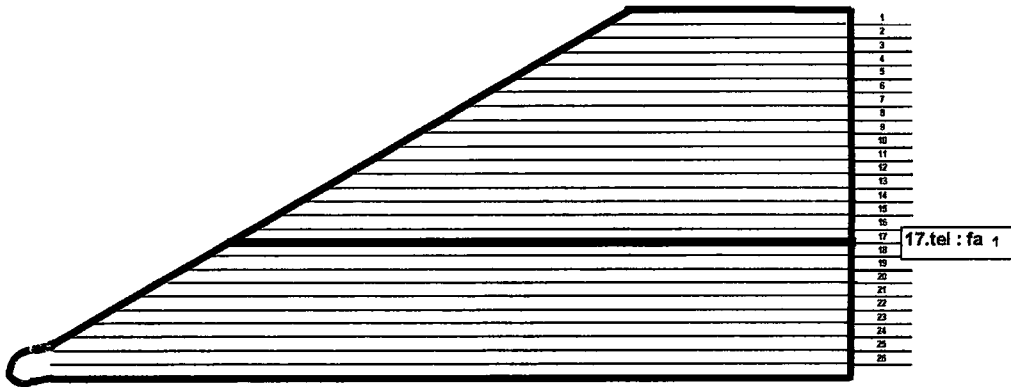
Örnek 5 :

Örnek 5 de, üçlü aralık atlama egzersizleri yapılmaktadır. Bu örnek çalınırken ellerin hareketinin doğru kullanılmasına dikkat edilmelidir. Yani aralık atlamak için ellerin yerlerini değiştirirken çok fazla yukarı kaldırmamalı, çalarken mızrabın tellere vururken çıkardığı sürtünme sesi önlenmelidir. Bu da mızrabın tele 45 derecelik açıyla vurmasına bağlıdır.

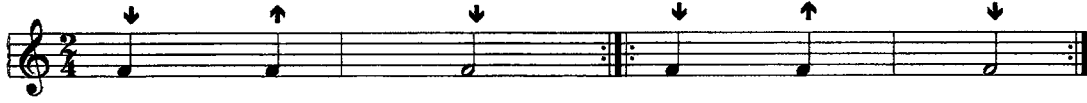
8.1.5. Fa 1 Sesi İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda fa 1 sesi, yukardan aşağıya 17. tel gurubuna denk gelmektedir.

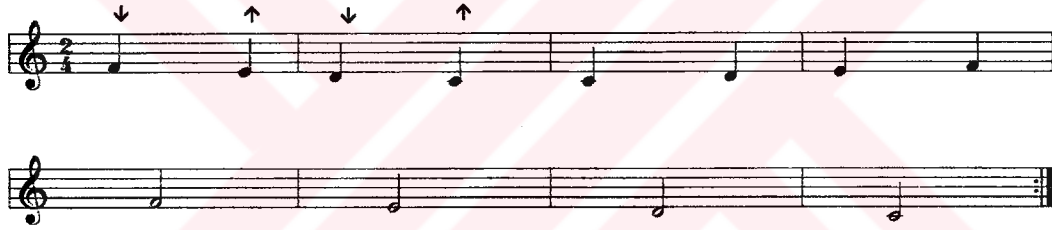
Şekil 35 : 26 telli kanunda fa 1 sesinin kanun üzerinde gösterilişi.

Örnek 1 :

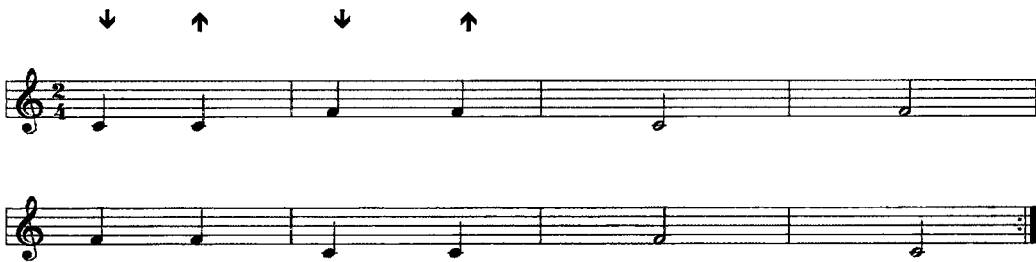
Yukarıdaki örnekte, 1. oktav seslerden kanunda fa₁ sesinin yeri öğretilmektedir. Bu ses öğrenilirken fa sesindeki mandal sayısının diğer seslere göre fazla olması göz önüne alınabilir. Böylelikle nota yerleri daha kolay kavranabilir.

Örnek 2 :

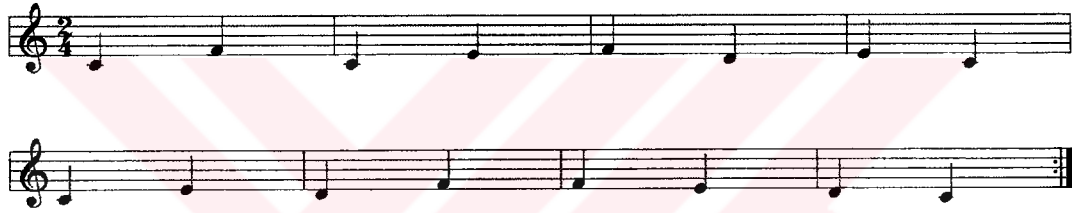
Örnek 2’de görüldüğü gibi öğrenilen “do₁-fa₁” arası sesler, dizi halinde birarada verilmektedir. Böylelikle kanunda sıra ses çalma hakimiyetinin güçlendirilmesi sağlanmaktadır. Verilen örnek ezgi çalışılırken, notalarına bakılmalı ve gözücuyla seslerin yerleri mandallara bakılarak takip edilmelidir.

Örnek 3 :

Örnek 3’de dörtlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Bu örnekte aralık üçlü aralığa göre genişlemiştir. Dolayısıyla iki el arasındaki mesafe geniş düşünülmelidir. Verilen örnek ezgi çalışılırken, yine notalarına bakılarak takip edilmeye çalışılmalı, iki el arasındaki dörtlü aralık mesafesi düşünülerek eller dörtlü aralığa alıştırılmalıdır. Bu nedenle bu alıştırma birkaç kez tekrar edilmelidir. Ayrıca aralık atlanırken ellerin yukarıya fazla kaldırılmamasına ve çalarken mızraptan sürtünme sesi çıkarılmamasına dikkat edilmelidir.

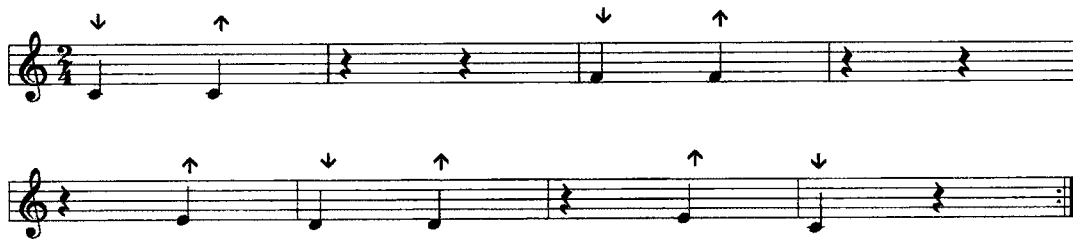
Örnek4:

Örnek 4’de, üçlü ve dörtlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Böylelikle iki el arasındaki üçlü ve dörtlü aralığa göre açılan mesafe karşılaştırılmaktadır. Ellerin aralıklara alıştırılabilmesi için, örneğin mümkün olduğu kadar fazla tekrar edilmesi gerekmektedir.

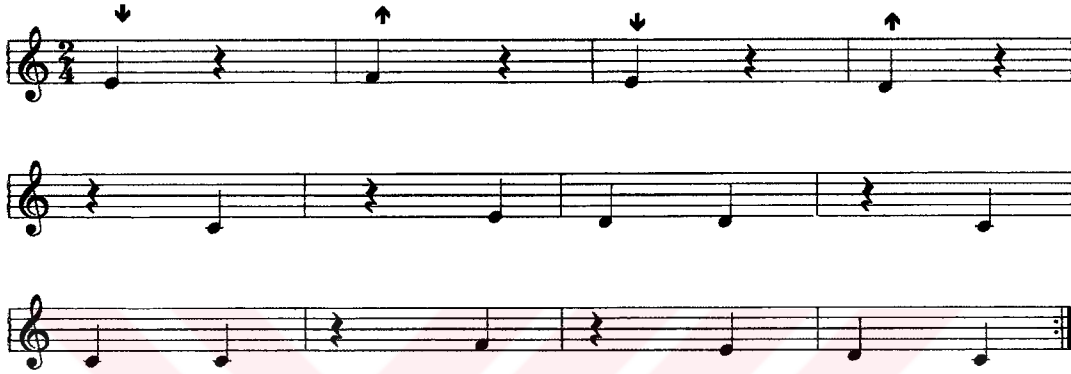
8.1.6. Dörtlük Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte, dörtlük sus işareti öğretilmektedir. Bu sus işareti uygulanırken mızrap vuruşu yapılmaz sus işareti değeri kadar beklenir ve diğer notalar yukarıda gösterilen mızrap vuruş yönüne göre çalınır.

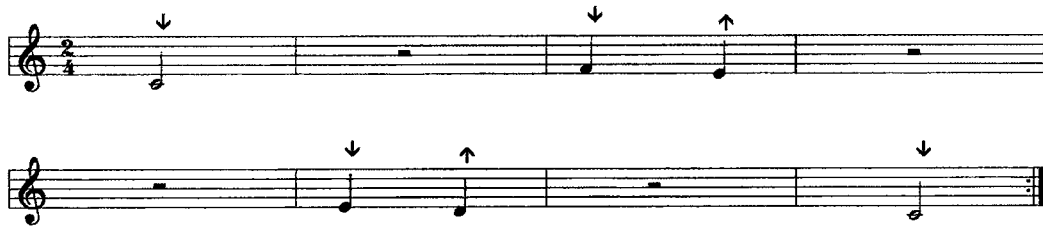
Örnek 2 :

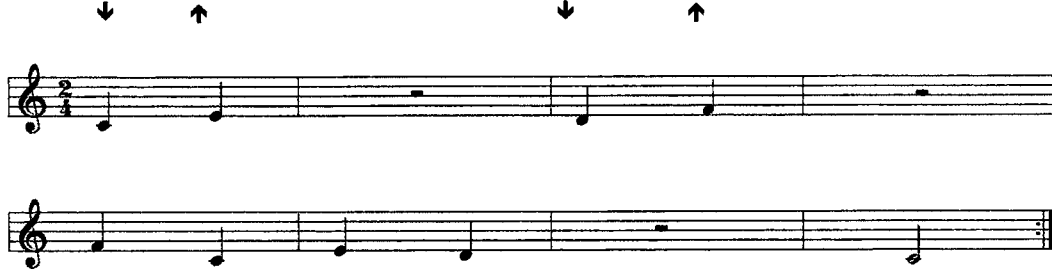
Örnek 2’de dörtlük sus işaretinin kavranmasına yönelik pekiştirici bir çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalınırken, mızrap vuruşu yapılmadan sus işareti süresi kadar beklenmesine dikkat edilmelidir.

8.1.7. İkilik Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

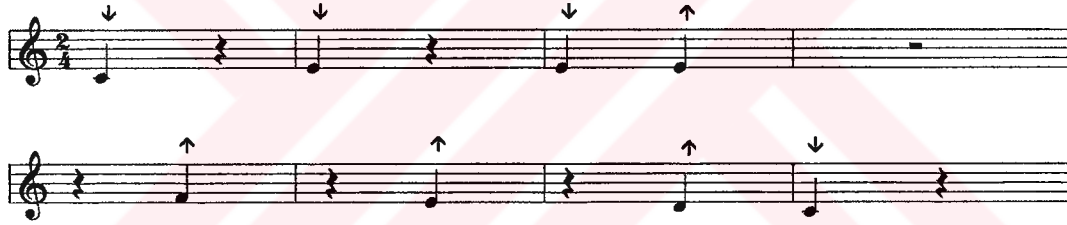

Örnek 2:

Örnek 1 ve 2’de ikilik sus işareti öğretilmektedir. Bu örneklerde ikilik sus işareti süresinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir. Kanunda sus işareti çalınırken mızrap vuruşu yapılmaz sus işareti süresi kadar beklenir.

Örnek 3 :

Örnek 4 :

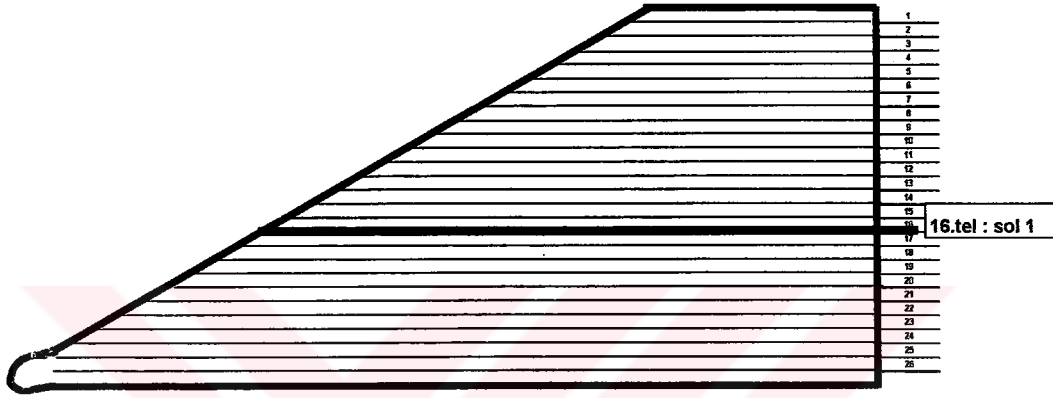

Örnek 3 ve 4’de, dörtlük ve ikilik sus işaretleri birarada verilerek konuyla ilgili pekiştirici bir çalışma yapılmaktadır.

8.1.8. Sol 1 Sesi, 4'lük Ölçü İle İlgili Çalışmalar

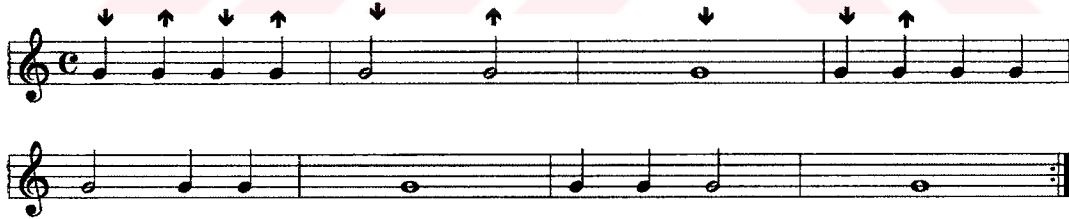
4

26 telli kanunda sol 1 sesi, yukarıdan aşağıya 16.tel gurubuna denk gelmektedir.

Şekil 36 : 26 telli kanunda sol 1 sesinin kanun üzerinde gösterilişi.

Örnek :

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi, 4'lük yeni bir ölçü öğretilmekte

4

ve aynı zamanda kanunda sıradaki ses olan sol 1 sesinin yeri kavratılmaktadır. Buna bağlı olarak, bu ölçü içerisinde kullanılan birlik nota değeri de bu örnekte öğretilmektedir. Bu örnekler çalınırken, mızrap vuruş yönlerinin ve nota değerinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

çalışılırken, notalarına bakılarak çalınmalı ve gözücuyla mandallara bakılarak seslerin yerleri takip edilmelidir.

Örnek 5:

Örnek 5’de beşli aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Bu örnekte aralık üçlü ve dörtlü aralığa göre daha genişlemiştir. Böylelikle bu alıştırma çalışılırken iki el arasındaki aralık daha geniş düşünülerek eller beşli aralık çalmaya alıştırılmalıdır. Bunun için alıştırma bir kaç kez tekrar edilmeli ve ellerin hareketi doğru uygulanmalıdır.

Örnek 6 :

Örnek 6’da daha önce öğretilmiş olan tüm nota değerleri (sekizlik,birlik,vs.) birarada verilerek, öğrenilenlerin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

8.1.10. Sekizlik Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1:

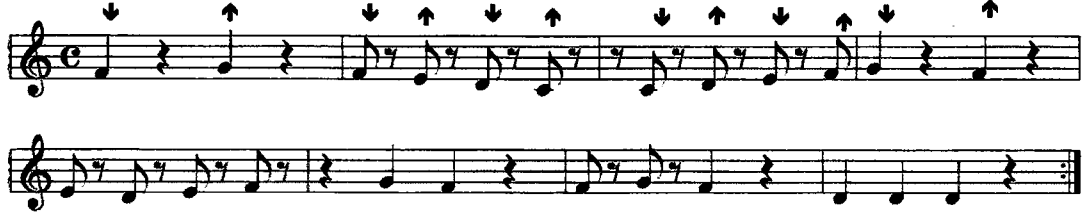
Örnek 1'de 4'lük ölçü içerisinde kullanılan sekizlik sus işareti

4

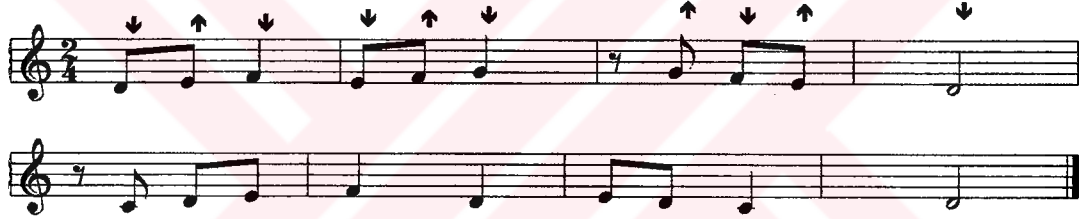
öğretilmektedir. Bu örnek çalınırken sus işaretinde mızrap vurulmaz.

Ayrıca her iki elde dengeli çalış hakimiyetinin kaybolmaması için notaların mızrap vuruş yönlerine göre çalınmasına özen gösterilmelidir.

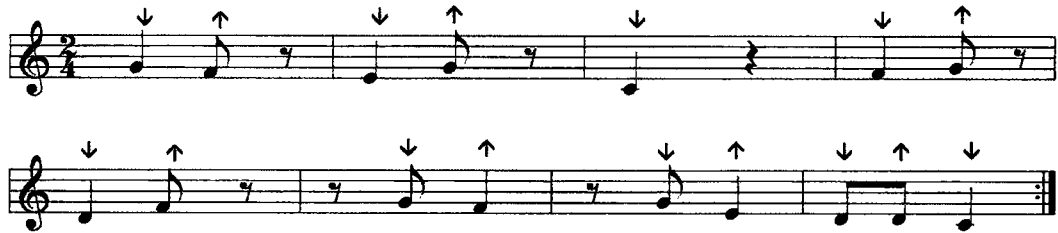
Örnek 2 :

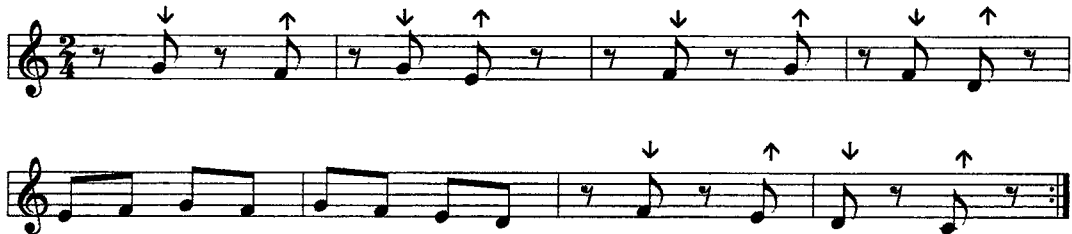
Örnek 3 :

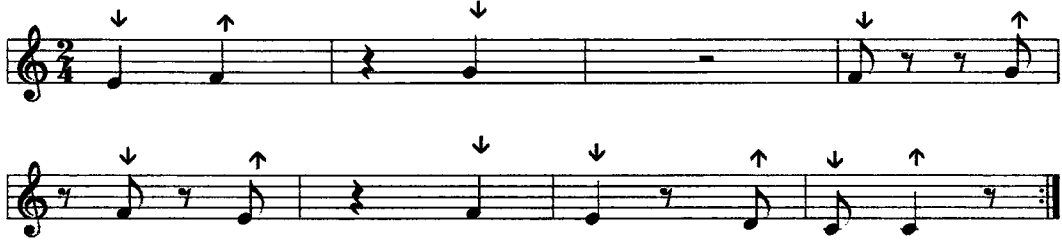
Örnek 4 :

Örnek 5 :

Örnek 6 :

Örnek 2’den 6’ya kadar olan örnekler sekizlik sus işareti ile ilgili pekiştirici çalışmalar niteliğindedir. Bu örnekler çalışılırken sus işaretlerinin doğru uygulanmasına ve mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir.

8.1.11. Do 1-Sol 1 Arası Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri

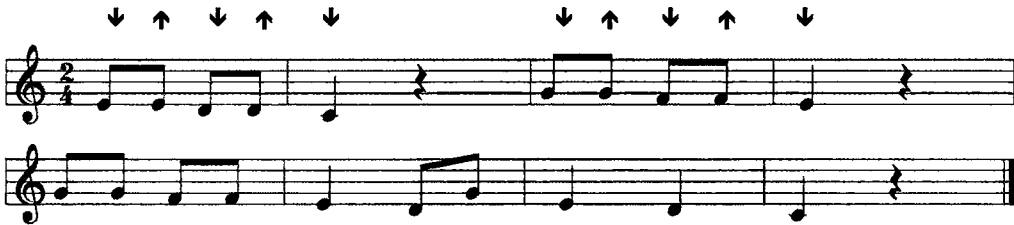

Örnek 1 :

TEKİR (*)

Allegro

Müzik : Ferit Hilmi Atrek

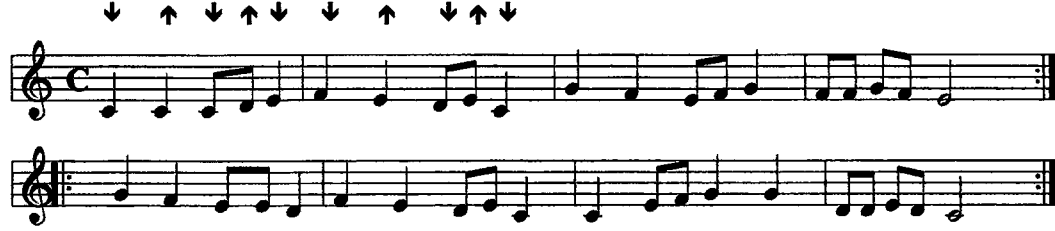
(*) : Seçilen şarkılarla ilgili tüm uygulama örnekleri sadece ezgileriyle verilmiştir.

Örnek 2 :

ATATÜRK

Moderato

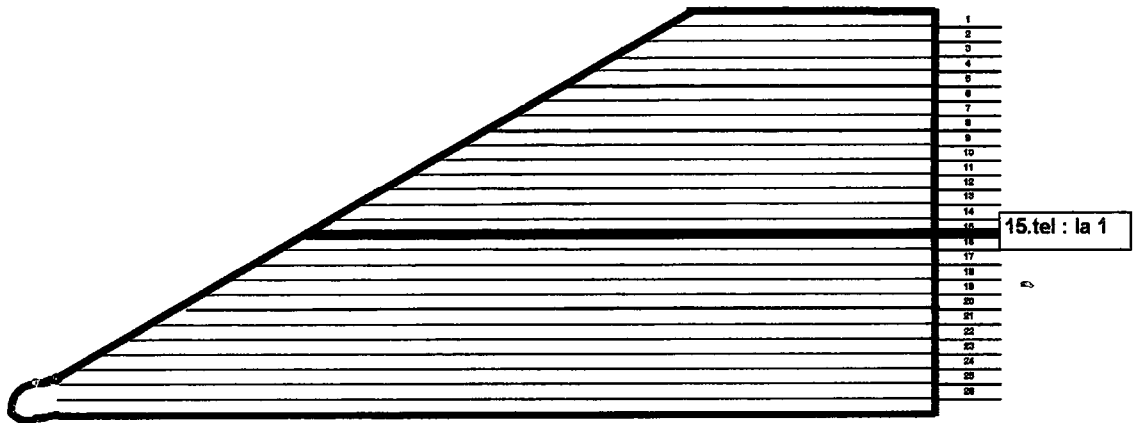
Müzik: Mehmet Özbek

Yukarıdaki iki örnekte de görüldüğü gibi, do 1-sol 1 arası sesler, ikilik, sekizlik nota değerleri, 2, 4'lük ölçülerle ilgili uygulama örnekleri yapılmaktadır. Böylelikle buraya kadar öğrenilen konuların örnek eserlerle daha iyi pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

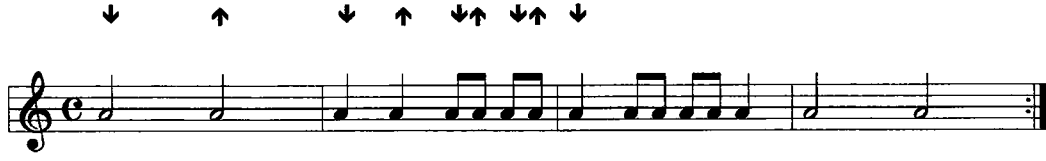
8.1.12. La 1 Sesi İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda la 1 sesi, yukarıdan aşağıya 15. tel gurubuna denk gelmektedir.

Şekil 37 : 26 telli kanunda la 1 sesinin kanun üzerinde gösterilişi

Örnek 1 :

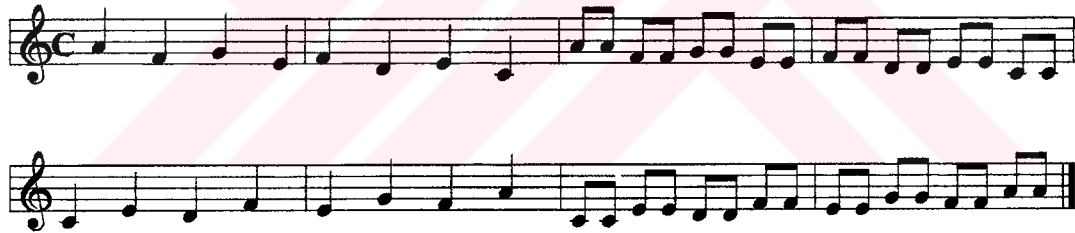

Yukarıdaki örnekte, 1. oktav seslerden la ı sesinin kanunda yeri öğretilmektedir. Bu alıştırma çalınırken mızrap vuruş yönlerine ve nota değerlerinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

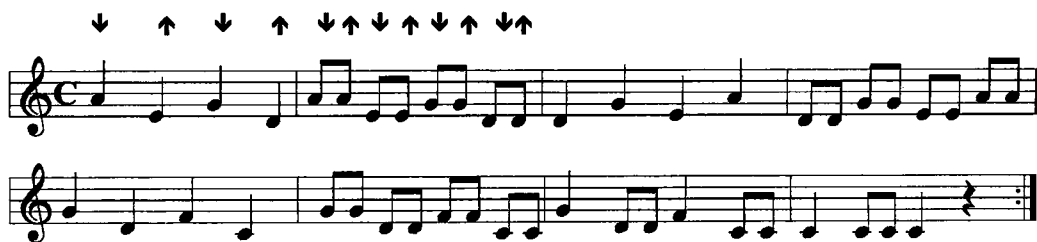

Örnek 3 :

Örnek 2 ve 3'de üçlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Bu örnek ezgilerin notalarına bakarak çalınmasına özen gösterilmeli ve eller aralıklara iyice alışcaya kadar alıştırma tekrar edilmelidir.

Örnek 4 :

Örnek 4’de dörtlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Böylelikle kanunda aralık atlama hakimiyeti güçlendirilmektedir.

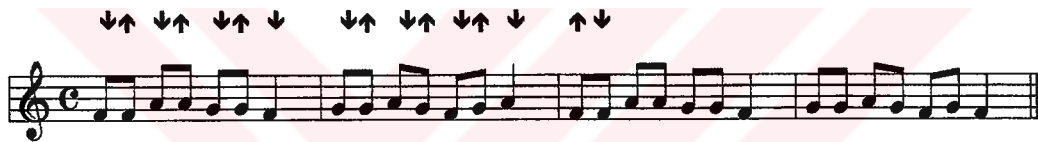
8.1.13. D₀₁-L_{a1} Arası Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 : YAVRU KUŞ

Moderato

Müzik : Sefai Acay

Örnek 2 : EL ELE VERELİM

Moderato

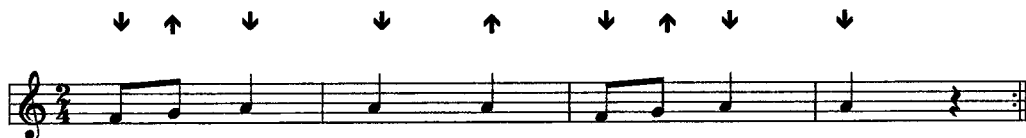
Müzik : Saadettin Ünal

Örnek 3 : **BULUT OLSAM**

Moderato

Müzik : Salih Aydoğan

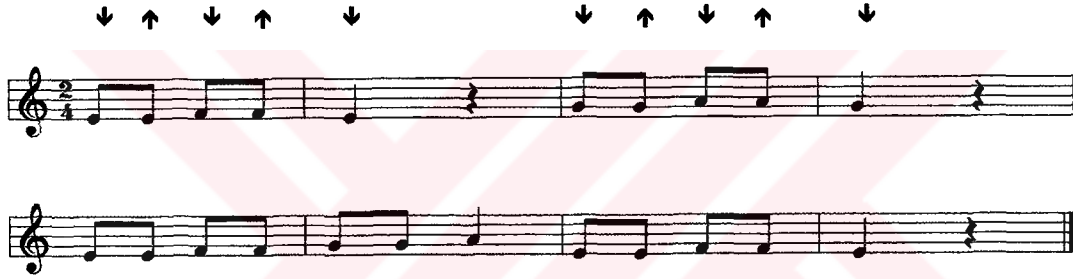
Örnek 1,2,3'de, fa₁-la₁ arası seslerle ilgili ikilik, sekizlik sus ve nota değerlerinden oluşan uygulamalı örnek eser çalışması yapılmaktadır. Böylelikle buraya kadar öğrenilen bilgilerin örnek eserlerle kalıcı bir şekilde öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde bu seviyeye uygun örnek eser mevcut olmadığı için eserlerin okul şarkıları, popüler müzik vb. seçilmesi uygun görülmüştür.

Örnek 4 :

MASAL

Allegro

Müzik : Salih Aydoğan

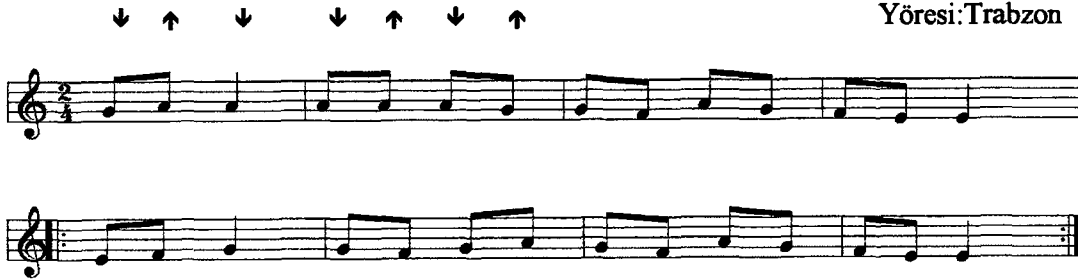
Örnek 5 :

SİS DAĞI

Allegro

Türkü

Yöresi: Trabzon

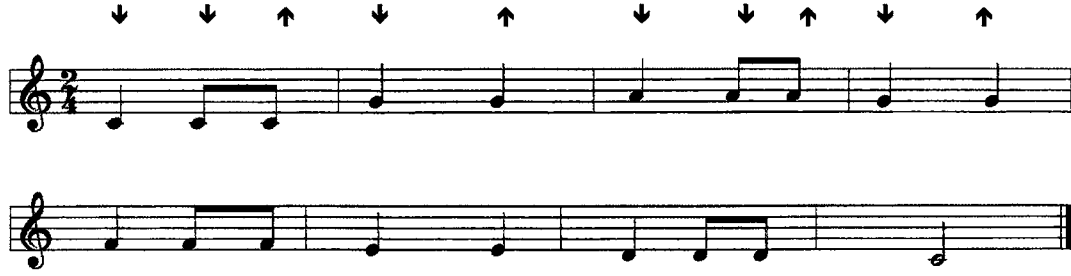

Örnek 4 ve 5'de, özellikle mi₁-la₁ arası seslerle ilgili örnek eser verilerek bu konuların kalıcı bir şekilde öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Örnek 6 :

THIS IS A CHAIR*Allegro*

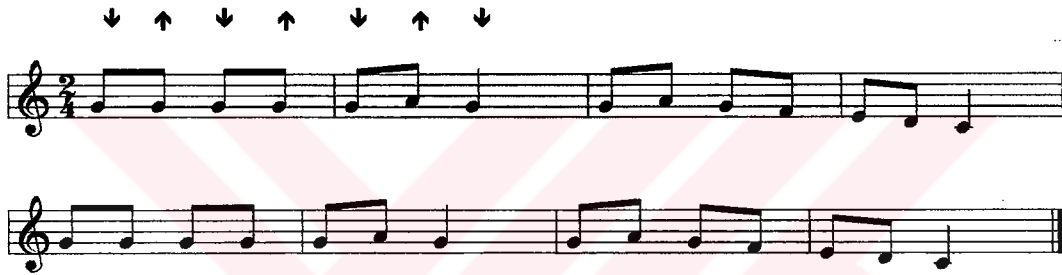
Amerikan Şarkısı

Örnek 7:

TRAFİK MARŞI*Moderato*

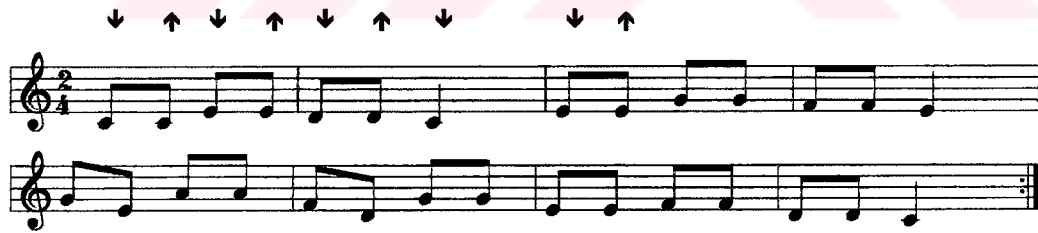
Müzik : Metin Tufan

Örnek 8 :

SABAH*Moderato*

Müzik : Fransız Ezgisi

Örnek 9 :

ŞAP ŞAP ŞAP*Moderato*

Müzik : Muammer Sun

Örnek 10 : **MÜZİK SEVGİSİ**

Moderato

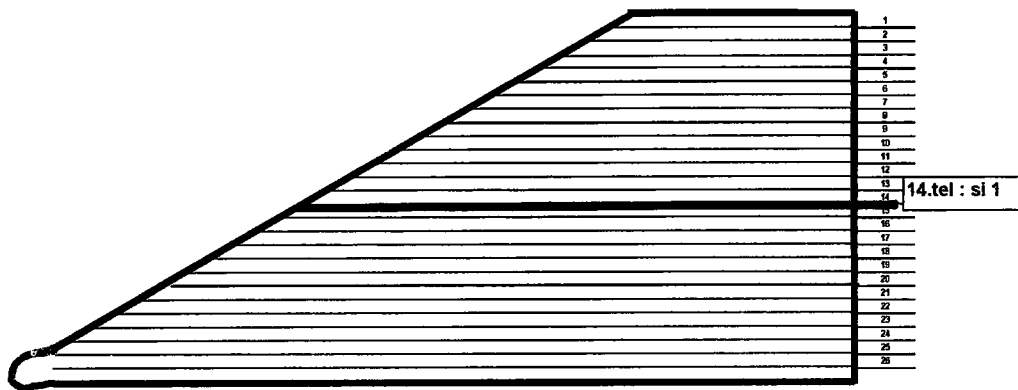
Müzik : Salih Aydoğan

Örnek 6'dan 10'a kadar verilen uygulama örnekleri ile do₁-la₁ arası seslerin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

8.1.14. Si₁ Sesi İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda si₁ sesi, yukarıdan aşağıya 14.tel gurubuna denk gelmektedir.

Şekil 38 : 26 telli kanunda si₁ sesinin kanun üzerinde gösterilişi

Örnek 1:

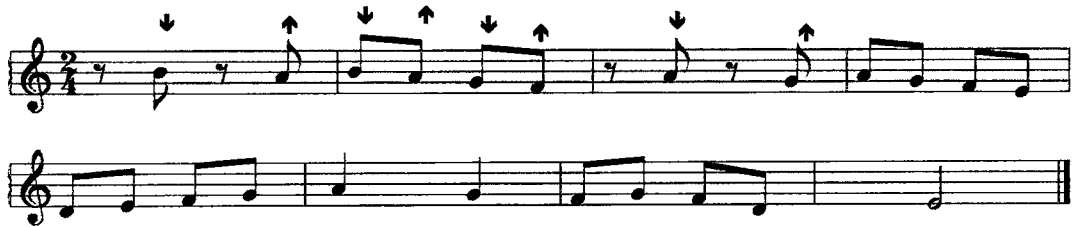
Yukarıdaki örnekte, kanunda si 1 sesinin yeri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 2’de görüldüğü gibi üçlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Verilen örnek ezgi çalışılırken, notasına bakılarak takip edilmeye çalışılmalıdır.

Örnek 3 :

Örnek 3’de sekizlik nota değeri, sus işaretleri ile beraber verilmiştir. Bu örnek çalışılırken sus işaretleri sürelerinin doğru sayılmasına dikkat edilmelidir.

8.1.15. Mi₁ – Si₁ Arası Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek :

KIŞ

Andante

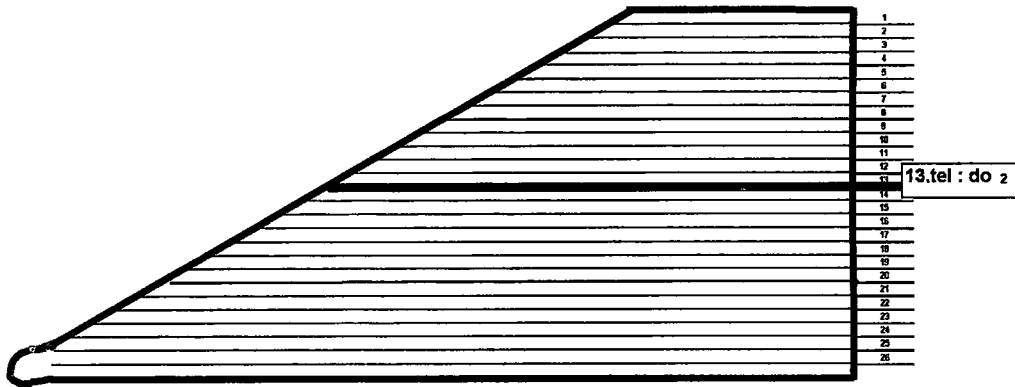
Müzik : Sefai Acay

Yukarıdaki örnek ile, mi₁-si₁ arası seslerle ilgili uygulamalı örnek çalışması yapılarak konuların iyice pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

8.1.16. Do₂ Sesi İle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda do₂ sesi, yukarıdan aşağıya 13.tel gurubuna denk gelmektedir.

Şekil 39 : 26 telli kanunda do₂ sesinin kanun üzerinde gösterilişi

Örnek 1 :

Örnek 1’de kanunda do 2 sesinin yeri öğretilmektedir. Kanundaki bu sesin yerinin daha kolay öğrenilebilmesi için, do2 sesindeki mandal çokluğu gözönüne alınabilir.

Örnek 2:

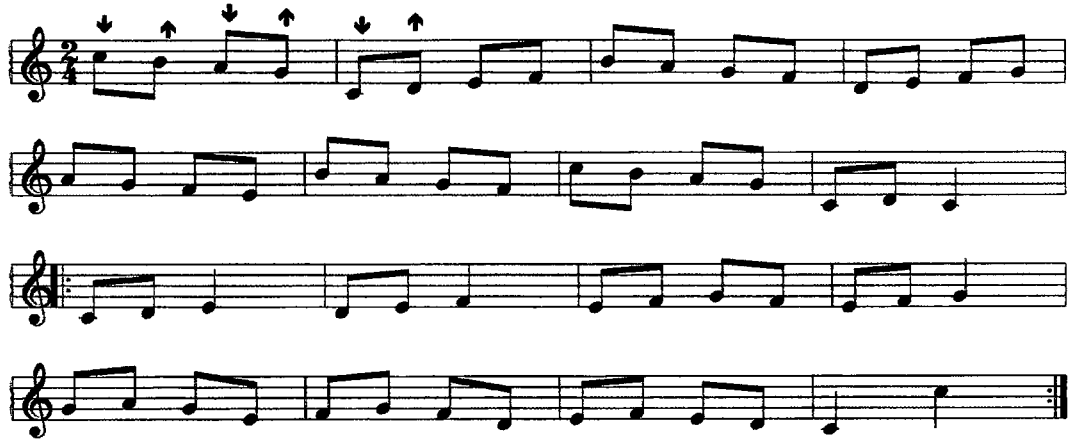
Örnek 2’de görüldüğü gibi do1-do2 sesleri arasında üçlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken notaya bakarak çalınmasına ve her iki elden de aynı gürlükte ses elde edilmesine dikkat edilmelidir.

Örnek 3 :

Örnek 3’de buraya kadar öğrenilen bir oktav içerisindeki tüm sesler birarada verilmiştir. Böylelikle öğrenilen tüm seslerin yerlerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Örnek 4 :

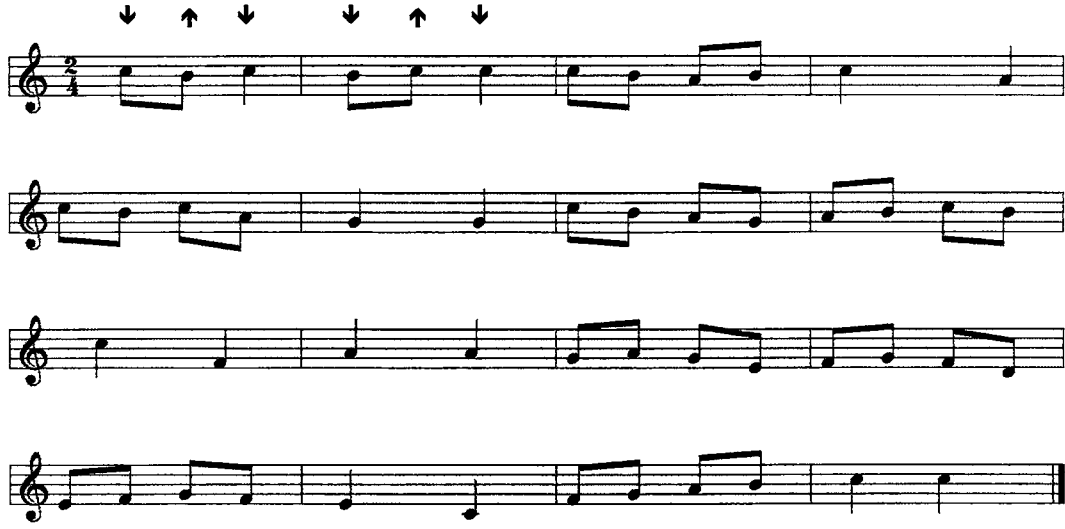

Örnek 4'de yine bir oktav ses düzeni içersinde sıralı ve atlamalı bir çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken ses ve ritim bakımından yanlış çalınmaması için notaların ezberlenmesi yoluna da gidilebilir.

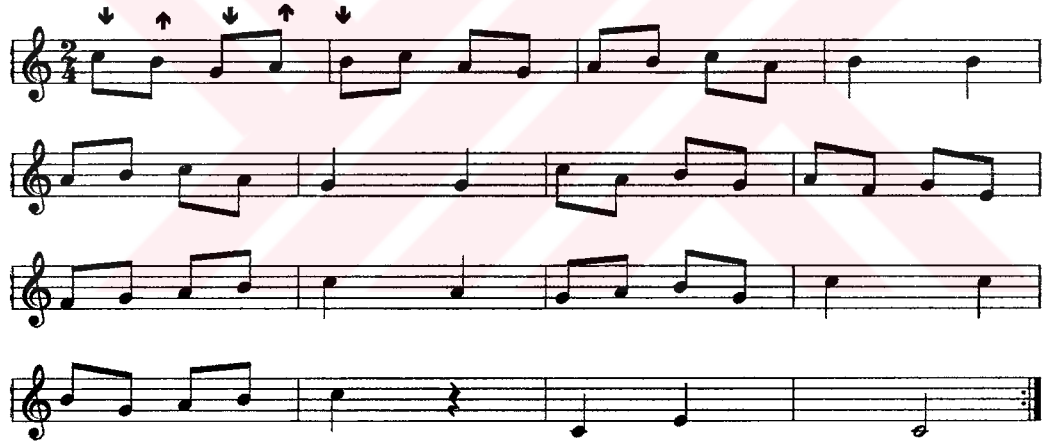
Örnek 5 :

Örnek 6 :

Örnek 7 :

Örnek 8 :

4'den 8'e kadar olan örneklerde bir oktav içersindeki sesler birarada verilerek sıralı ve atlamalı çalışmalar yapılmaktadır. Böylelikle bir yandan tüm seslerin yerleri iyice pekiştirilirken diğer yandan da nota okuma hakimiyeti güçlendirilmektedir. Bu örnekler çalışılırken kanunda uyulması gereken genel kurallara sürekli dikkat edilmelidir.

8.1.17. 1. Oktav Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

KUŞLAR VE ÖRDEKLER

Moderato

Müzik : Çek Şarkısı

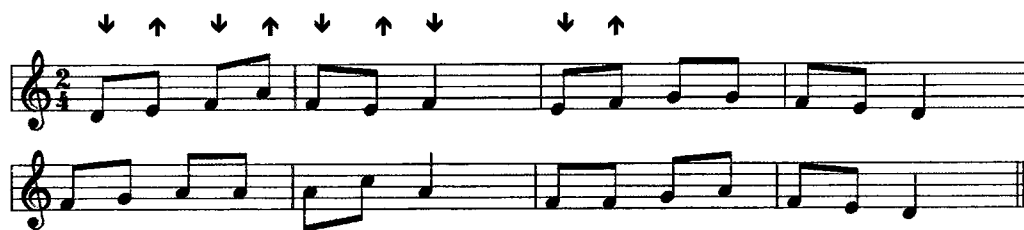

Örnek 2 :

23 NİSAN

Moderato

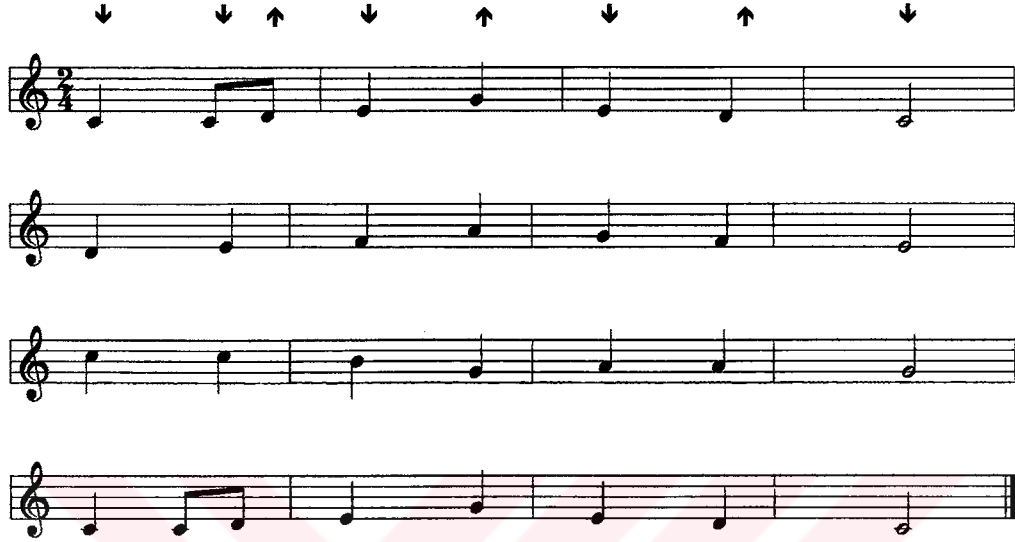
Müzik : İlhan Baran

Örnek 3 : **UNDER THE SPREADING CHESTNUT TREE**

Allegro

İngiliz Şarkısı

Örnek 4 : **ATATÜRK'ÜM**

Moderato

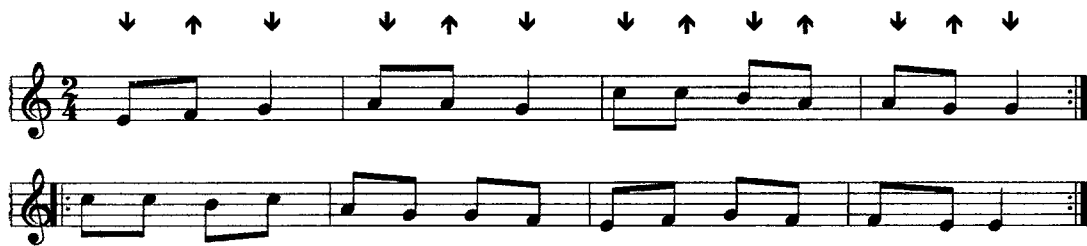
Müzik : Selçuk Yıldırım-Besim Akkuş

Örnek 5 : **ANNEM**

Moderato

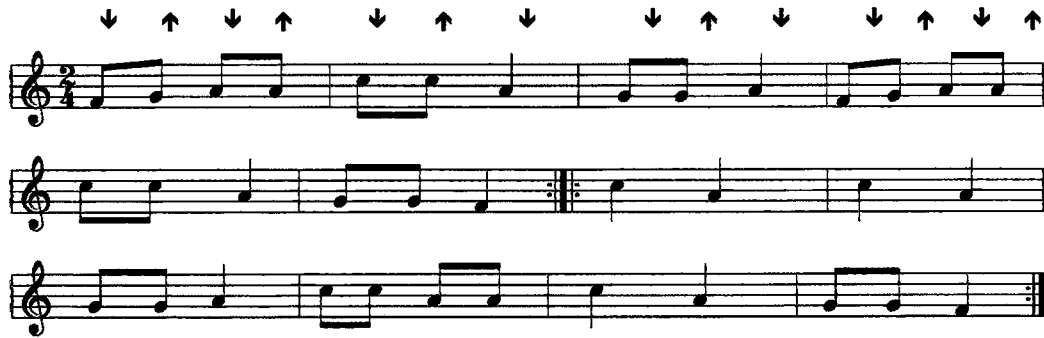
Müzik : Saadettin Ünal

Örnek 6 : **SİNCAPÇIK**

Moderato

Müzik : Saadettin Ünal

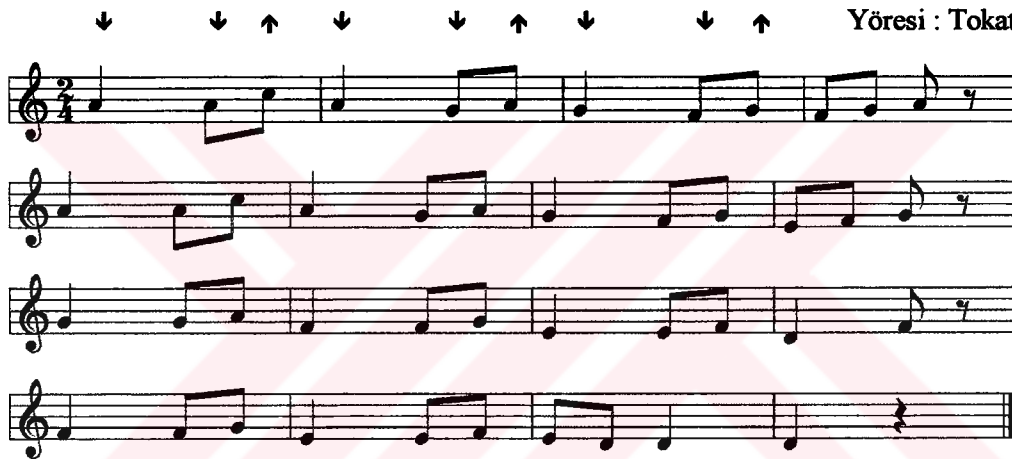

Örnek 7 : SARAY YOLU

Moderato

Türkü

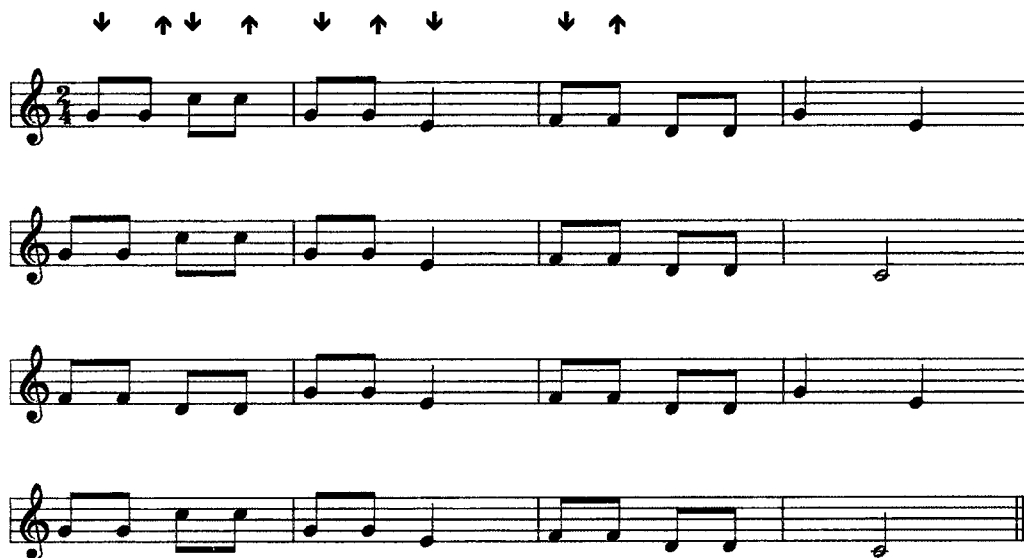
Yöresi : Tokat

Örnek 8 : KARGA İLE TILKI

Moderato

Müzik : Saip Egüz

Yukarıdaki uygulama örnekleri ile bir oktav içerisindeki seslerle (do₁-do₂) ilgili bilgilerin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır. Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde bu seviyeye uygun örnek eser mevcut olmadığı için eserlerin okul şarkılarından seçilmesi uygun bulunmuştur.

8.2. Onaltılık Nota Değeri İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

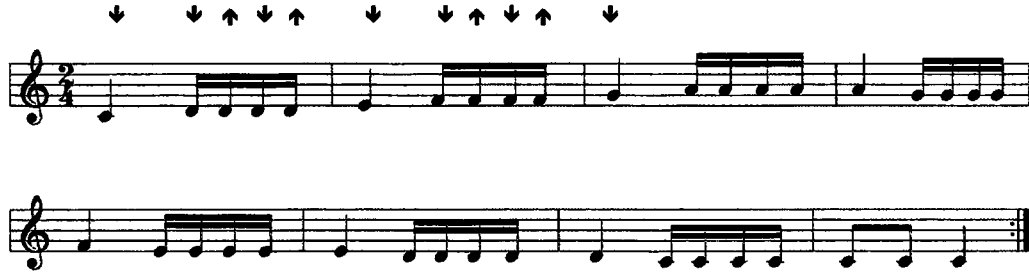
Örnek 1’de 4’lük ölçü içerisinde kullanılan onaltılık nota değeri 4 öğretilmektedir. Bu örnek çalışılırken mızraptan sürtünme sesinin çıkarılmaması için mızrap vuruş açısının 45 derece olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca bu nota değeri genellikle hatalı bir şekilde acele veya yavaş çalınmaktadır. Bunu önlemek için, onaltılık nota değerinin birim zaman vuruşu içerisinde her bir onaltılığın eşit sürede çalınmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 2’de onaltılık nota değeri ile ilgili dizi çalışması yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken örnek 1’de bahsedilen konulara ve ayrıca mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir.

Örnek 3 :

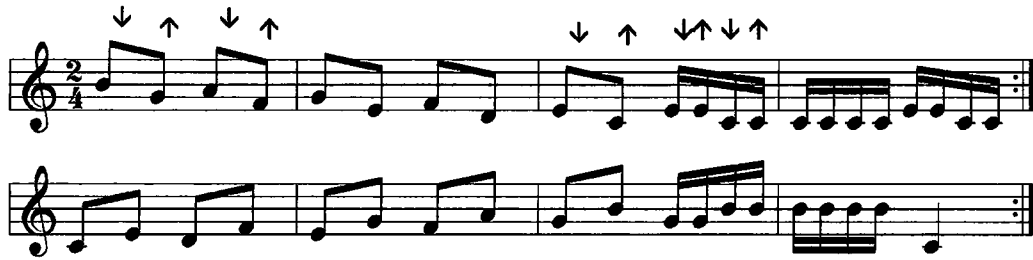

Örnek 4:

Örnek 3, ve 4’de dörtlük, sekizlik ve onaltılık nota değerleri birarada verilerek sıralı ve atlamalı gidişlerden oluşan dizi çalışmaları yapılmaktadır. Böylelikle kanunda dörtlük, sekizlik ve onaltılık süre değerlerinden oluşan dizileri çalma hakimiyeti güçlendirilmektedir.

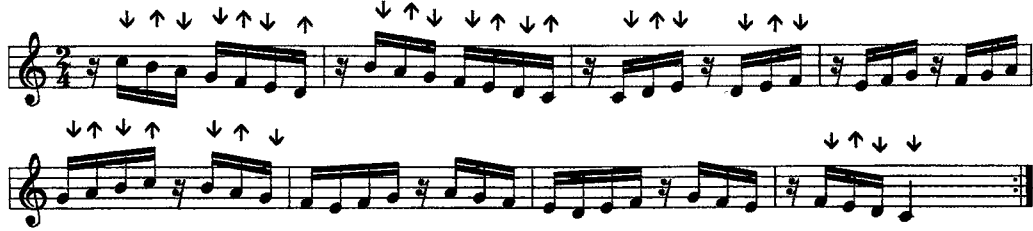
Örnek 5 :

Örnek 5’de görüldüğü gibi, sekizlik ve onaltılık nota değerleriyle üçlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken mızrap vuruş yönlerine ve nota sürelerinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

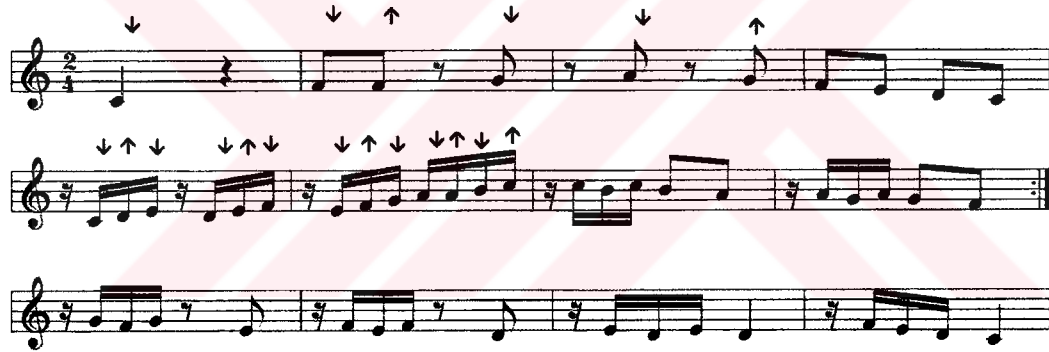
8.3. Onaltılık Sus İşareti İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Örnek 1’de onaltılık sus işareti ile ilgili çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken sus süresinin doğru uygulanmasına ve mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir.

Örnek 2:

Örnek 3 :

Örnek 2’de onaltılık sus işaretleri, dörtlük ve sekizlik sus işaretleriyle beraber verilerek pekiştirilmektedir. Bu örnekler çalışılırken sus

işaretlerinin doğru sayılmasına ve yine mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir.

8.4. Onaltılık Nota Değerleri İle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

EZGİ

Moderato

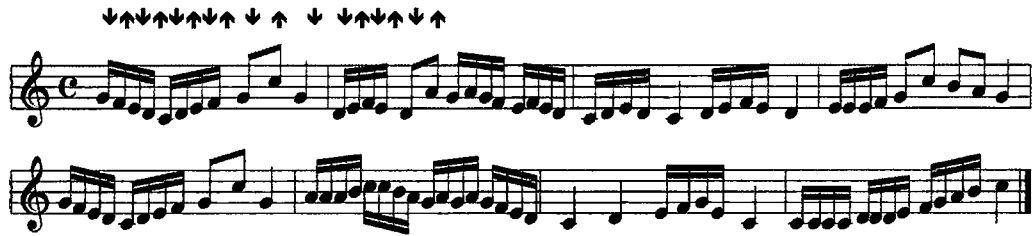
Müzik: Aytekin Albuz

Örnek 2 :

EZGİ

Müzik: Metin Karkın

Yukarıdaki uygulama örnekleri ile onaltılık nota değeri ile ilgili pekiştirici çalışma yapılmaktadır.

8.5. 2. Oktav Seslerle (Do₂-Do₃) İlgili Çalışmalar

8.5.1. Re₂, Mi₂ Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda re₂ sesi; yukarıdan aşağıya 12.tel gurubuna, mi₂ sesi ise; 11.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1:

Yukarıdaki örnekte; re₂ ve mi₂ sesleri birarada öğretilmektedir. Çünkü daha önceki örneklerde do₁ sesinden do₂ sesine kadar olan bir oktav içerisindeki seslerin yerleri tek tek öğrenildiği için, kanunda diğer oktav seslerin ikişer ikişer öğretilmesi şeklinde bir yol izlenecektir. Bu örnek çalışılırken, kanunda uyulması gereken genel kurallara dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

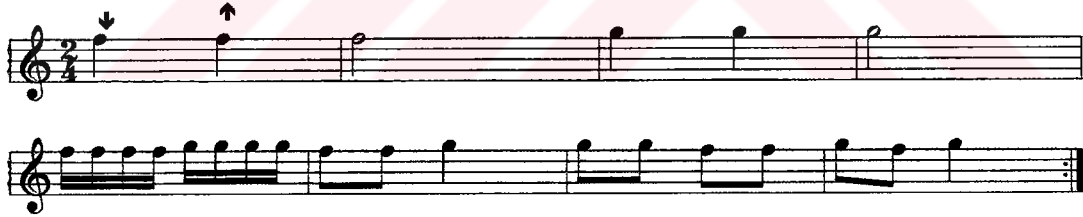

Örnek 2 ve 3'de, re₂ ve mi₂ sesleriyle ilgili pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

8.5.2. Fa₂, Sol₂ Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda fa₂ sesi; yukarıdan aşağıya 10.tel gurubuna, sol₂ sesi ise, 9.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte kanunda fa₂ ve sol₂ seslerinin yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

Örnek 2 ve 3’de, re 2 sesinden sol 2 sesine kadar öğretilmiş olan sesler karışık düzende verilerek, kanunda bu seslerin yerlerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

8.5.3. La 2, Si 2 Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda la 2 sesi, yukarıdan aşağıya 8.tel gurubuna, si 2 sesi ise, 7.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte, kanunda la 2 ve si 2 seslerinin yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

Yukarıdaki örneklerde 2. oktav seslerle ilgili pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

8.6. 3. Oktav Seslerle (Do₃ – La₃) İlgili Çalışmalar

8.6.1. Do₃, Re₃ Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda do₃ sesi; yukarıdan aşağıya 6.tel gurubuna, re₃ ses ise; 5.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1:

Yukarıdaki örnekte kanunda do₃ ve re₃ seslerinin yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

Yukarıdaki örneklerde 3. oktav seslerden do₃ ve re₃ seslerini içeren pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

8.6.2. Mi ₃, Fa ₃ Sesleriyle İlgili Çalışmalar

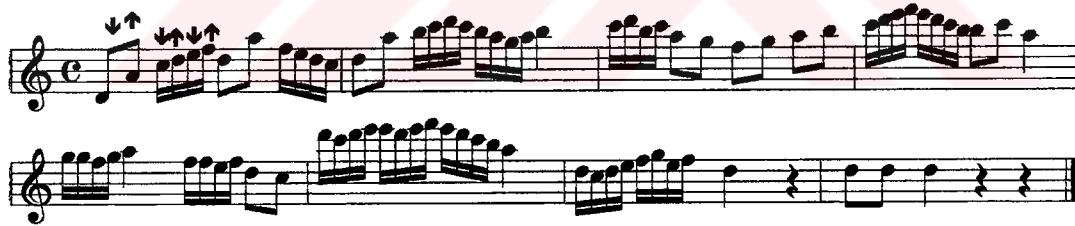
26 telli kanunda mi ₃ sesi; yukarıdan aşağıya 4.tel gurubuna, fa ₃ sesi ise; 3.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte, 3. oktav seslerden mi ₃ ve fa ₃ seslerinin kanunda yeri öğretilmektedir. Bu örnek çalışılırken mızrapların eşiklerden uzak tutulmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

Yukarıdaki örneklerde diğer öğrenilen seslerle beraber mi ₃ ve fa ₃ seslerini de içeren pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

8.6.3. Sol 3, La 3 Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda sol 3 sesi, yukarıdan aşağıya 2.tel gurubuna, la 3 sesi ise, 1.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte 3.oktav seslerden son iki ses olan sol 3 ve la 3 seslerinin kanunda yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 2’de kanunda 1.,2.,3.oktav seslerini kapsayan pekiştirici bir çalışma yapılmaktadır.

Örnek 3 :

Örnek 3’de, arpej çalışması yapılmaktadır. Böylelikle eller arpej aralık atlamaya alıştırılmaktadır. Bunun için seslerin yerleri mandallara bakılarak takip edilmelidir.

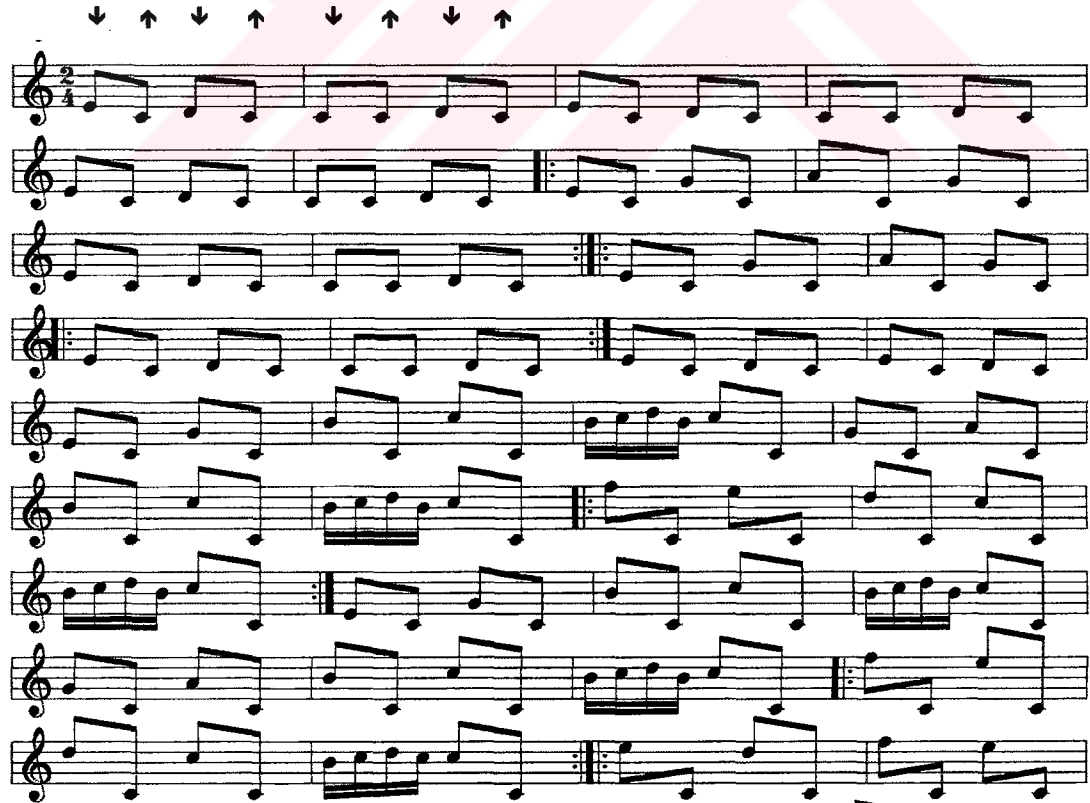
8.7. 1., 2. Ve 3. Oktav Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

KERVAN

Anonim

Moderato

Örnek 2

ŞENLİK

Müzik : Ahmet Hatipoğlu

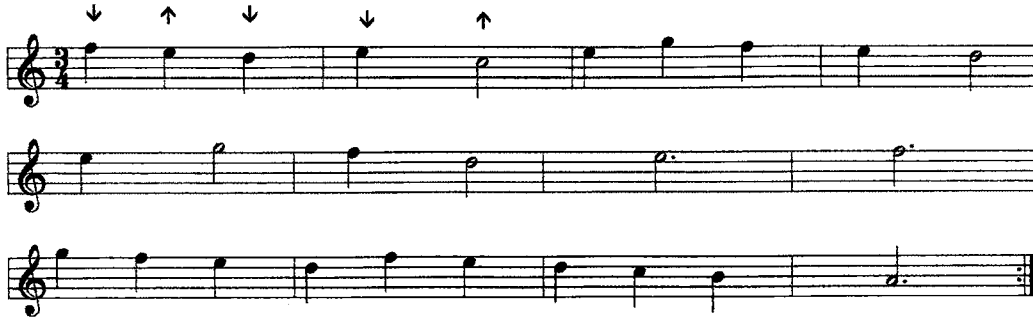

Yukarıdaki uygulama örnekleriyle 1., 2., 3. oktav seslerin iyice pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

8.8. 3'lük Ölçü İle İlgili Çalışmalar

4

Örnek 1 :

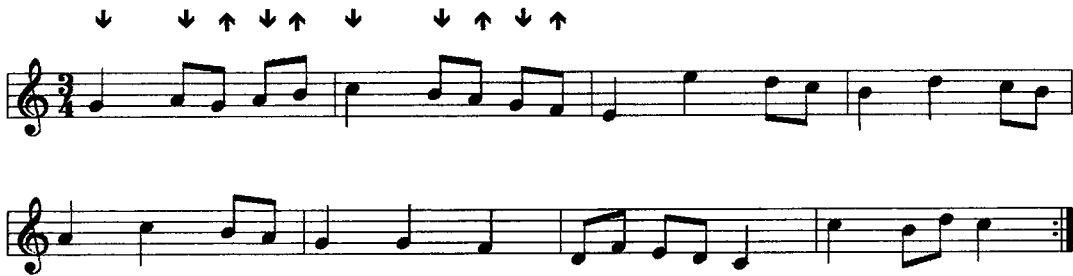
Örnek 1'de, 3'lük yeni bir ölçü öğretilmektedir. Bu örnek çalışılırken her ölçü kuvvetli zamana denk geldiğinden birinci vuruşun kuvvetli, diğer ikinci ve üçüncü vuruşların zayıf vuruş olmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 2'de, üçlü aralık atlama çalışması yapılmaktadır.

Örnek 3 :

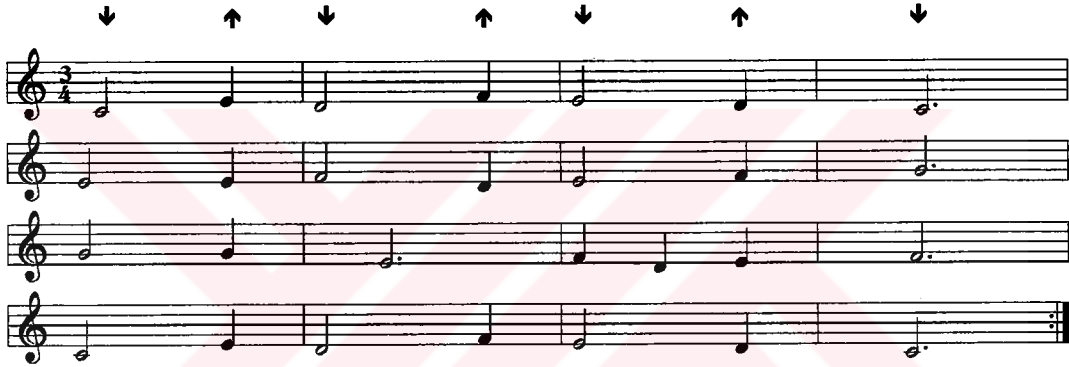
Örnek 3’de 3’lük ölçü içerisinde sekizlik notalarla ilgili çalışma
4
yapılmaktadır.

8.9. 3’lük Ölçü İle İlgili Uygulama Örnekleri 4

Örnek 1 : *BAHÇEMİZDE GÜL AÇAR*

Moderato

Müzik: Ahmet Muhtar Ataman

Örnek 2 : *SAMANYOLU*

Moderato

Müzik : Metin Bükey

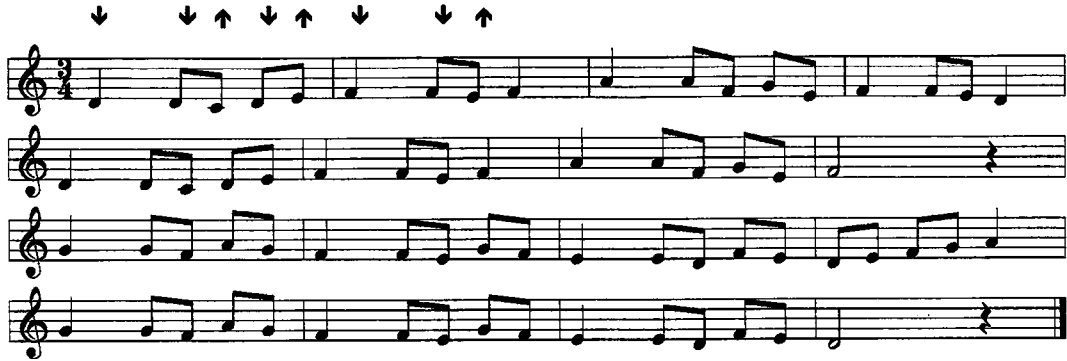

Örnek 1 :

HALAY

Moderato

Müzik :Saip Egüz

Örnek 1,2,3'de buraya kadar öğrenilen ses ve süreleriyle ilgili örnek eser çalışması yapılmaktadır.

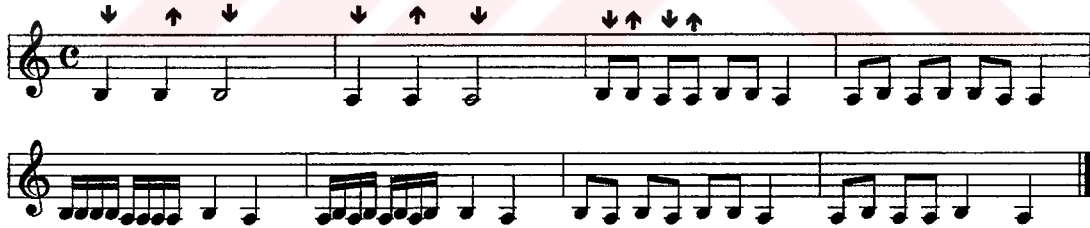
8.10. Küçük Oktav Seslerle(si - re) İlgili Çalışmalar

8.10.1. Si, La Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda küçük oktav seslerden si sesi; yukarıdan aşağıya 21.tel gurubuna, la sesi ise; 22.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1:

1., 2. ve 3. Oktav seslerin öğretiminin ardından küçük oktav sesler(kalın sesler) ikişer ikişer verilerek öğretilecektir. Yukarıdaki örnekte küçük oktav seslerden si ve la seslerinin kanunda yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

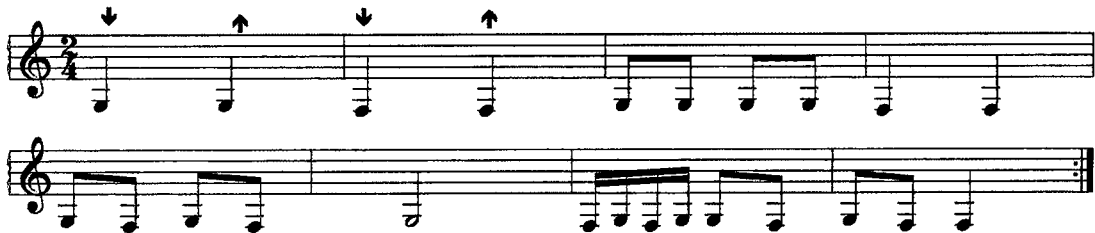

Yukarıdaki örnek ezgilerle küçük oktav seslerden si ve la seslerinin yerlerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

8.10.2. Sol, Fa Sesleriyle İlgili Çalışmalar

26 telli kanunda küçük oktav seslerden sol sesi; yukardan aşağıya 23.tel gurubuna, fa sesi ise; 24.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte küçük oktav seslerden sol ve fa seslerinin kanunda yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

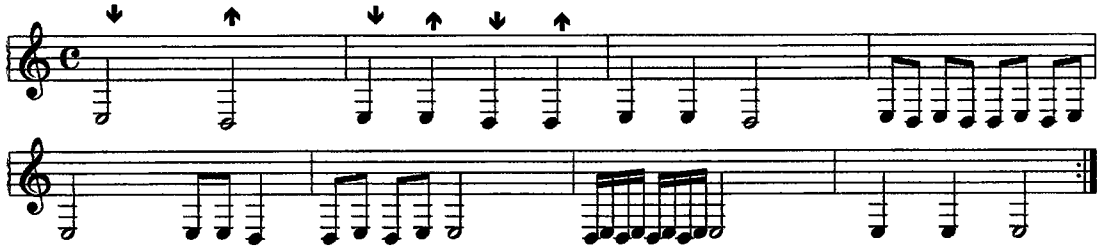

Yukarıdaki iki örnek ezgi, piano metodundan alınmıştır. Küçük oktav seslerden sol ve fa seslerinin pekiştirilmesiyle ilgili çalışmalardır.

8.10.3. Mi, Re Sesleriyle İlgili Çalışmalar

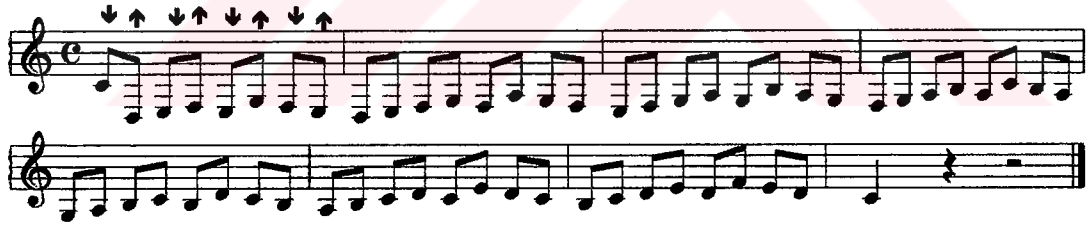
26 telli kanunda küçük oktav seslerden mi sesi; 25.tel gurubuna, re sesi ise; 26.tel gurubuna denk gelmektedir.

Örnek 1 :

Yukarıdaki örnekte, küçük oktav seslerden mi ve re seslerinin kanunda yerleri öğretilmektedir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

Yukarıdaki örnek ezgiler, Arp metodundan alınmıştır. Küçük oktav seslerden mi ve re seslerinin yerlerinin öğrenilmesiyle ilgili pekiştirici çalışmalardır.

8.11. Küçük Oktav Seslerle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

BAHAR

Moderato

Uyarlayan : Ziya Aydınhan-Saip Egüz

Örnek 2 : **ROMANCE**

Allegro

İspanyol Ezgisi

↓ ↑ ↓ ↓ ↑ ↓ ↓

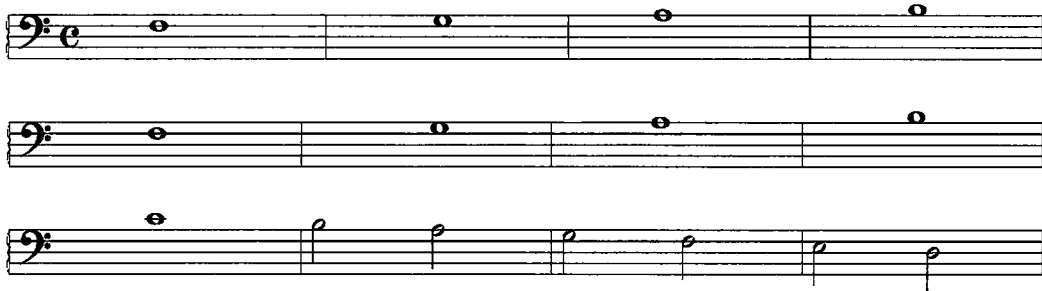

Örnek 1 ve 2’de küçük oktav seslerle ilgili örnek eser çalışması yapılarak bu konunun pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

8.12. Küçük Oktav Seslerin Fa Anahtarında Gösterilişi

Örnek 1:

Örnek 2 :

*EZGİ**Moderato*

Müzik: Aytekin Albuz

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑

Örnek 3 :

*EZGİ**Andante*

Müzik : Aytekin Albuz

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓

Yukarıdaki uygulama örnekleri ile Fa anahtarında yazılmış küçük oktav seslerle ilgili pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

8.14. Onaltılık Nota Kümeleri İle İlgili Çalışmalar

Kanunda tüm seslerin yerleri öğrenildikten sonra,artık çeşitli nota değerleri ve tartımlarla ilgili çalışmaların yapılması uygundur. Öncelikle oldukça sık karşılaşılan onaltılık nota değeri ve onaltılık notalardan oluşan kümeler ele alınacaktır .Üç türlü onaltılık notalarla oluşan küme vardır :

- 1) Dört onaltılık küme ; dörtlük nota süresi içerisinde çalınır.
- 2) Bir sekizlik,iki onaltılık küme ; dörtlük nota süresi içerisinde çalınır.
- 3) İki onaltılık,bir sekizlik küme; dörtlük nota süresi içerisinde çalınır.

Aşağıda bu kümeler örneklerle beraber sırayla açıklanmıştır.

8.14.1. Dört Onaltılık Küme İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Örnek 1 ile, onaltılık nota kümelerinden ilki olan, dört onaltılık küme ile ilgili çalışma yapılmaktadır. Genellikle onaltılık değerler çalınırken hızlanma veya yavaşlama olabilmektedir. Bu nedenle, örnekte gösterilen mızrap vuruş sırasına dikkat edilerek, her bir onaltılık notanın eşit sürede çalınmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 3 :

Örnek 2 ve 3'de, dört onaltılık küme ile ilgili dizi çalışmaları yapılmaktadır. Bu örnekler çalışılırken ritimde hızlanma ve yavaşlamaların olmamasına dikkat edilmelidir.

8.14.2. Bir Sekizlik, İki Onaltılık Küme İle İlgili Çalışmalar

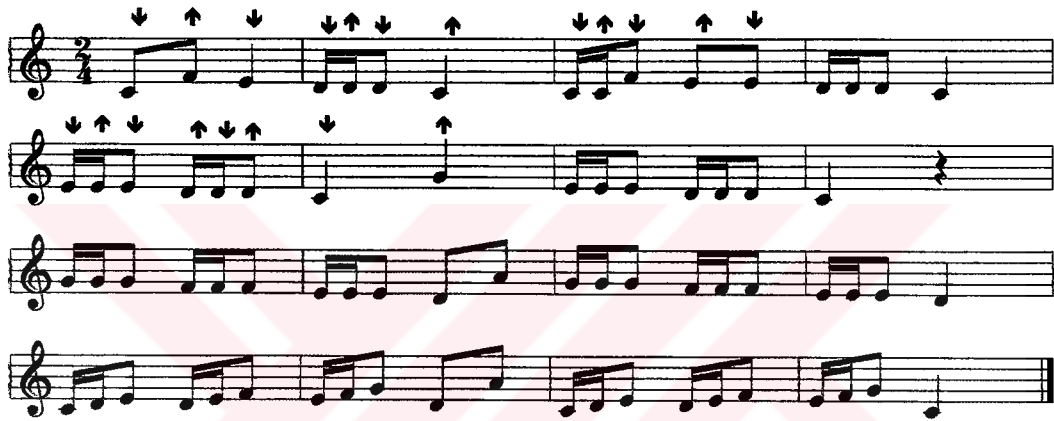
Örnek 1 :

Yukarıdaki örnek ile onaltılık kümelerinden ikincisi olan, bir sekizlik, iki onaltılık küme ile ilgili çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalınırken mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir.(sağ-sağ-sol)

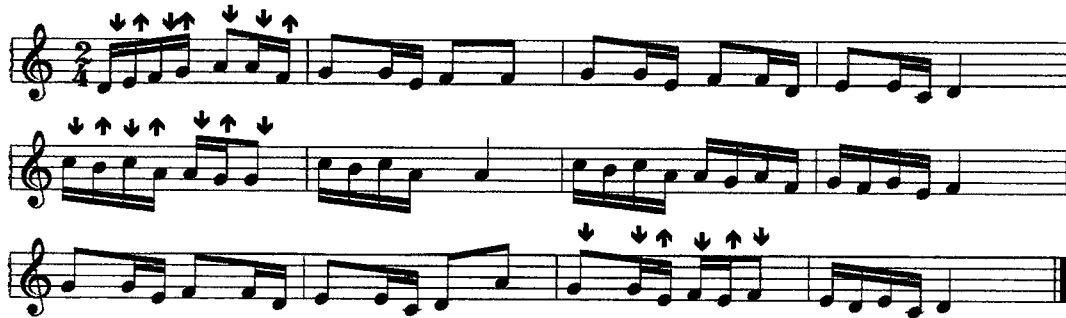
8.14.3. İki Onaltılık, Bir Sekizlik Küme İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Örnek 1 ile onaltılık nota kümelerden üçüncüsü olan, iki onaltılık, bir sekizlik küme ile ilgili çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken yine mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir (sağ-sol-sağ).

Örnek 2 :

Örnek 2 ile, öğrenilen tüm onaltılık nota kümeleri birarada verilerek pekiştirici bir çalışma yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken tartımların doğru uygulanmasına ve mızrap vuruş yönlerine dikkat edilmelidir.

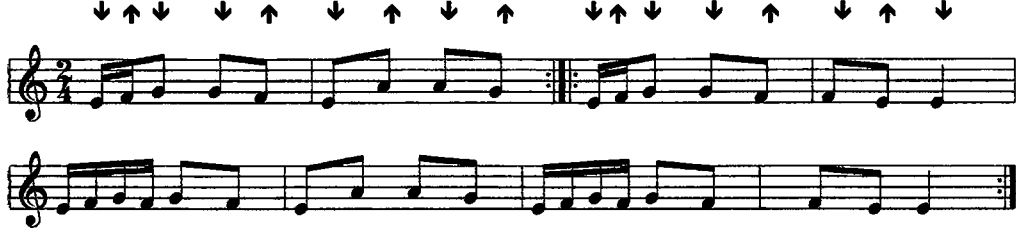
8.15. Onaltılık Nota Kümeleriyle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

DÖNELİM

Allegro

Saip Egüz

Örnek 2 :

ÇARGAH OYUN HAVASI

Allegro

Hüseyin Saadettin Arel

Örnek 1 ve 2’de onaltılık nota kümeleriyle ilgili pekiştirici örnek eser çalışmaları yapılmaktadır.

9. NOKTALI SÜRELER, ÖLÇÜ TEKRARI, SENYÖ İŞARETİ, DOLAP İŞARETİ, UZATMA BAĞI, SENKOP, ÜÇLEME, STACCATO

9.1. Noktalı Nota Değerleriyle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑

Örnek 1’de noktalı sekizlik değer öğretilmektedir. Bu değerle sağına uzatma noktası konulan sekizlik notanın süresi, onaltılık nota süresi eklenmiş kadar uzatılır. Genellikle noktalı değerler çalınırken, noktanın notayı uzatma süresinde yavaş veya acele edilmektedir. Bunun için tartımın doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 2’de, noktalı dörtlük değer öğretilmektedir. Bu değerde de sağına uzatma noktası konulan dörtlük nota süresi, sekizlik nota süresi eklenmiş kadar uzatılır. Bunun için, noktanın notayı uzatma süresi, doğru sayılmalıdır.

Örnek 5 :

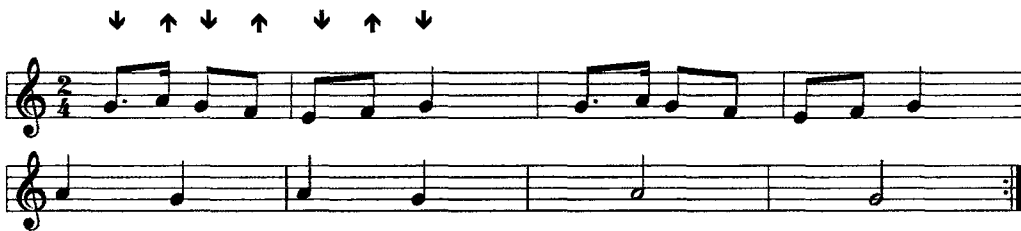

Örnek 5’de ise, noktanın ikinci notanın önüne konulan noktalı sekizlik ritim kalıbı üzerinde durulmaktadır. Bu tartımda da yavaşlama ve hızlanmaların olmaması için ritmin doğru sayılmasına dikkat edilmelidir.

9.1.1. Noktalı Nota Değerleri İle ilgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 : *ELLERİM PARMAKLARIM**Allegro*

Müzik : Saip Egüz

Örnek 2 :

23 NİSAN

Allegro

Müzik : Saip Egüz

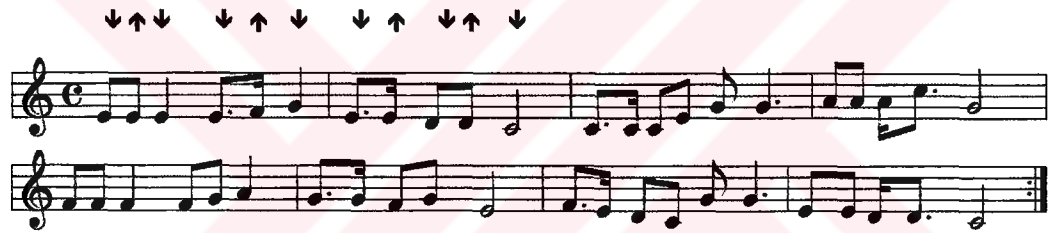

Örnek 3 :

CUMHURİYET MARŞI

Moderato

Müzik : Rahmiye Altınok

Örnek 4 :

MEVSİMLER

Moderato

Müzik : Sefai Acay

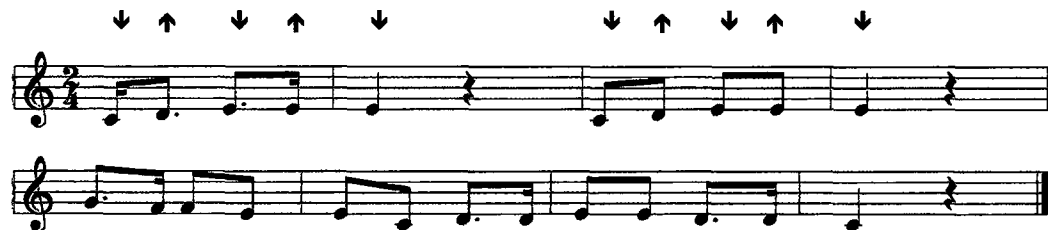

Örnek 5:

İLKBAHAR

Allegro

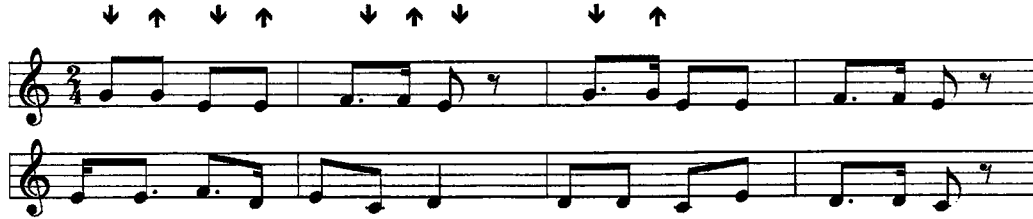
Müzik : Mahir Dinçer

Örnek 6 : **İLKBAHAR GELDİ**

Moderato

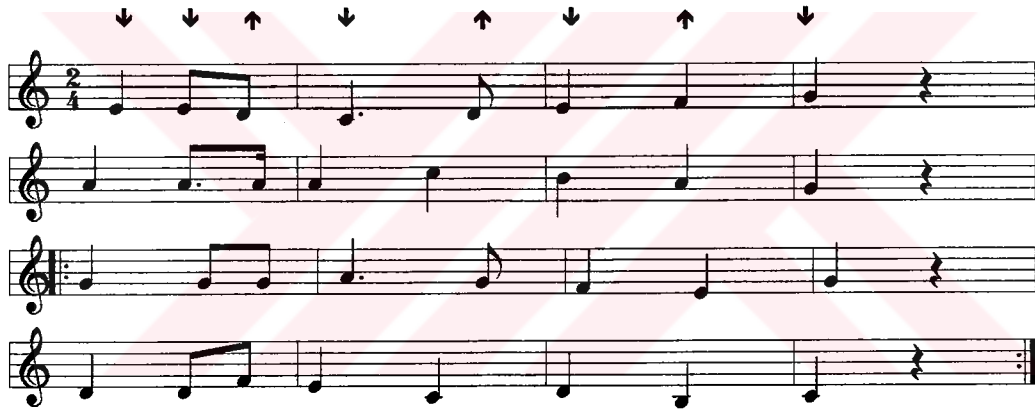
Müzik : Mahir Dinçer

Örnek 7 : **DUMLUPINAR**

Moderato

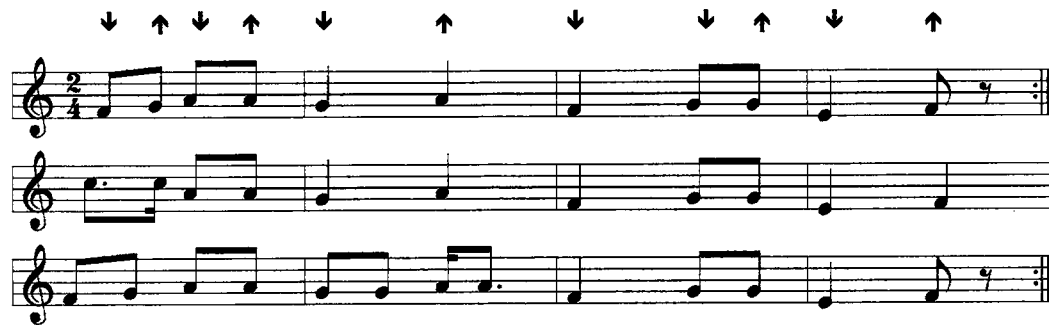
Müzik : Ziya Aydınhan

Örnek 8 : **BİLMEM ŞU FELEĞİN**

(Moderato)

Türkü

Örnek 9 :

ANKARA TÜRKÜSÜ

Moderato

Örnek 1'den 9'a kadar noktalı tartımlarla ilgili örnek eser çalışmaları yapılmaktadır. Bu eserler seviyeye uygunluk bakımından okul şarkılarından seçilmiştir.

9.2. Ölçü Tekrar İşareti İle İlgili Çalışma

Örnek :

Yukarıdaki örnekte, yanındaki ölçünün aynen tekrar edilmesi anlamına gelen *ölçü tekrar işareti* öğretilmektedir. Bu örnek çalışılırken taktımların doğru uygulanmasına ve ölçü tekrar işaretinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

9.2.1. Ölçü Tekrar İşareti İle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1: *THE DEAF WOMAN'S COURTSHIP*

Moderato Amerikan Şarkısı

Örnek 2 : *MANASTIR*

Moderato Rumeli Türküsü

Yukarıdaki iki örnekte, ölçü tekrar işareti ile ilgili uygulamalı eser çalışması yapılarak konunun iyice pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

9.3. Senyö İşareti İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Örnek 2 :

Yukarıdaki örnek 1 ve 2'de senyö işareti öğretilmektedir. Bu örnek çalışılırken senyö işaretinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

9.3.1.Senyö İşareti İle ilgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

BİLMEM ŞU FELEĞİN

Türkü

Moderato

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑

Örnek 2 : **PENCEREDEN BİR TAŞ GELDİ**

Allegro

Türkü

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↓ ↑ ↓ ↓ ↑

§

Fine

§

§

The musical score for 'PENCEREDEN BİR TAŞ GELDİ' is written in 3/4 time. It consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody starts on a whole note, followed by a half note, and then a quarter note. The second staff continues the melody with a half note, a quarter note, and a half note. The third staff concludes the piece with a half note, a quarter note, and a final whole note. Above the first staff, there are ten arrows indicating the rhythm: down, up, down, up, down, down, up, down, down, up. A double bar line with a repeat sign (§) is placed at the beginning of the first staff. The word 'Fine' is written at the end of the first staff. A double bar line with a repeat sign (§) is placed at the end of the third staff.

Örnek 3 : **ZEKİYE'MİN SAÇLARI**

Allegro

Türkü

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↓ ↑ ↓ ↑

§

Fine

§

§

The musical score for 'ZEKİYE'MİN SAÇLARI' is written in 3/4 time. It consists of five staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody starts on a whole note, followed by a half note, and then a quarter note. The second staff continues the melody with a half note, a quarter note, and a half note. The third staff concludes the piece with a half note, a quarter note, and a final whole note. Above the first staff, there are ten arrows indicating the rhythm: down, up, down, up, down, up, down, down, up, down. A double bar line with a repeat sign (§) is placed at the beginning of the first staff. The word 'Fine' is written at the end of the first staff. A double bar line with a repeat sign (§) is placed at the end of the third staff.

Örnek 2: **THE SOUND OF MUSIC**

Moderato

Music by : Richard Rodgers

Yukarıdaki uygulama örnekleriyle dolap işareti konusunun pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

9.5. Uzatma Bağı İle İlgili Çalışmalar

Örnek 1:

Yukarıdaki örnekte uzatma bağı öğretilmektedir. Uzatma bağı, kanunda genellikle tremolo yaparak uygulanır. Ancak tremolo konusu başlangıç düzeyinin üzerinde olduğu için uzatma bağının şimdilik mızrap vuruşuyla

uygulanması uygundur. Yani uzatma bağı görüldüğünde çalınan ses süresi, tek mızrap vuruşu ile çalınacaktır.

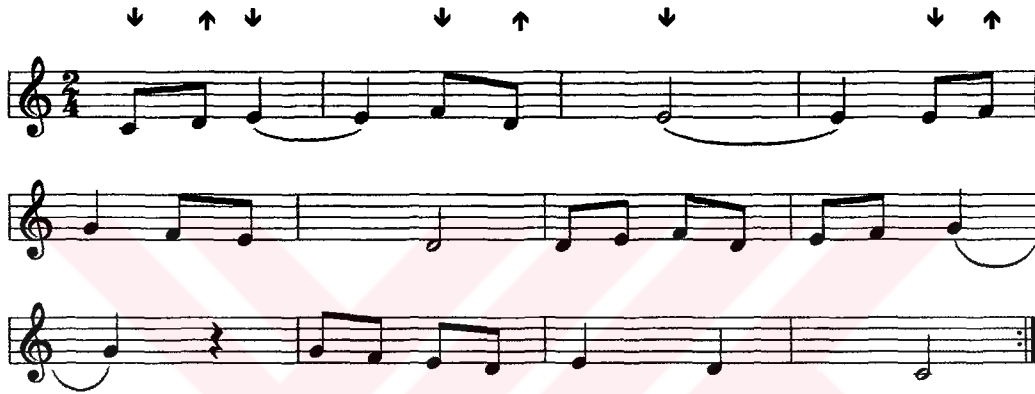
9.5.1. Uzatma Bağı İle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1:

OKUL

Moderato

Müzik : Salih Akkaş

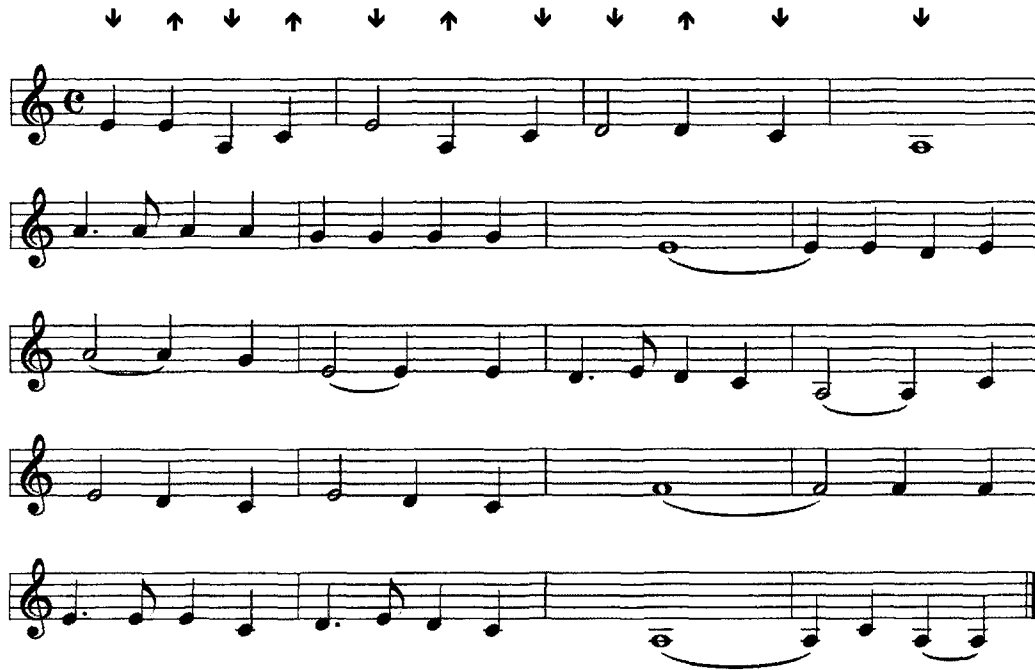

Örnek 2 :

NINE HUNDERED MILES

Moderato

American Song

Yukarıdaki örnek eserlerle uzatma bağı konusunun pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

9.6. Senkop İle ilgili Çalışmalar

Noktalı tartımlardan sonra *senkop (aksatım)* konusu öğretiləcəktir. Bilindiği gibi nota birimlerinin süreleri ile, seslerin süreleri arasındaki birliğin, dengeyi bozacak biçimde aksatılmasına senkop denilir. Senkop uzatma bağı ile yazıldığı gibi bağısız da yazılabilir. Bağlı yazılmış senkoplar kanunda uzatma bağı konusunda belirtildiği gibi tek mızrap vurularak çalınacaktır. Bu konu ile ilgili örnekler aşağıda verilmektedir.

Örnek 1 :

Örnek 2 :

Örnek 2 : **ÇOCUKLARIZ BİZ**

Moderato

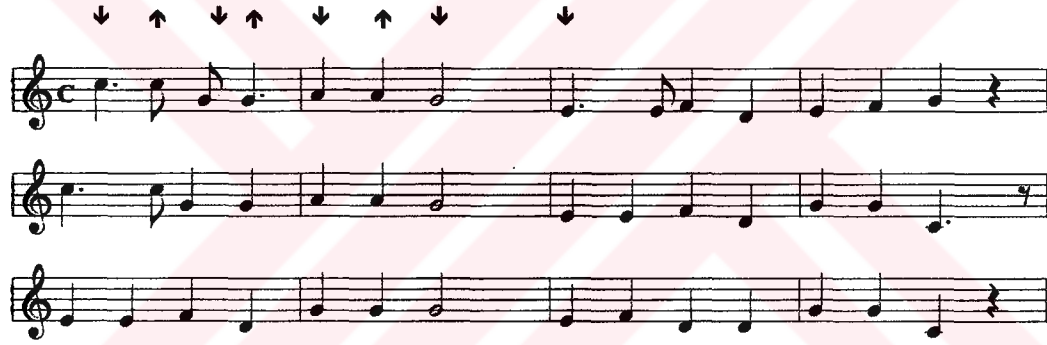
Müzik : Hikmet Ekim

Örnek 3 : **ÇAĞRI**

Allegro

Müzik : Mahir Dinçer

Örnek 4 : **ILGAZ**

Moderato

Müzik : Ahmet Samim Bilgen

Örnek 5 :

GÜZEL ANNEM

Andante

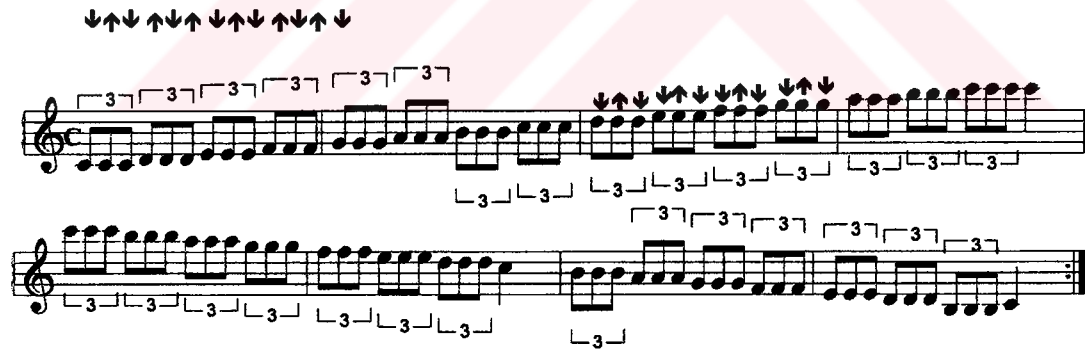
Müzik : Taner Ergin

Örnek 1'den 5'e kadar senkop ile ilgili örnek eserler verilmiştir. Bu eserler seviyeye uygunluk bakımından okul şarkılarından seçilmiştir.

9.7. Üçleme İle ilgili Çalışmalar

Örnek 1 :

Örnek 1'de *üçleme* çalışması yapılmaktadır. Genellikle üçleme çalınırken üçlemenin ilk iki notası onaltılık olarak çalınmaktadır. Bu nedenle, bu örnek çalışılırken üçlemedeki notaların her birinin eşit sürelerde çalınmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 2 :

Örnek 2’de, üçleme ile ilgili dizi çalışması yapılmaktadır. Bu örnek çalışılırken mızrap vuruş yönlerinin doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.(sağ-sol-sağ-sol-sağ-sol)

Örnek 3 :

Örnek 3’de üçleme ile ilgili arpej çalışması yapılmaktadır. Bu örnek ezgi çalışılırken, hem notasına bakılarak hem de seslerin yerleri mandallara bakılarak takip edilmeli ve tartımların doğru uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Örnek 4 :

Örnek 5 :

Örnek 4 ve 5’de, onaltılık değerlerle üçleme çalışması yapılmaktadır. Bu örnek ezgiler çalışılırken, yine hem notalarına hem de mandallarına bakarak seslerin yerleri takip edilmelidir.

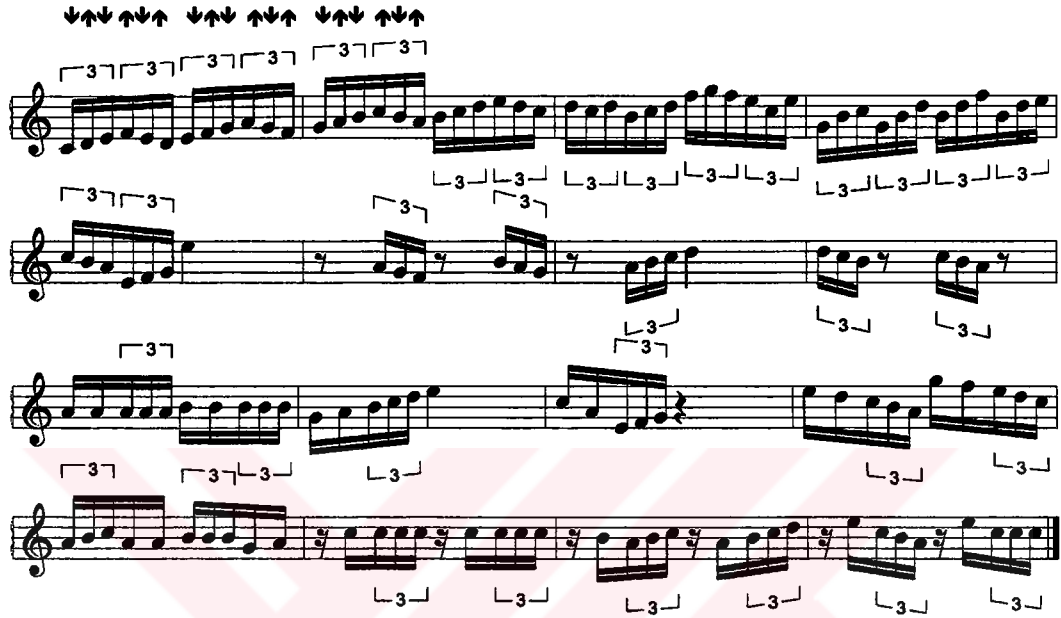
Örnek 6 :

↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↑

Örnek 7 :

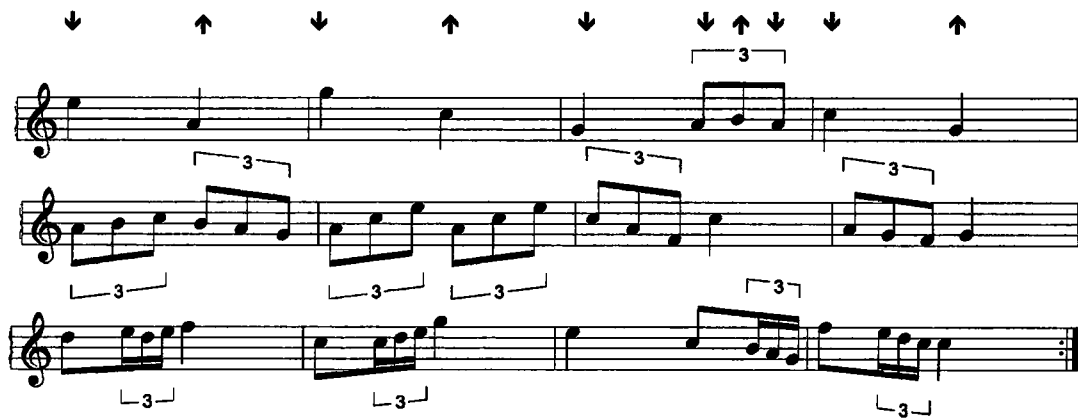
↓ ↑ ↓ ↑ ↓ ↓ ↑ ↓ ↓ ↑

Örnek 8 :

Örnek 6,7 ve 8’de, üçleme ile ilgili pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

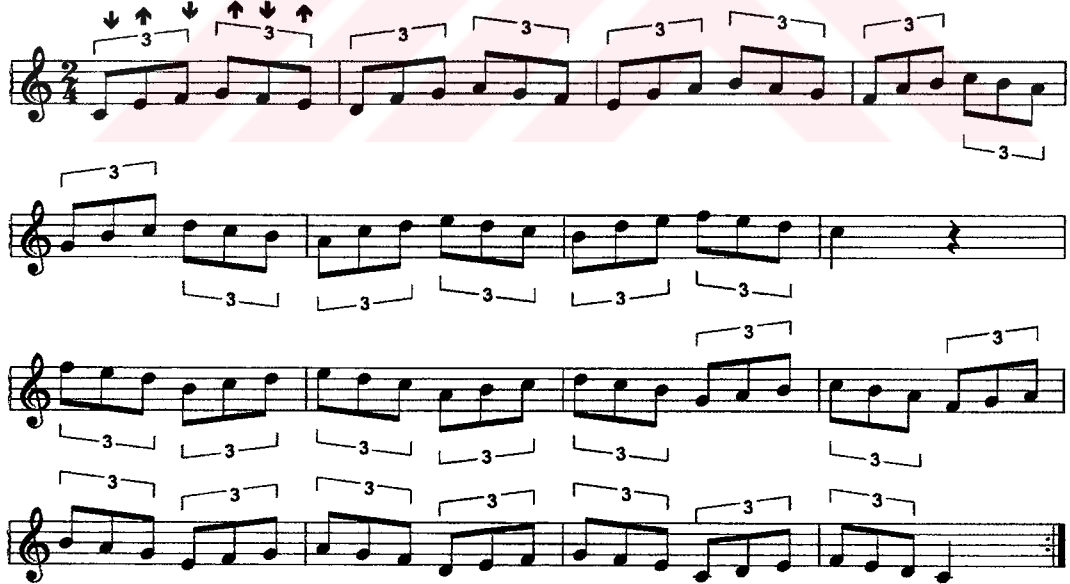
Örnek 9 :

Örnek 10 :

Örnek 11: (*)

Örnek 9,10 ve 11’de üçleme ile ilgili pekiştirici çalışmalar yapılmaktadır.

(*) Örnek 11; Arp metodundaki 46 nolu etüden alınmıştır.

9.7.1. Üçleme İle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 :

BUSELİK ETÜT

Moderato

Nevzat Sümer

↓↑↓↑↓↑↓↑↓

Örnek 2:

ANADOLU

Moderato

Sefai Acay

↓↑↓↑↓↑↓↑↓ ↓↑↓↑ ↓↑↓↑

Örnek 3 :

EZGİ

Moderato

Müzik: Pınar Somakcı

↓ ↓↑↓ ↑ ↓

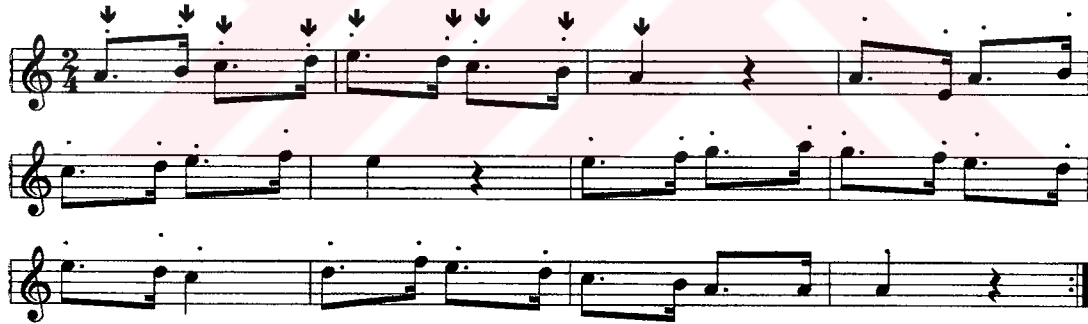
uygun bulunmuştur. Bunun nedeni, kanunun yapısal özelliğinden kaynaklanmaktadır. Yani, kanunda tele mızrap vurduktan sonra ses uzun süre devam etmemektedir. Bu nedenle kanunda öncelikle staccato tekniğiyle başlanması uygun bulunmaktadır. Ayrıca uygulanan anket sonucuna göre, kanun öğretim elemanlarının % 88'i kanun öğretimine staccato tekniğiyle başlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu örnek çalışılırken notaların kesik kesik duyulabilmesi için, çalınan tel, sol elin başparmağı ile kapatılmalıdır. Bu nedenle, staccatoyu sürekli sol el yapacağı için tüm seslerin, sağ elle çalınması gerekmektedir.

9.8.1. Staccato İle İlgili Uygulama Örnekleri

Örnek 1 : *NİHAVEND SAZ ESERİ* (I.Hane)

Moderato

Hasip Dede

Örnek 1'de staccato işareti ile ilgili örnek eser çalışması yapılmaktadır. Bu eser dügâh (la) perdesine göçürülerek yazılmış seviyeye uygunluk bakımından 11.ölçüde değişiklik yapılmıştır.

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretimi ile ilgili genel amaç ve amaç davranışlar belirlenmiş, bu amaç ve davranışların ışığında konular; kanunun tarihsel gelişimi, yapısal özellikleri, kanun icrasında kullanılan gereçler, kanunun akordu, çalınışı, seslerin, sürelerin kanunda öğretimi ve uygulama örnekleri sistematik bir şekilde nedenleri ve niçinleriyle beraber ele alınmıştır.

Kanunun tarihsel gelişimi incelendiğinde; bazı kaynaklarca kanunun 10. yüzyılda yaşamış olan Farabî tarafından icat edildiği ileri sürülüyorsa da, bu konuda yeterli bilgi ve belgelerin olmamasının yanısıra, bilimin egemen olduğu çağdaş dünyada, çalgıların icadının bir kişiye mal edilerek izah edilmesi doğru bir yaklaşım değildir. Bu nedenle, bilimsel anlamda çalgıların kesintisiz gelişmeler zinciriyle evrimleşerek (kademe kademe) günümüze kadar geliştiğini söylemek daha uygun bir yaklaşımdır.

Yapılan incelemede; kanunun 18. yüzyılın sonlarına kadar mandalsız olarak kullanıldığı, 19. yüzyıldan sonra ise mandal icadıyla birlikte mandallı olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Günümüzde artık mandallı kanun kullanılmaktadır.

Kanun icra ederken yüksük, mızrap, akort anahtarı, ayaklık gibi gereçler kullanılmaktadır.

Geleneksel Türk Sanat Müziği'ne göre 12 akort (düzen) çeşidi vardır. Bunlardan başlangıç düzeyinde Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde yerinden çalınacağı anlamı taşıyan “bolahenk” akordunun (düzen) kanun çalgısı için uygulanmasının uygun olacağı kabul edilmektedir.

Kanunun oturuş ve tutuş pozisyonlarıyla ilgili olarak; kanunu her açıdan görebilmek, iyi tını elde edebilmek, kolları rahat hareket ettirebilmek ve estetik bir görüntü sağlayabilmek için; sandalyenin uç tarafına doğru, dik konuma yakın, ayaklar hafif açık ve mızrapların eşiklerden uzak tutulmasının gerekliliği anlaşılmıştır.

Kanun öğretim sorunları olarak; kanun öğretim elemanlarına uygulanan anket sonuçlarına göre; kaynak, program, yöntem ve sistematik yaklaşım eksikliği, gibi sorunların olduğu belirlenmiştir.

Kanun öğretimine doı sesinden başlanması uygundur. Bunun nedeni; doı ve oktavlarındaki mandal sayılarının diğer seslerdeki mandal sayılarına göre daha fazla olmasının yanısıra doı sesin müzik eğitiminde temel ses olarak kullanılıyor olmasıdır. Ayrıca uygulanan anket sonuçlarına göre; kanun öğretim elemanlarının %88'i, kanun öğretimine do ı sesiyle başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kanun öğretimine dörtlük nota değeriyle başlanarak ikilik, sekizlik ve onaltılık nota değerleriyle devam edilmesinin nedeni ise; mızrap vuruşunun kolaylıkla yapılabilmesiyle ilgilidir. Ayrıca yine uygulanan anket sonucuna göre; kanun öğretim elemanlarının tamamı, kanun öğretimine dörtlük nota değeriyle başlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Kanunda iyi tını elde edebilmek için, mızrapların tele bütün yüzeyi ile yukarıdan aşağıya doğru 45 derecelik bir açıyla doğal bir şekilde temas etmesi ve tele vurduğunda aynı sesi veren her üç teli de titreştirmesi gerekmektedir.

Başlangıç düzeyinde estetik bir görüntü ve ellere hız kazandırabilmek için; sağ ve sol ellerin beraber kullanılmasının gerekliliği anlaşılmıştır.

Do₁-do₂ arası sesler öğretildikten sonra kanunda önce ince oktav sesler öğretilmelidir. Bunun nedeni; Türk müziği ses sistemine göre yazılan eserlerin yerinden çalınmasının gerektirdiği zorunluluktur. Bundan dolayı ince oktav seslerden sonra kalın oktav seslerin öğretimi yolu izlenmektedir.

Nota sürelerine paralel olarak, sus işaretlerinin öğretiminin yapılması uygun görülmektedir.

Mızrapların kullanılışı, notalar ve sus işaretlerinin öğretimi yapılırken, alıştırma ezgi ve eserlerle birlikte uygulamalar yapılan bir yaklaşımın uygun olduğu düşünülmektedir.

Alıştırma, ezgi ve eserler seçilirken; 2'lük, 4'lük ve 3'lük ölçülerle ilgili olmaları başlangıç düzeyinde en çok kullanılan ölçülerin olduğu belirlenmiştir.

Mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde çok sesli çalışmaların gerekliliği dikkate alınarak, fa anahtarı ve bu anahtarın kullanıldığı örnek çalışmaların yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Ayrıca örnek eserlerin seçimi yapılırken, ülkemizdeki müzik türlerini kapsayacak şekilde dikkate alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Başlangıç düzeyinde çalma tekniği olarak *staccato* ile başlanması, kanunun yapısal özelliği açısından uygun görülmüştür. Çünkü, kanunda mızrap vuruşundan sonra sesin uzun süre devam etmemesi, kanunun *staccato* çalma tekniğine uygun bir çalgı olduğunu göstermektedir. Ayrıca uygulanan anket sonucuna göre; kanun öğretim elemanlarının %88'i, kanun öğretimine öncelikle *staccato* tekniği ile başlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; kanunun tarihçesi, yapısal özellikleri, tutuş, çalış biçimi, müzik öğelerinin öğretilmesinde başlangıç sesi olarak doı sesinden başlanması, süreler, ölçüler, oktav ince ve kalın seslerle ilgili izlenilen aşamalar nedenleri ve niçinleriyle birlikte açıklanmıştır. Kazandırılacak davranışlar belirlenerek alıştırma, ezgi ve örnek eserlere ilişkin uygulama örnekleri verilmiş ve çok sesli müzik yapılmasının gerekliliği de gözönüne alınarak sistematik bir yaklaşım izlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma sonuçlarına göre ilgilenenlere yapılabilecek öneriler aşağıda belirtilmiştir:

Başlangıç düzeyinden sonraki aşamalarla ilgili araştırmaların yapılmasının kanun öğretimine katkılar sağlayacağı umulmaktadır.

Kanun öğretim programının amaç ve amaç davranışlarının açık ve geniş bir şekilde başka bir araştırma yapılarak belirlenmesi önerilmektedir.

Kanun öğretimi ile ilgili kanun öğretmenleri biraraya gelerek programlar ve yöntemler geliştirmelidirler. Yine kanun öğretimini destekleyecek geniş bir dağarcıkla ilgili araştırma yapmalıdırlar.

Bu çalışmada verilen alıştırma, ezgi ve eserlere göre kanun öğretmenleri başka örnekler de seçmeli ve geliştirmelidirler.

Kanun çok sesli müzik yapmaya uygun bir çalgıdır. Bu nedenle kanun öğretmenleri, kanunla çalabilecek çok sesli müziklerle ilgili yeni araştırmalar yapmalıdırlar.

Bu konuda yapılacak çalışmaların öğrenci grupları üzerinde denenerek yapılması ayrıca önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acay, S., 1983, Mavi bilye, **Ezgi Yayıncılık**, s.34, Ankara.
- Açın, C., 1994, Enstrüman bilimi, **Yenidoğan Basımevi**, s.345, İstanbul.
- Akkaş, S., 1997, Blokflüt ve org ile müzik eğitimi, **Ocak Yayınları**, s.31, 36, 42, 45, 47, 48, 57, 69, 70, 75, Ankara.
- Akkaş, S., 1998, Lise hazırlık müzik, **Ocak yayınları**, s.25,98, Ankara.
- Aras, vd., 1990, Resimli ansiklopedik büyük sözlük 3, **Arkın Kitapevi**, s.1878, İstanbul.
- Arel, H.S., 1993, Türk mûsikisi nazariyatı dersleri, Hazırlayan:O. Akdoğu, **Kültür Bakanlığı Yayınları** 1347, s 1,Ankara.
- Aydıntan, Z., 1999, Gitar metodu, **Önder Matbaa**, 75s., Ankara.
- Bardakçı, M., 1986, Marağalı Abdülkadir, **Pan Yayıncılık**, 555 s, İstanbul.
- Burkard, J.A., 1961, NeueAnleitung für das Klavierspiel, (Piano metodu), **Schott Press**, 80 s, Germany.
- Büyükaksoy, F., 1997, Keman öğretiminde ilkeler ve yöntemler, **Amoni Ltd. Şti.**, 65s., Ankara.
- Can, Ö., 1989, Keman eğitimi-I, **Aşama Matbacılık**, 95s.,Ankara
- Crickboom, M., 1929, Violinschule theorie und praxis,(Keman metodu) **Scott Freses**, 38 s, Almanya.
- Çakır, O.K., 1989, **Kanun ders notları**, Selçuk Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Konya.
- Doğan, H., 1997, Eğitimde program ve öğretim tasarımı, **Önder Matbaa**, s.287, Ankara.
- Hesapçıoğlu, M., 1998, Öğretim ilke ve yöntemleri, **Beta Basım A.Ş.**, s.143,171, İstanbul.

- Mutlu, Ü., 1985, Kanun metodu-1, **Günlük Ticaret Gazetesi Yayınevi** s.9,10, İstanbul.
- Mutlu, Ü., 1998, Kanun metodu, **Ermata Matbaa**, s.12, İzmir.
- Ögel, B., 1991, Türk kültür tarihine giriş c. 9, **Kültür Bakanlığı Başbakanlık Basımevi**, s.362,364, Ankara.
- Öztuna, Y., 1990, Büyük Türk musikîsi ansiklopedisi, **Kültür Bakanlığı Başbakanlık Basımevi**, s.239, Ankara.
- Parlatır, İ, Z.,H, Gözaydın,V., 1997, Okul sözlüğü, **Türk Dil Kurumu Yayınları:603**, s.25, İstanbul.
- Ricordi, G., 1943, Metodo per Arpa, (Arp Metodu),154s, Milano.
- Rossi, A., 1980, Metodo per Chitarra Jazz (Elektro Gitar metodu), **Edizioni Musical Farfisa Ancona**, 87s, Milano.
- Say, A, 1992, Müzik Ansiklopedisi 4 cilt, **Odak Ofset**, s. 893, Ankara.
- Sönmez, V., 1994, Öğretmen el kitabı, **Önder Matbaa**, s.15,33, Ankara.
- Sözer, V., 1964, Müzik ve müzisyenler ansiklopedisi, **Atlas Kitapevi**, 462s, İstanbul.
- Sun, M., 1977, Kır çiçekleri, **Ezgi Yayıncılık**, s.35,40,60,66, Ankara.
- Sun, M., 1981, Solfej-I, **Önder Matbaa**, s.2,9,20, Ankara.
- Stanley, S (ed), The new grove dictionary of musical instruments-1, **Macmillan Limited Press**, s.169, England.
- Şençalar, İ., 1974, Kanun öğrenme metodu, **Müzik Dünyası Yayınları**, s.8,İstanbul.
- Torun, M., 1993, Ud metodu(gelenekle geleceğe),**Çağlar Yayınları**, 359 s,İstanbul.
- Turan, O., 1982, Selçuklular tarihi ve islam medeniyeti, s.399,400, İstanbul.

- Uçan, A., 1980, Çevreden evrene keman eğitimi, **Önder Matbaa**, 155 s, Ankara.
- Ünal, S., 1987, Blokflüt çalışıyorum-1, **Ünal Müzik** , s.29,30, Ankara.
- Yekta, R., 1986, Türk mûsikîsi, çev:o. Nasuhioğlu, **Pan Yayıncılık**, s 47, İstanbul.
- Zeydan, C., Medeniyet-i islamiye tarihi, c.3, s 392, İstanbul.
- Zinn, M.,1987, Basics of music, **Collier Macmillian Publishers**, s 16, London.

EKLER

Ek – 1

ANKET

AÇIKLAMA

Bu araştırma, mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretimine ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amacın gerçekleşmesi, büyük ölçüde kanun öğretim elemanlarının görüş ve önerileriyle sağlanabilecektir.

Anket sorularına verilecek cevaplar yalnız bu araştırma amacı için kullanılacaktır. Hiçbir kişi ve kuruma açık tutulmayacaktır.

Bu anketin amacına ulaşmasının, ankette kapsanan soruların eksiksiz olarak ve içtenlikle cevaplandırılmasına bağlı olduğunu takdir edersiniz.

İçten ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Araştırmacı
Pınar SOMAKCI

YÖNERGE

Araştırma için hazırlanan bu ankette çoktan seçmeli ve seçenekleri evet-hayır şeklinde olan sorular yer almaktadır. Soruların altında yer alan seçeneklerden size uygun olanını önündeki parantez () içine çarpı işareti (x) koyarak belirtiniz.

Çoktan seçmeli soruların altında “başka” seçeneği de yer almaktadır. Sizce uygun olan cevap öteki seçeneklerde ifade edilmemişse, “başka” seçeneğinde boş bırakılan () yere kısa ve öz bir şekilde cevabınızı yazınız.

Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

ANKET SORULARI

A. KİŞİSEL SORULAR

1. Adınız soyadınız :
2. Çalıştığınız kurumun adı :
3. Ünvanınız :

B. KANUN ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN SORULAR

1. Başlangıç düzeyi kanun öğretimine aşağıdaki akortlardan(düzen) hangisiyle başlanmalıdır?

- () Kız neyi akorduyla
- () Mansur akorduyla
- () Bolahenk akorduyla
- () Müstahsen akorduyla
- () Başka (lütfen sebebiyle belirtiniz)

2. Başlangıç sesi kanun öğretimine aşağıdaki seslerden hangisiyle başlanmalıdır?

- () Do₁ sesi ile (kaba çargâh)
- () La₁ sesi ile (yegah)
- () Sol₁ sesi ile (rast)
- () Fa₁ sesi ile (acem aşîran)
- () Başka (lütfen sebebiyle belirtiniz)

3. Başlangıç düzeyi kanun öğretimine öncelikle hangi ölçünün kullanıldığı eserlerle başlanmalıdır?

() 2'lük ölçüyle
4

() 4'lük ölçüyle
4

() 3'lük ölçüyle
4

() 6'lık ölçüyle
8

() Başka (lütfen sesiyle belirtiniz)

4. Başlangıç düzeyi kanun öğretimine aşağıdaki nota değerlerinden hangisiyle başlanmalıdır?

() Birlik nota değeriyle

() İkilik nota değeriyle

() Dörtlük nota değeriyle

() Sekizlik nota değeriyle

() Başka (lütfen sesiyle belirtiniz)

5. Başlangıç sesi kanun öğretimine hangi elle başlanmalıdır?

() Sağ elle

() Sol elle

6. Başlangıç düzeyi kanun öğretiminde mandallar kullanılmalı mıdır?

() Evet

() Hayır

7. Başlangıç düzeyi kanun öğretimine aşağıdaki tekniklerden hangisi kullanılmalıdır?

- ☐ Staccato
- ☐ Legato
- ☐ Portato
- ☐ Başka (lütfen sebebiyle belirtiniz)

8. Kanun öğretiminde mevcut kaynaklardan başka kaynaklara sizce ihtiyaç var mıdır?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

9. Üniversitelerde yapılmakta olan kanun öğretimine ilişkin bir programa sizce ihtiyaç var mıdır?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

10. Başlangıç düzeyi kanun öğretiminde sistematik yaklaşım eksikliği yaşanıyor mu?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

Ek – 2

**26 TELLİ KANUNDA BOLAHEK DÜZENİNE GÖRE
SESLERİN ULUSLAR ARASI MÜZİKTE VE GELENEKSEL
TÜRK SANAT MÜZİĞİ'NDE ADLANDIRILIŞI**

**26 Telli Kanunda Bolahenk Düzenine Göre Seslerin Uluslar Arası
Müzikte ve Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde Adlandırılışı**

*Uluslar Arası Müzik Dilindeki
Seslerin Adı*

*Geleneksel Türk Sanat
Müziği'nde Seslerin Adı*

La 3.....	Tiz muhayyer
Sol 3.....	Tiz gerdaniye
Fa 3.....	Tiz acem
Mi 3.....	Tiz hüseyinî
Re 3.....	Tiz neva
Do 3.....	Tiz çargâh
Si 2.....	Tiz buselik
La 2.....	Muhayyer
Sol 2.....	Gerdaniye
Fa 2.....	Acem
Mi 2.....	Hüseyinî
Re 2.....	Neva
Do 2.....	Çargâh
Si 1.....	Buselik
La 1.....	Dügâh
Sol 1.....	Rast
Fa 1.....	Acemaşîran
Mi 1.....	Hüseyinîaşîran
Re 1.....	Yegâh
Do 1.....	Kaba çargâh
Si.....	Kaba buselik
La.....	Kaba dügâh
Sol.....	Kaba rast
Fa.....	Kaba acemaşîran
Mi.....	Kaba hüseyinîaşîran
Re.....	Kaba yegâh

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında Suşehri’nde doğdu.

1993 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümünden mezun oldu ve 1994 yılında aynı bölüme Araştırma Görevlisi olarak atandı.

1995 yılında S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans eğitimini tamamladı.

1996 yılında Gazi Üniversitesi Fen Bilimlerinde doktora programına başladı.

1999 yılında G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Müzik Öğretmenliği Anabilim dalına Öğretim Görevlisi olarak atandı.